

EKONOM

KEMIST

LOTS

Ett smart studieval

Guiden INÅT – UTÅT – FRAMÅT

Yrken A-Ö

Lnu.se

Sugen på att börja plugga?

Då är du varmt välkommen till oss och till vår inspirationssida om studier och studentliv.

Lnu.se/plugga

 Linnéuniversitetet
Kalmar Växjö

Lnu.se/plugga

Okej, klart jag ska plugga på Linnéuniversitetet!

Klicka på det du är intresserad av så får du veta mer om vilka
program och kurser du kan studera.

Förberedande utbildningar

Data/IT

Design, konst och musik

Ekonomi, ledarskap och marknadsföring

Journalistik, information och kommunikation

Lärarytelse

Naturvetenskap

Polisutbildning

Samhälls- och beteendevetenskap

Språk och kultur

Sjöfart

Teknik och ingenjörutbildningar

Vård, idrott och hälsa

Fristående kurser

HALLANDS
STÖRSTA
YRKESHÖGSKOLA

Högskole- och yrkeshögskoleutbildningar på västkusten

efterfrågade utbildningar

16 utbildningsprogram, 1500 studenter, 50 meter från havet och 5 minuter från järnvägsstationen. På Campus Varberg läser du högskole- och yrkeshögskoleutbildningar framtagna i nära samverkan med näringslivet utifrån de kompetenser som efterfrågas. Vi är efterfrågade utbildningar....

www.campus.varberg.se

 CAMPUS
VARBERG

INNEHÅLL

Den här boken är uppdelad i flera delar, en inspirationsdel med tips och råd till dig som ska välja utbildning och en fakta-del som innehåller våra yrkestexter, **Yrken A–Ö**, i alfabetisk ordning. I slutet finns kontaktuppgifter och ett yrkesregister.

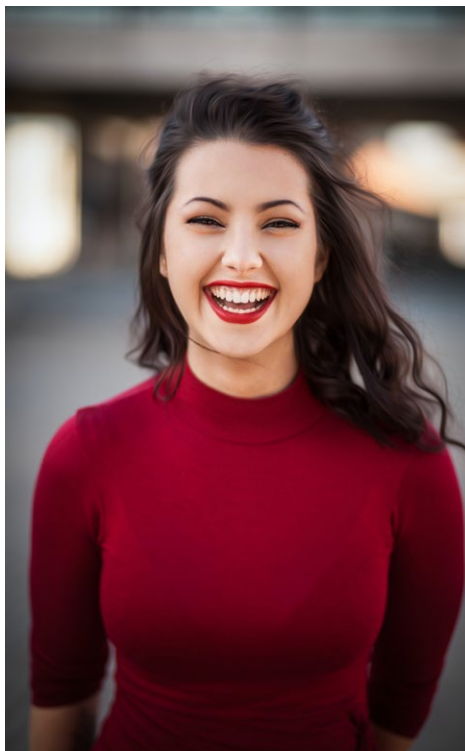
Om den här boken	6
Facket och studietiden	8
Vad är en akademiker?	10
Konsten att välja utbildning	14
Yrkesroller som inte är beroende av en särskild utbildning	42
Yrken A–Ö	50
Sacos prognoser – ett bra stöd i ditt studieval	182
Bra att tänka på när du söker bostad	186
Vad händer med arbetsmarknaden efter Corona – på lång sikt?	188
Kontaktuppgifter	192
Annonsörsregister	195
Yrkesregister	196
Planera studievalet med Saco	200

HEJ

VI SOM GER UT DEN HÄR BOKEN ÄR

Saco, Sveriges akademikers centralorganisation och vi är en facklig paraplyorganisation som driver akademikernas intressen. Våra 21 medlemsförbund är professionella yrkesförbund och det är hos något av dessa som du kan bli medlem som högskolestudent eller nyexaminerad akademiker. Saco och förbunden har tillsammans cirka 700 000 medlemmar inom mer än 100 olika yrken.

I sin dagliga verksamhet hjälper Sacoförbunden sina medlemmar bl.a. vid löneförhandlingar och i arbetsrättsliga frågor och har därför den bästa tänkbara kunskapen om både utbildningar och arbetsmarknad för de yrken de representerar. Denna kunskap delar vi med oss av här och i våra andra studievalsprodukter som du kan läsa om i nästa kapitel.

Denna bok är utgiven av:
Saco, Sveriges akademikers centralorganisation www.saco.se
E-post: sandra.wahlgren@saco.se
Redaktion: Sandra Wahlgren, Saco samt Sacos förbund

ISSN 0349-1889

Publiceras även på www.saco.se/studieval
Produktion: Saco, Sveriges akademikers centralorganisation
Projektledning: Sandra Wahlgren, Saco
Grafisk form: Lasse Törngren, Nebulosa
Annonser: Johan Luckhaus, 031-708 16 34
Tryck: Reflekt, 2020, upplaga: 95 000 ex.
Beställningar kan göras på www.saco.se/studievalsböcker

SKA DU BESÖKA SACO STUDENTMÄSSA så kommer du träffa oss och en hel del av våra förbund. Missa inte att fråga om ditt drömyrke eller få inspiration för din framtida karriär!

DEN HÄR BOKEN HANDLAR OM HÖGSKOLEYRKEN.

Den vänder sig till dig som funderar på att läsa vidare efter gymnasiet och vill veta mer om vilka valmöjligheter du har. Du kommer att upptäcka många yrken som du inte ens visste existerade och vi hoppas att det ger dig inspiration i ditt utbildningsval.

Första delen av boken består av inspiration och vägledning.

I del två hittar du korta fakta om våra yrken med länkar till vår hemsida där olika personer som jobbar i yrket delar sin berättelse. På vår studievalsajt saco.se/studieval kan du fördjupa dig i detaljerna om yrket. Våra yrken är sorterade i alfabetisk ordning – se registret längst bak i boken. Längst bak finns också en lista med kontaktuppgifter till Sacoförbunden samt alla universitet och högskolor.

LYCKA TILL MED DITT STUDIEVAL!

Facket och studietiden

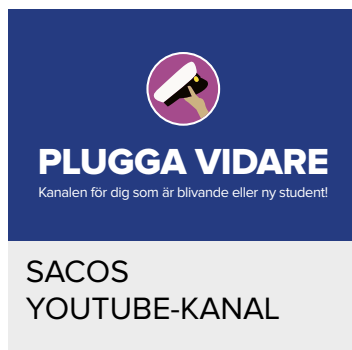
Saco engagerar över 100 000 studenter. Våra 21 förbund bevakar kvaliteten på din utbildning och hjälper dig till rätta bland de snåriga regler som gäller. Du kan också engagera dig i ett förbunds studentsektion eller varför inte i Saco Studentråd som är Sveriges största studentfackliga organisation och jobbar för att förbättra studenters och nyexaminerades situation.

GÅ MED I FACKET – VARFÖR?

I samband med studiestarten träffar du med största sannolikhet Sacos förbund på din högskola. Håll utkik efter dem och ta reda på vad de kan göra för dig. Sacoförbunden är experterna på just din utbildning!

Under din studietid har du stor nytta av att vara med i ett Sacoförbund. På varje förbund finns personer som arbetar för ditt bästa, oavsett om du studerar eller är på väg mot första arbetet.

- ✓ Du får hjälp inför mötet med arbetsmarknaden, hjälp att söka jobb, hjälp med CV-granskning och träning inför anställningsintervjuer samt tillgång till Sveriges bästa lönestatistik, Saco Lönesök.
- ✓ Som medlem i ett Sacoförbund under studietiden har du också möjlighet att bli medlem i Sacoförbundens a-kassa, AEA, om du arbetar i viss omfattning. Det gör att du får en ersättning om du blir arbetslös.
- ✓ Du kan också engagera dig i ditt förbunds studentsektion för att förbättra din och andras situation på ditt lärosäte, din utbildning och dina möjligheter på arbetsmarknaden. Hitta vilket förbund som passar just dig här.
- ✓ Om du är intresserad av att påverka den nationella utbildningspolitiken är kanske Saco Studentråd något för dig, Sveriges största studentfackliga organisation.

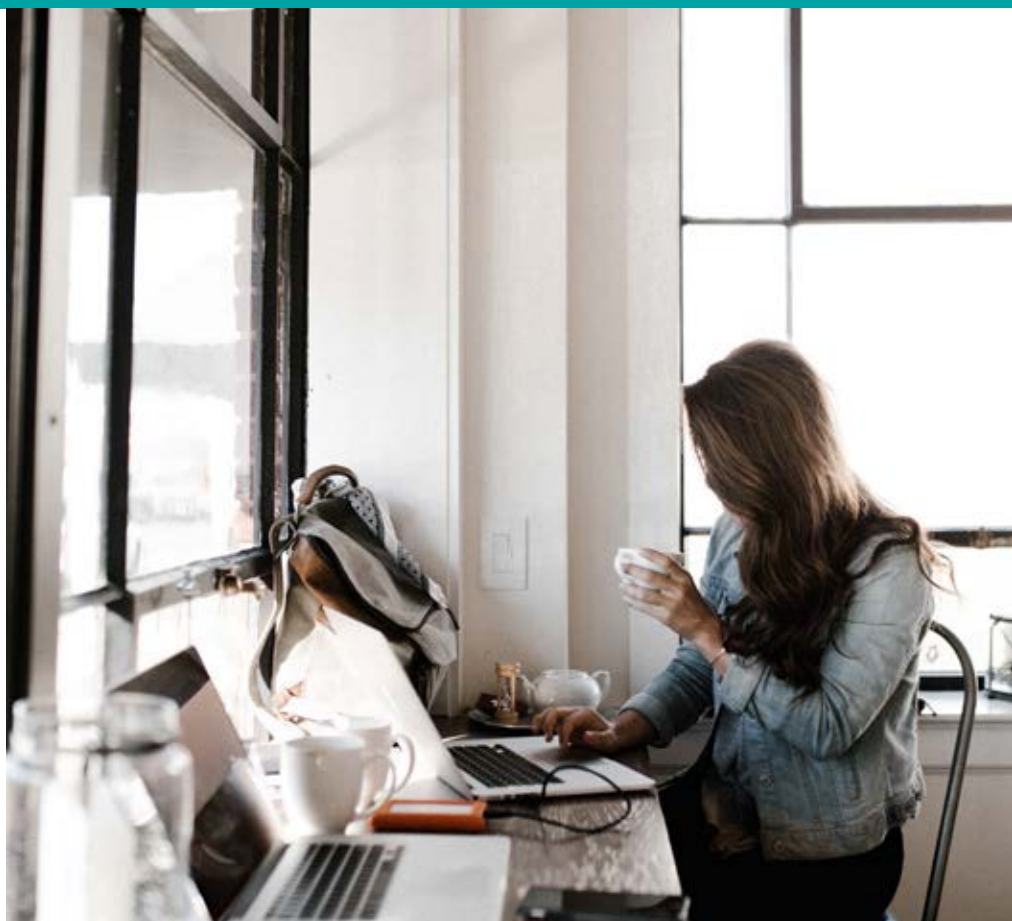

MEDLEMSFÖRMÅNER FÖR STUDENTER

Sacos medlemsförbund har olika typer av erbjudanden för dig som är studerande. Du kan t.ex. få:

- ✓ rabatt på försäkringar & relevant litteratur
- ✓ studiebesök & nätverk med yrkesverksamma
- ✓ workshops & seminarier som komplement till din utbildning
- ✓ CV-granskning, lönestatistik och karriärcoaching när du söker jobb
- ✓ möjlighet att söka stipendier

Läs mer om de olika villkoren på förbundens hemsidor.

VÄLJ ETT SACOFÖRBUND SOM ÄR EXPERT PÅ DIN UTBILDNING

Sacos förbund är professionsbaserade vilket gör att de är experter på sina medlemmars utbildningar och jobb. De arbetar ständigt med att stötta sina medlemmar och förbättra deras arbetsvillkor. Och visst vill du väl att de som företräder dig är bäst på just din utbildning och ditt framtida yrke?

Sacoförbunden
är experter
på sina yrken

Vad är en akademiker?

VAD ÄR EN AKADEMIKER?

Är det en person som doktorerar eller läser en väldigt svår och lång utbildning? Är det bara en undersökande och ifrågasättande person som söker svar genom forskning och litteratur som är en äkta akademiker?

Eller är akademiker bara ett föråldrat ord som befäster samhällsklasserna? Vad man än tycker om akademiker finns det en enkel förklaring på vad det är. Det är en person som studerar, eller har studerat, till en examen vid universitet eller högskola.

Som blivande student tänker du nog inte på att du är en blivande akademiker. I stället tänker du på den titel som kommer med

Sacoförbunden
är experter
på sina yrken

examensbeviset eller det yrke du satsar på – lärare, ingenjör, civilekonom, läkare, fysioterapeut eller kanske bibliotekarie.

Men titeln akademiker finns med där i bakgrunden resten av ditt liv, liksom kunskapen som du förvärvar under studierna. Ute i arbetslivet tillämpas sedan dina kunskaper och omvandlas till yrkesskicklighet – ett professionellt kunnande.

Som akademiker lär du dig att ta till dig och hantera kunskap på ett sätt som du kommer att ha nytta av resten av livet. Oavsett vilken yrkesväg du hamnar på.

Akademiker
= någon som har
en examen
från Universitet
eller högskola

PILOT - ÄR DET NÅGOT FÖR DIG?

UTBILDA DIG VID SKANDINAVIENS

MEST FLYGANDE SKOLA PÅ LJUNGBYHED

INFORMATIONSMÖTE VARJE MÅNAD
KURSSTARTER AUGUSTI/JANUARI

Trafikflygarutbildning på GreyBird Pilot Academy
22-24 mån. Utbildningen är CSN berättigad.

GREYBIRD
Pilot Academy

GreyBird.se

SACO OCH AKADEMIKERNA

För Saco, som samlar Sveriges akademiker, är begreppet akademiker något som står för kunskap och profession. Akademikerna är en del av kunskapssamhället och genom sitt yrke bidrar de till att förbättra och utveckla samhället.

DU ÄR INBJUDEN

Saco och de 21 Sacoförbunden driver viktiga frågor för akademiker och tar tillvara på deras intressen. Alla akademiker, såväl studenter som yrkesverksamma, kan bli medlemmar i ett Sacoförbund. Här samlas olika människor inom olika yrken med den gemensamma nämnaren att de är akademiker.

EN EXPERT SOM FINNS DÄR GENOM HELA DIN KARRIÄR

Sacoförbunden är experter på din utbildning. Förbundet följer dig genom hela karriären. Det finns där för dig som är studentmedlem och stöttar dig under utbildningen och inför första jobbet. Det bevakar de yrkesverksamma medlemmarnas intressen när det gäller lön, arbetsvillkor, rättigheter på jobbet, hjälper till med råd när de söker jobb och ska löneförhandla, och allt annat som tillhör arbetslivet.

Sacoförbunden har unik kompetens inom sina respektive områden som gör att de också kan hjälpa sina medlemmar att utvecklas inom sitt yrke. Du kan stanna kvar i samma förbund även om du byter arbetsplats eftersom förbunden organiserar efter utbildning och yrke, inte var man jobbar.

Välkommen till Sacofamiljen!

Bild från mässa.

Ständigt aktuella utbildningar – framtagna av arbetslivet

Världen är föränderlig, och för dig som står på tröskeln till arbetslivet kan det vara svårt att veta vilken utbildning eller bransch du ska satsa på.

Då kan du i alla fall vara lugn med en sak: oavsett vilka dörrar som stängs, så öppnas det alltid ett fönster hos yrkeshögskolan!

Alla våra utbildningar bygger nämligen på arbetslivets behov. Trender som exempel-

vis digitalisering och hållbarhet får ett snabbt genomslag i utbudet.

Hos oss varvar du också teori med praktiskt lärande ute på en arbetsplats (LIA), vilket gör att du har exakt den kunskap och erfarenhet som arbetsgivarna letar efter – redan från dag ett efter examen!

Hitta din utbildning och framtid på yrkeshogskolan.se.

- 16 utbildningsområden
- Oftast CSN-berättigat och avgiftsfritt
- Många och breda vägar in

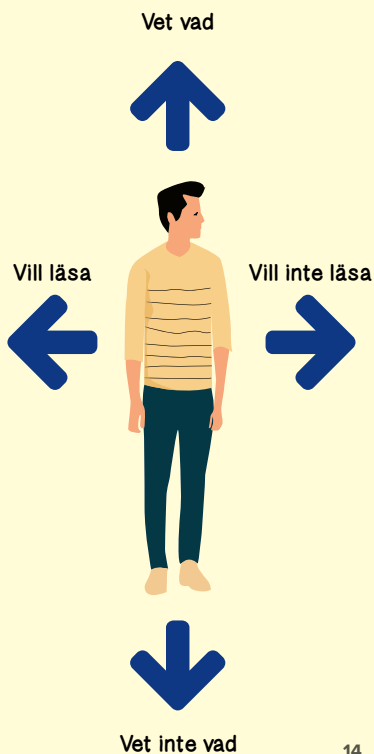
Om Konsten att välja utbildning och guiden INÅT – UTÅT – FRAMÅT

Den här guiden bygger delvis på boken *Konsten att välja utbildning* av studievägledaren och inspiratören Ingmar Andersson. Du kan ladda ner Ingmars bok som pdf på saco.se/studievalsbocker.

Guiden utgår från en gammal beprövad metod om att titta inåt och utåt för att komma framåt. Vad hittar du i ditt inre som du kan bygga din framtid på? Vad finns därute att välja på? Använd sedan dessa kunskaper för att fatta ditt beslut.

VAR STÅR DU NU OCH HUR SKA DU TÄNKA?

Var står du idag? Placera in dig själv i figuren.

Det finns en mall att jobba med på sida 200 och att ladda ner på saco.se/guide.

VARFÖR ÄR DETTA ETT SÅ SVÅRT VAL?

Ett av de största och svåraste valen i livet är att bestämma utbildning. Varför är det så svårt? Enligt filosofen Ruth Chang är det ungefär så här:

"I lätta val finns ofta rätt och fel. Det gäller bara att hitta det rätta alternativet. I svåra val är en sak bättre i det ena alternativet, medan en annan sak är bättre i det andra. Valet innehåller variabler som samspelet inte går att jämföra – ungefär som talesättet "det går inte att jämföra äpplen och päron". Så är det med utbildningsval också.

⬅️ Längst upp till vänster – Du vet precis vad du vill läsa. Har du någon gång ifrågasatt ditt val? Har du riktigt bra koll på vad det egentligen innebär?

➡️ Längst upp till höger – Du vill verkligen inte plugga vidare. Ett sabbatsår eller ett jobb kan vara bra, så kommer kanske lusten att plugga senare. Ibland trycker andra på att du ska läsa, men det är viktigt att du är motiverad av egen vilja.

⬇️ Längst ner till höger – Du är inte sugen på att plugga vidare, tror du. Men du vet inte vad du vill göra istället heller. Jobba då med att hitta ett långsiktigt mål i livet. Skjut på valet just nu men se till att behålla makten över ditt liv och låt inte slumpen styra din framtid.

⬅️ Längst ner till vänster – Du vill plugga, men vet inte vad. Grattis, du är positiv till studier och fortfarande öppen för intryck utifrån. Positiv osäkerhet är möjligheternas tillstånd. Det är stort att vara positivt osäker. Du vill bli just det som så många efteråt beskriver som den bästa tiden i livet – du vill bli student. Du har ännu inte bestämt dig för vad du ska studera och därför ligger hela världen öppen för dina fötter. Nu gäller det bara att hitta din grej.

Men det är väl bara att kolla upp alla fakta?

Risken är stor att du ändå inte kan bestämma dig. Alternativen kanske visar sig vara lika bra, fast på olika sätt. Det är här hjärtat kommer in. När du har tagit in alla fakta ska du KÄNNA vilket som verkar bäst för dig, dina intressen, egenskaper och värderingar. Vad skulle kunna ge dig framtiden och livet du helst vill ha?

Vill du jobba med idrott?

- Utbilda dig till
- idrottslärare
- hälsopedagog
- tränare
- sport manager*
- idrottsvetare (master)

Läs mer på gih.se/utbildning

Gymnastik- och idrottshögskolan vid Stockholms Stadion

gih.se

*I samarbete med Södertörns högskola

INÅT-UTÅT-FRAMÅT

INÅT

Du måste bli medveten om dig själv. Dina färdigheter, intressen, ambitioner, resurser och begränsningar. Helt enkelt din personlighet. Vad finns inne i dig som du kan bygga din framtid på?

UTÅT

Ta reda på alternativen. Vad finns att välja på? Utbildningar och yrken som du inte känner till kan du inte välja. Vilka fördelar och nackdelar finns hos de olika alternativen? Det gäller att bli bekant med dina möjligheter därute.

FRAMÅT

Para ihop inåt med utåt och knyt ihop säcken. Resonera med dig själv och med andra. Sammanställ informationen, analysera konsekvenserna och välj det bästa alternativet. Den strukturen gör tankarna hanterbara. Men du behöver också våga vara flexibel och ta vara på chanser som dyker upp. Många karriärer bygger på helt oförutsägbara tillfälligheter.

LITE ATT TÄNKA PÅ

Våga sätta i foten

Vår omvärld förändras hela tiden. Det som är på ett visst sätt idag är kanske helt annorlunda i morgon. Det har bland annat coronapandemin lärt oss. Året efter att du har börjat plugga på en viss utbildning dyker kanske en mycket bättre variant upp. Så kommer det alltid att vara, men om du ska invänta bästa alternativet kommer du aldrig att börja plugga.

Var påläst

Ju mindre påläst du är desto mer utsatt blir du för andras åsikter. Det är DIN framtid det gäller.

EN SNABBMANUAL

Här kommer en snabbmanual för dig som är lite otålig. Avsätt fem kvällar i din kalender, så kommer du väldigt långt. Det ska helst vara lite tid emellan så att du hinner smälta varje del.

UTFORSKA

- ✓ Om du inte alls vet vad du vill kan du göra några tester. På saco.se/vadpassarjagsom får du förslag på yrken som kan passa din personlighet.
- ✓ Utforska yrken på saco.se/yrken. Du kan antingen scrolla bland yrken eller utgå ifrån yrkes-/utbildningsområden
- ✓ Utforska utbildningar på Studera.nu eller Antagning.se.
- ✓ Utforska utbildningar inom andra utbildningsformer – yrkeshögskola, folkhögskola, privata utbildningar, utlandsstudier.
- ✓ Bestäm dig. Gör en plus- och minuslista med sådant som är viktigt för ditt beslut.

- Jobbet. Tilltalar det dig?
- Lön och framförallt möjlighet till löneutveckling.
- Arbetsmarknaden. Finns det jobb?
- Lärosätet. Ligger det OK geografiskt, är kvalitén på utbildningen bra, finns det bostadsgaranti, etc.

Rangordna dina val. Gör helst listan någon vecka innan sista ansökningsdagen, så att du hinner kolla igenom och se om du fortfarande tycker likadant.

Prata med kompisar, föräldrar, studievägledare, lärare eller släktingar om hur du har tänkt.

A photograph of a man in a white lab coat standing next to a red and white robot. The robot has a square head with eyes and a mouth. The man is smiling and looking at the camera. The background is dark with a blue grid pattern.

Behöver robotar
skapa konst för
att bli kända?

Hitta din utbildning på hh.se

HÖGSKOLAN
I HALMSTAD

INÅT

VAD ÄR DU BRA PÅ?

Ett genomtänkt val förutsätter att du tar vara på dina drömmar, dina intressen, din intelligens och dina förebilder, men att du samtidigt hanterar hinder som dyker upp.

Roligt och tråkigt

Ställ dig dessa två enkla men jättesvåra frågor när du utforskar olika utbildningar och jobb framöver:

- Vad är roligast med det här alternativet?
- Vad är tråkigast med det här alternativet?

Försök att hitta sådant som är roligt eller tråkigt ofta – inte bara ibland. Fokusera på de stora dragen och inte detaljerna. Det är lätt att oväsentliga och lite fjuttiga saker får spela en alltför dominerande roll i ditt val, speciellt om du inte gör någon djupare analys. Låt exempelvis inte en tråkig kurs få dig att förkasta hela programmet.

Tänk också på, när du pratar med andra, att det som är rätt för den ene kan vara helt fel för en annan.

Dina intressen

Intresse kan syfta på fritidsintressen som du redan har, men handlar också om nyfikenhet, motivation och vilja att upptäcka nya saker.

Fundera kring dina intressen. Fråga dig sedan om de är tillräckligt djupa för att ligga till grund för framtiden. Tänk igenom följande frågor och analysera svaren:

- Vad gör du på fritiden?
- Vad gillar du mest i skolan?
- Vad väcker din nyfikenhet?
- Vad gillar du att läsa?
- Vad använder du datorn/telefonen till?
- Vem beundrar du och varför det?
- Har du några politiska eller religiösa ideal?

Ordet "intresse" får en djupare dimension om du istället säger "min inre drivkraft" eller "det jag brinner för". Det kan vara idrott eller att spela ett instrument, att vara engagerad i kyrkan, att ha ledaruppdrag i någon förening eller att meka med bilar. Om du har en inre drivkraft brinner du för något.

VAD VILL DU GÖRA?

Drömmar och drivkrafter handlar inte om vad du vill bli. De handlar om vad du vill göra. Vill du se en bättre värld, ha rösten som fäller avgörandet – eller göra ditt stora intresse till ditt jobb? Börja här.

VÄLJ DIN VÄG PÅ KAU.SE

Men om du inte brinner? **Då kanske du istället kan jobba lite på att hitta din grej.**

Kolla runt, prova på saker. Kanske engagera dig i en förening, vara ansvarig för fotbollscupen, sommarjobba i sjukvården eller jobba extra vid event, testa att vara politiskt aktiv, resa, börja designa egna kläder, måla, byta däck på bilen eller måla om huset. Hjälpa en kompis med en jobbansökan, hälsa på gamla mormor på ålderdomshemmet, träna på Friskis & Sveltis, gå en språkkurs, sjunga i kör, blogga eller starta en youtubekanal eller podcast.

Öppet hus

Att besöka utbildningarnas Öppet hus är ett jättebra sätt att få en känsla för skolan/högskolan. Många erbjuder också möjligheten att skugga en student. Högskolornas öppna hus brukar ligga i februari/mars.

Bygg på dina starka sidor

Ett ganska självklart råd är att bygga framtiden på dina starka sidor. Vilka är de då? Kanske du lättare kan peka ut vilka de inte är? Vi är alla bra på något, vi behöver inte vara superbra på det. Fråga dina föräldrar. De inte ska styra valet, men de har ju sett vad du är bra på under hela din uppväxt. Kompisar som du känt "i alla år" borde också kunna tala om vad du är bra på.

Försök sammanfatta vad du är bra på med några meningar. Prova att ställa de här frågorna till dig själv:

- Vilka egenskaper hos mig uppskattas av vänner och familj?
- Finns det något som andra brukar be mig om hjälp med, för att jag är bra på det?
- Har jag någon speciell talang, någon medfödd förmåga?

Naturligtvis ska vi försöka förbättra även våra svaga sidor, men det betyder inte att vi ska bygga framtiden på dem.

Vad bär du i ryggsäcken som påverkar dig?

Du kanske aldrig har reflekterat över vad som finns i din ryggsäck. Eller har du inte velat tänka på det? "Jag påverkas inte av något, jag har min fria vilja och bestämmer helt själv". Gräv lite i ryggsäcken så hittar du nog ett och annat som styr dig. Om du är medveten om detta blir det lättare att hantera. Se också avsnittet om hinder.

Hela din personlighet finns i ryggsäcken. Dina intressen är bara en av sakerna. Dina egenskaper, dina politiska och religiösa värderingar, din begåvning, din självuppfattning, dina ambitioner och drivkrafter, dina styrkor och svagheter. Det som oftast tas fram i media är social bakgrund (din uppväxt och dina föräldrars utbildning och yrke), genus (killar och tjejer väljer väldigt olika även idag) och etnicitet (elever med invandrarbakgrund har ofta sämre kontaktnät). Betygen ligger också i ryggsäcken.

Man kan också se vad som trycker på utifrån. Reklam är en sak. Varför skulle

annars skolor och arbetsgivare satsa så mycket kraft och pengar på att få dig intresserad? Reklam och information ligger ibland farligt nära varandra, och går det långt kan det bli ren propaganda från både myndigheter och branscher. Arbetsmarknadsprognoser (var finns jobben i framtiden?) kan också vara en form av påtryckning. Alltså. Du måste alltså vara kritisk. Vem ligger bakom information och vad vill de uppnå med den?

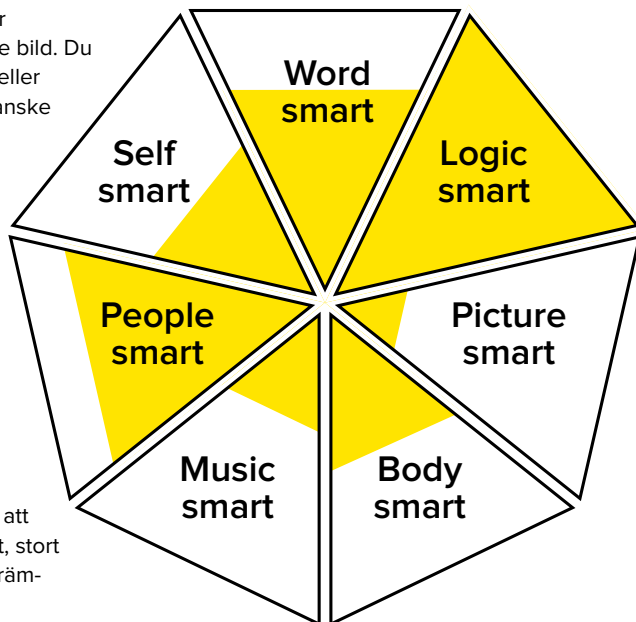
Vilka skolämnen gillar du?

Du kommer att lägga en stor del av din framtid på studier och jobb. Då är det bra att se till att det är roligt. Skriv upp och rangordna dina skolämnen i rolighetsordning. Känns det som om att du skulle vilja bygga vidare på några av dessa? I nästa steg; UTÅT, kan du utforska och se vad som finns inom de här utbildningsområdena.

HUR ÄR DU INTELLIGENT?

Du kan markera dina begåvningar i diagrammet för att få en tydligare bild. Du har troligen alla av dessa i större eller mindre omfattning, men någon kanske framträder starkare än andra.

Word smart

Du har "språköra" – god förmåga att tala, läsa och uttrycka dig skriftligt, stort ordförråd och lätt för att lära dig främmande språk.

Logic smart

Du gillar matte och problemlösning, och är bra på att analysera och dra logiska slutsatser. Du ser sammanhang och mönster, kan skapa och hålla tidsplaner.

Picture smart

Du har känsla för färg och form och har lätt för att föreställa dig abstrakta saker. Du är bra på att bedöma avstånd och att orientera dig, kan se sambandet mellan kartan och verkligheten.

Body smart

Du behärskar din kropp och är duktig på att arbeta med händerna. Några nyckelord är koordination, balans, fingerfärdighet, styrka och smidighet. Du har förutsättningar att bli bra i idrott, dans och andra fysiska utmaningar.

Music smart

Du gillar att både lyssna på och utöva musik. Du är bra på att känna igen melodier. Du har känsla för rytm, tonhöjd, melodi och klangfärg. Du är helt enkelt musikalisk.

People smart

Du är bra på att uppfatta signaler hos andra och har känsla för hur man beter sig i olika situationer. Du är en god lyssnare och är lyhörd för andras problem. Du kan läsa av andras ansiktsuttryck, röstlägen och gester, och agera utifrån det.

Self smart

Du är mycket medveten om dina starka och svaga sidor, och kan handla i olika situationer utifrån den bilden. Du förstår dina egna reaktioner och känslor och vad som är bra eller dåligt för din egen person.

Gör en profil av dig själv, som i figuren, så ser du på vilket sätt du är mest intelligent.

Högskolestudier innebär ofta att ta till sig stora textmängder, att kunna studera självständigt och att tänka logiskt, så det är klart att wordsmarta och logic-smarta personer har en fördel. Men om du fixar antagningskraven så är du definitivt smart nog att börja plugga på högskolan. Sedan ska dina studier leda till jobb och då måste du självklart fundera över var du kommer bäst till din rätt. Där gäller det verkligen att utnyttja dina starka sidor.

Hinder

Det finns olika slags hinder som kan behöva tacklas på lite olika sätt. Lär känna dina hinder för att ta reda på hur du kan sänka dem. Vad krävs för att sänka hindret? Diskutera med andra. Vänner, föräldrar, lärare, studievägledare. Se om de kan hjälpa dig att hitta lösningen. Hinder och motivation är starkt sammanlänkade. Om du brinner för något är du motiverad att göra allt du kan för att sänka hinder som du annars kanske skulle bedöma som alldeles för svåra.

Fysiska hinder

Här handlar det bland annat om funktionshinder, ADHD, dyslexi, dålig kondition, defekt färgseende, för hög eller till och med för låg ålder. I vissa fall går dessa inte att komma förbi. Ett exempel är att du måste

ha normalt färgseende för att bli antagen till en flygledarutbildning. Men dålig kondition behöver inte vara ett hinder för att söka till Polishögskolan, det går att åtgärda med lite viljestyrka.

Psykologiska hinder

Du kanske har dåligt självförtroende. Eller har du kanske en felaktig uppfattning om din egen förmåga? Eller din sociala bakgrund? Social bakgrund och kön är de enskilt största krafterna som begränsar dina valalternativ. Kom ihåg att den begränsningen bara finns i ditt eget huvud.

Lästips: Psykologen och coachen Cecilia Duberg har skrivit en mycket bra bok om att hantera hinder, Lejonagendan. En annan bra bok är Fear Bubble av den före detta brittiske elitsoldaten Ant Middleton. Båda böckerna är väldigt inspirerande!

Personliga hinder

Detta är hinder av mer privat karaktär som kan stoppa dig. Du kanske inte är beredd att bryta upp från familjen, pojk-/flickvännen, sällskapsdjuret, föreningen. I vår västerländska kultur är vi oerhört individcentrerade. Vad passar mig? Vad vill jag? I många andra kulturer betonas familjens, släktens och gruppens önskemål på ett helt annat sätt. Här måste du i alla fall fråga dig vilka hänsyn din omgivning kräver och hur du vill förhålla dig till det. Det är ditt liv och för att få motivationen du behöver för att lyckas måste ditt eget hjärta vara med på noterna.

Formella hinder

Du kanske saknar behörighet, har för låga betyg eller ett högskoleprov som inte räcker. Det finns hjälp, bara du är motiverad. Effektiv studieteknik gör stor skillnad. Läs om studieteknik på saco.se/studieteknik. Där kan du också ladda ner eller beställa Ingmar Anderssons bok "Hur pluggar du?" kostnadsfritt.

Det finns också studiehjälp att få, både gratis och mot betalning. På saco.se/ okachansen berättar vi hur du kan förbättra dina möjligheter att komma in.

Ekonomiska hinder

De flesta eftergymnasiala utbildningarna i Sverige är gratis, men det finns en del som kostar. Och för vissa udda utbildningar ges inget studiestöd och då kanske du inte har råd? Den som har haft ett jobb ett tag och har hunnit skaffa sig en viss levnadsstandard kan uppleva det jobbigt att börja plugga. Utlandsstudier är också något som kan kosta mycket pengar.

Geografiska hinder

Är avståndet till utbildningsorten för långt? Måste du plugga utomlands om du ska nå ditt mål? Är det ett hinder och varför?

Tester

Ett test kan hjälpa till att få igång tankarna och du upptäcker nya yrken som tidigare var helt okända för dig. Resultatet är också ett bra diskussionsunderlag med kompisar och vägledare.

Var lite kritisk och se vem som ligger bakom testet. Finns det några intressen bakom? Finns det anledning att tror att de försöker styra dig i ditt val?

Ta hjälp av någon som känner dig väl. Någon som vet vem du är, både utanpå och inuti. Låt personen göra testet i ditt ställe också. Det kan hända att du upptäcker sidor hos dig själv du inte har tänkt på.

Exempel på tester

Sacos test "Vad passar jag som" på saco.se/vadpassarjagsom ger förslag på akademikeryrken som kan passa din personlighet. Vill du få förslag på andra typer av yrken kan du göra intressetestet på arbetsformedlingen.se.

UTÅT

Nästa steg är att bredda perspektiven, vidga framtidsvyerna. Om du tror att du vet vilka alternativ som står till buds tror du antagligen fel. Därute finns saker som du säkert aldrig hört talas om. Dags att titta UTÅT!

Vilka utbildningsformer finns det?

Det finns flera utbildningsformer som byggs på gymnasiet och som kan leda fram till många intressanta yrken. Ibland kan t.ex. en viss utbildning från yrkeshögskolan leda fram till liknande arbete som en utbildning från högskolan.

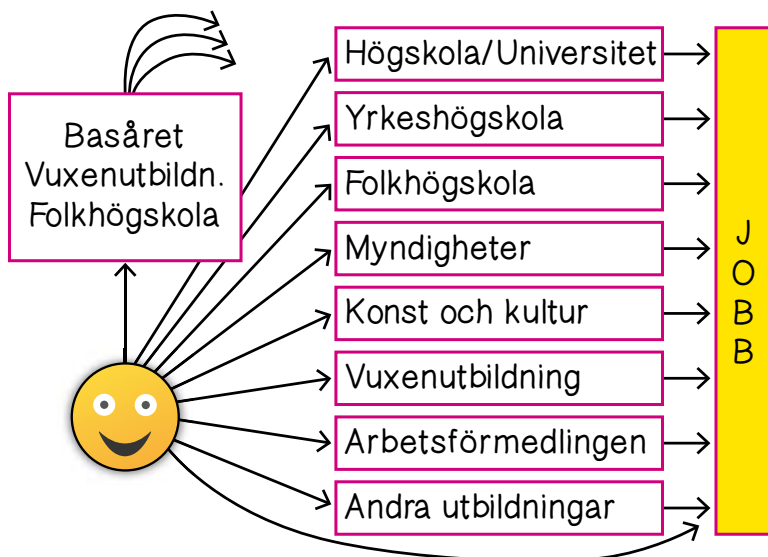
En bra överblick och information om alla dessa olika utbildningsformer kan man få via Skolverkets webbplats utbildningsguiden.skolverket.se.

Högskola och universitet

Dessa utgör den akademiska världen. Ett 30-tal är statligt drivna och ett 20-tal enskilda. Universiteten är oftast större och har mer forskning, än högskolorna. Annars är båda på samma nivå. Du kan läsa program eller fristående kurser.

Yrkeshögskola

Utbildningar inom yrkeshögskolan är eftergymnasiala och bygger på arbetsmarknadens behov av specifika kompetenser. Det är alltså arbetslivet själva som bestämmer innehållet på kurserna och deltar aktivt under utbildningens gång. Den studerande varvar teoretiska studier i skolmiljö med praktiskt lärande i skarpt läge ute på en arbetsplats, så kallad LIA (lärande i arbete). För att bli behörig krävs godkänt betyg från gymnasiet eller motsvarande.

Reglerna för behörighet är mer flexibla än i högskolan och det kan vara idé att kontakta den enskilda skolan för att höra mer om möjligheterna att bli behörig och antagen. All ansökan sker lokalt. Utbildningarna berättigar till studiemedel från CSN och är oftast avgiftsfria. yrkeshogskolan.se

Konst och kulturutbildningar

Konst- och kulturutbildningar är en egen utbildningsform med två kategorier på eftergymnasial nivå:

- Högskoleförberedande utbildningar
- Yrkesinriktade utbildningar samt utbildningar inom kulturarvsområdet

Högskoleförberedande utbildningar och yrkesinriktade utbildningar berättigar till studiemedel från CSN.

Yrkesinriktade utbildningar är längre utbildningar (upp till tre år) som leder till ett tydligt yrke, till exempel dansare.

Utbildningarna inom kulturarvsområdet är ofta kortare utbildningar eller kurser, från bara någon dag och upp till 30 veckor. De är koncentrerade på att ge fördjupning inom ett specifikt område och berättigar inte till studiemedel från CSN.

Samtliga konst- och kulturutbildningar är avgiftsbelagda. konstkulturutbildning.se

Tolkutbildningar

Tolkutbildningar inom folkbildningen (folkhögskola och studieförbund) finns i tre varianter: kontakttolk; teckenspråks- och dövblindtolk samt skrivtolk.

Kontakttolk är det som vanligen avses när människor tänker på tolk. Yrket innebär tolkning mellan olika språk och arbetet sker inom olika delar av samhället, till exempel inom sjukvården eller hos en

myndighet. Behovet av kontakttolkar ökar och passar bra för den som är intresserad av människor och etik. Ibland innebär det möten i svåra livssituationer.

För att läsa till kontakttolk krävs en utbildning motsvarande gymnasienivå. Från och med 2019 finns kontakttolkutbildningar även inom yrkeshögskolan.

Samtliga tolkutbildningar är eftergymnasiala och berättigar till CSN-stöd, med undantag för de utbildningar som ges på studieförbund. blitolk.nu

Folkhögskola

Utbildningar inom Folkhögskolan finns på olika nivåer och med olika inriktningar. På allmän kurs kan man läsa in motsvarande gymnasiet för att få behörighet till högskolan. Där finns också yrkesutbildningar samt kurser för att utvecklas och fördjupa sina kunskaper inom olika områden, ofta kultur och friskvård. Folkhögskolor drivs oftast av folkrörelser, ideella organisationer eller landsting.

Många av skolorna erbjuder internat och de flesta utbildningarna ger rätt till studiestöd från CSN. folkhogskola.nu

Utbildning genom myndigheter

Till vissa yrken utbildar man sig till hos ansvarig svensk myndighet. Vill du exempelvis bli officer studerar du på Försvarshögskolan och polis, flygledare och brandman är andra exempel på yrken där myndigheter ansvarar för utbildningen.

Vuxenutbildning (KomVux)

Kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå vänder sig till vuxna som vill komplettera sin gymnasieutbildning, få sina kunskaper och sin kompetens validerad

eller kanske byta yrkesbana. Kommunerna ansvarar för vuxenutbildning. I vissa kommuner har vuxenutbildningen lagts ut på entreprenad så att utbildningen bedrivs av något utbildningsföretag som kommunen sluter avtal med. Vuxenutbildning ger rätt till studiemedel. Sök info via din hemkommuns hemsida eller skolverket.se.

Privata utbildningsföretag

Det finns också privata företag och stiftelser som erbjuder utbildning inom många olika områden. Utbildningarna kan i vissa fall vara godkända av bransch- eller intresseorganisationer och leda till någon form av certifiering eller liknande.

Utbildningarna är avgiftsbelagda och ger oftast inte rätt till studiemedel.

Det finns ingen gemensam webbplats med information för alla dessa företag men några är med på Sacos Studentmässa och kan därför hittas i utställarlistorna på saco.se/massa.

Viktigt!

Det finns privata skolor som använder "universitet" eller "högskola" i sitt namn, men det behöver inte innebära att utbildningen är jämställd med en högskoleutbildning. Var noga med att kolla upp vad som gäller för den privata utbildning du är intresserad av. Vilken status har den jämfört med en högskoleutbildning? Kan du tillgodoräkna dig utbildningen när du söker till högskolan? Hur ser arbetsgivare på utbildningen? Ta reda på detta i förväg så slipper du bli besviken i efterhand.

Högskola eller yrkeshögskola – vilken är bäst?

Det handlar om vad som är bäst för just

dig. Utbildningarna på yrkeshögskolan har väldigt tydliga målyrken, vilket i och för sig förekommer inom högskolan också, som röntgensjuksköterska, optiker och sjökapten.

Yrkeshögskolans utbildningar är oftast kortare och leder snabbare till jobb. Programmen på högskolan är för det mesta tre år eller mer.

Det sägs att chansen till jobb är större efter yrkeshögskolan eftersom utbildningarna är framtagna i samarbete med näringslivet. Kontakten med arbetslivet finns redan under studietiden och praktikperioderna brukar vara en bra ingång till jobb.

Men även på högskolan gör ganska många studenter delar av sin utbildning på en arbetsplats och examenarbetet som ofta avslutar en högskoleutbildning brukar också vara en bra ingång. Högskolan anses ofta ge en bredare grund och därmed bättre utvecklingsmöjligheter i framtiden eftersom du inte alltid är låst till en specifik yrkesroll.

Utlandsstudier

Utlandsstudier kan vara ett alternativ för dig som inte kommer in på din drömutbildning i Sverige eller ett sätt att vidga dina vyer och lära dig språk.

Olika sätt att plugga utomlands

Delta i utbytesprogram

Du kan delta i utbytesprogram om du studerar vid ett universitet eller en högskola i Sverige. Kurserna som du läser utomlands inom utbytesprogrammet räknas som en del av din utbildning och du får svenska högskolepoäng för dem. Din institution hjäl-

per dig med mycket av det administrativa och du behöver inte betala terminsavgift till universitetet eller högskolan utomlands. Läs mer på saco.se/utlandsstudier

Åka på egen hand (freemover)

Du kan läsa en hel utbildning och ta en examen utomlands, dock kostar det oftast mycket pengar. Viktigt att veta är att vissa yrken är reglerade och du måste ha auktorisation eller legitimation i Sverige eller landet du vill jobba i. Advokat, revisor, läkare och tandläkare är sådana exempel. Läs gärna på saco.se/yrken vad som gäller för utbildningen du funderar på.

Så här hittar du utbildningarna

Ambassaden för landet där du vill studera kan ge information om vilka universitet och högskolor som finns i landet. Förmedlare av utländsk utbildning kan hjälpa dig också. Du hittar många av dem i utställarlistan för Saco Studentmässan, saco.se/massa (välj Typ av utställare och sedan Utland) och så kan du förstås prata med dem om du besöker mässan.

Kostnader

I många länder betalar man terminsavgifter för att få studera medan det i vissa är gratis

**UPPFYLL DINA
DRÖMMAR
I FRANKRIKE**

**VAD HAR DU FÖR DRÖMMAR?
UPPTÄCK HUR DU KAN UPPFYLLA DEM
GENOM ATT STUDERA I FRANKRIKE.**

Campus France finns till för studenter som är intresserade av studier eller praktik i Frankrike. Till oss kan du vända dig med frågor och funderingar om studier i Frankrike.

Vi guidar dig och hjälper dig att hitta utbildningar, utbytesprogram och andra mobilitetsprogram. Dessutom informerar vi om ansökningsprocesser och andra praktiska frågor.

BIENVENUE EN FRANCE!

CAMPUS FRANCE
STOCKHOLM@CAMPUSFRANCE.ORG
WWW.SUEDE.CAMPUSFRANCE.ORG

som i Sverige. Andra kostnader som kan bli aktuella i samband med ansökan är språktester och andra tester, översättning av betyg, ansökan om visum och liknande. Dessutom behöver man ofta ett bra försäkringskydd som också kan kosta en del. Om du studerar inom ramen för ett utbytesprogram regleras oftast eventuella terminsavgifter i avtalen mellan lärosätena eller via stipendier som kan täcka kostnaderna.

Finansiering

Man kan finansiera många utbildningar med hjälp av studiemedel från CSN. För att det ska vara möjligt måste utbildningen uppfylla vissa krav. På saco.se/utlandsstudier finns länkar till bra information.

Stipendier

Stipendier för studier kan vara bidrag för t.ex. kurslitteratur och terminsavgifter, bostadshyra, praktikperioder, resor och examensarbeten eller forskningsprojekt. Det finns också stipendier att söka för dig som är aktiv inom idrott eller kultur.

Här kan du hitta stipendier

Stipendiefonderna är ofta knutna till din bostadsort, kommun, landsting eller socken. Oftast finns kriterier kring ålder, kön, social bakgrund, maxinkomster etc.

Biblioteken i din hemort eller kommun brukar kunna hjälpa till med information om hur du går tillväga när du skall börja söka efter stipendier. På biblioteken finns även Stipendiehandboken, en gedigen informationsguide som ger dig handledning om hur du framgångsrikt ansöker om stipendier för dina utlandsstudier.

Flera av förmedlarna av utlandsstudier du hittar i Saco Studentmässors utställarlista har bra information om stipendier, så kolla deras hemsidor.

Filmade seminarier om utlandsstudier från Saco Studentmässa

På vår YouTubekanal youtube.com/PluggaVidareMedSaco finns flera bra filmade seminarier om utlandstudier.

Psst!
Här kommer fler tips från Saco.

Du vet väl att du kan jämföra löner mellan olika yrken på vår webbplats?

Läs allt på saco.se/jamforloner/

Utforska utbildningar

Att söka i databaser är ett utmärkt sätt att vidga dina kunskaper om olika utbildningar. Det kommer att dyka upp utbildningar som du inte hade en aning om.

Fler sätt att utforska – se avsnittet om utbildningsvägar.

Program eller fristående kurs?

Program

Program är färdiga utbildningspaket. Du vet

vad som väntar om du väljer exempelvis Juristprogrammet, Lärarprogrammet eller Sjuksköterskeprogrammet. Det finns visserligen ofta olika inriktningar, men i stort sett är vägen utstakad.

Kurser

Att läsa fristående kurser ger större utrymme för egen profilering. Du kanske har ett mål, men vill nå det på ditt eget sätt. Du kan skaffa dig en fullständig examen i många olika ämnen, bara du ser till att ha tillräckligt många poäng i ett huvudämne och i ett examensarbete. Dessa studier måste planeras med en studievägledare på universitetet.

Att läsa en fristående kurs kan också vara ett bra sätt att känna på högskolan, vad det innebär att studera där. Eller bara för att göra något inspirerande för att du inte vet vad du vill utbilda dig till. Ett tips i så fall är att välja en kurs i ett ämne som verkligen intresserar dig, då blir det lättare att hålla uppe motivationen och lära dig studietekniken.

Yrkesexamen

På universitetet är det ungefär som på gymnasiet. Det finns program som är väldigt tydliga när det gäller förväntat yrke. Man kan säga att det är universitetets Byggprogram. Det finns ett 50-tal sådana program. Alla slutar med en yrkesexamen inom ett välkänt område.

Du som tycker det är viktigt med ett tydligt svar på frågan "Vad blir du?" kan också leta hos yrkeshögskolan, folkhögskolan och statliga myndigheter såsom polisen och försvaret.

PROGRAM MED YRKESEXAMEN:

<i>Apotekare</i>	<i>Lärare</i>
<i>Arbetsterapeut</i>	<i>Optiker</i>
<i>Arkitekt</i>	<i>Ortopedingenjör</i>
<i>Audionom</i>	<i>Psykolog</i>
<i>Biomedicinsk analytiker</i>	<i>Receptarie</i>
<i>Brandingenjör</i>	<i>Röntgensjuksköterska</i>
<i>Civilekonom</i>	<i>Sjukhusfysiker</i>
<i>Civilingenjör</i>	<i>Sjuksköterska</i>
<i>Dietist</i>	<i>Sjöingenjör</i>
<i>Djursjukvårdare</i>	<i>Sjökapten</i>
<i>Folkhögskollärare</i>	<i>Skogsmästare</i>
<i>Fysioterapeut (sjukgymnast)</i>	<i>Skogstekniker</i>
<i>Förskollärare</i>	<i>Socionom</i>
<i>Grundlärare</i>	<i>Speciallärare</i>
<i>Hippolog</i>	<i>Studie- och yrkesvägledare</i>
<i>Hortonom</i>	<i>Tandhygienist</i>
<i>Högskoleingenjör</i>	<i>Tandläkare</i>
<i>Jurist</i>	<i>Tandtekniker</i>
<i>Jägmästare</i>	<i>Trädgårdsingenjör</i>
<i>Landskapsarkitekt</i>	<i>Veterinär</i>
<i>Landskapsingenjör</i>	<i>Yrkeslärare</i>
<i>Lantmästare</i>	<i>Ämneslärare</i>
<i>Logoped</i>	
<i>Läkare</i>	

Generell examen

På universitetet kan du också bli allmänt kunnig inom ett bredare område. Lite som Samhälls- och Naturprogrammen på gymnasiet. Dina kunskaper blir allmängiltiga – generella. Du läser i så fall mot en kandidatexamen. Ett exempel är kandidatexamen i beteendevetenskap. Det kan vara svårt att säga vilket yrke du har när du slutat plugga. Men det finns även kandidatprogram med tydliga yrkesprofiler, exempelvis kandidatprogrammet i industridesign och kandidatprogrammet i journalistik.

Omvänt kan sägas att även en yrkesexamen kan vara ganska bred, socionomexamen är en sådan. Det kan leda till exempelvis kurator, socialsekreterare, biståndsbedömare eller familjerådgivare. Titta i avsnittet Yrken A-Ö och socionom, så ser du.

Att välja utbildning behöver inte vara att välja yrke. För vissa utbildningar är det så, medan andra utbildningar kan leda till väldigt många olika jobb.

Hur föds en yrkesdröm?

En yrkesdröm föds inte utan vidare. Drömmen börjar någonstans, ofta när du själv ser yrket. Du funderar på det. Du läser om

det. Du pratar om det. Du sätter ord på dina tankar.

Kolla upp yrket. Vad innebär det egentligen?

Längre fram i boken, under Yrken A-Ö finns korta sammanfattningar om mer än hundra högskoleyrken. På vår webbplats [saco.se/yrken](#) kan du läsa om dem i detalj. Vad jobbar man med? Hur är lönen och arbetsmarknaden? Hur utbildar man sig?

Att ta reda hur andra trivs med sina jobb är också ett bra sätt att få idéer. Vi har samlat en massa intervjuer som du kan titta igenom längre fram i boken och ännu fler på [saco.se/studieval/intervjuer](#).

Gör en yrkeskarta

Anta att du drömmer att bli läkare, men du inser att vägen är väldigt lång eftersom dina betyg inte riktigt räcker till. Det kanske finns liknande alternativ som passar dig? Skriv läkare mitt i yrkeskartan. Vilka yrken finns på samma nivå? Utgå från utbildningsområdet Hälso- och sjukvård i Yrken A-Ö. Du hittar snabbt apotekare, receptarie, fysioterapeut, arbetsterapeut, dietist, audionom, tandhygienist, logoped, sjuksköterska och optiker. Yrkeskartan gör att du får upp

ögonen för nya yrken som du nu kan kolla upp. Läs om dem och försök hitta personer som du kan fråga ut. Vad är bra, vad är mindre bra? Skulle de rekommendera dig att välja utbildningen?

Finns det jobb i framtiden?

Saco gör arbetsmarknadsprognoser varje år som finns i kortversion i den här boken i yrkesbeskrivningarna i Yrken A-Ö och som i en digital version på saco.se/framtid. Dessa prognoser sträcker sig 5 år framåt i tiden, vilket är ungefär när du ska börja jobba efter din utbildning.

Men vad är ett framtidsyrke? Ett yrke där det är brist på arbetskraft? Varför är det så? Det kan vara en varningsklocka. Kan det handla om yrken med stressig arbetsmiljö, dåliga arbetsförhållanden och låg lön? Alla bristyrken är självklart inte dåliga. Bristen kan ju också bero på annat, som att medelåldern på de som jobbar är hög och många därför är på väg mot pension.

Låt ditt intresse styra och välj minst lika mycket med hjärtat som med hjärnan! Du kommer att spendera en stor del av ditt liv på utbildning och jobb. Då är det lika viktigt att du trivs och känner glädje som att du är nöjd med arbetsvillkoren.

Lönen då?

Lön är förstås inte allt och inte avgörande för de flesta. Men du bör ta reda på vad du kan förvänta dig så att du kan ta ställning till om det är OK för dig. Så att du inte blir besviken när du är klar med utbildningen och ska börja jobba.

Löneutveckling

Ingångslönen är en sak. Den skiljer sig ofta inte så mycket åt mellan olika utbildningar. Men efter det kan skillnaderna bli väldigt stora. Titta på det här exemplet som jämför lönerna för arbetsterapeuter och jurister. Den genomsnittliga månadslönen är betydligt högre för juristerna, också den totala

Löneutvecklingen kan skilja sig en hel del mellan olika yrken.

Se saco.se/jamforloner.

VÄLJ UTBILDNINGAR	Arbetsrappeutbildning	Juristutbildning
GENOMSnittlig MÅNADSLÖN	32 800 KR	55 800 KR
GENOMSnittlig LIVSLÖN EFTER SKATT	16 782 000 KR	25 495 000 KR
SKILLNAD I LIVSLÖN EFTER SKATT JÄMFÖRT MED GYMNASIEUTBILDADE	-7%	42%
	Livslönen för personer med arbetsrappeutbildning är ca 7 procent lägre än genomsnittet för dem med samhällsvetenskaplig gymnasieutbildning.	Livslönen för personer med juristutbildning är ca 42 procent högre än genomsnittet för dem med samhällsvetenskaplig gymnasieutbildning.
NÄR LÖNAR SIG UTBILDNINGEN?	Aldrig En person som påbörjar sin arbetsrappeutbildning direkt efter gymnasiet tjänar aldrig in sin utbildning.	34 år En person som påbörjar sin juristutbildning direkt efter gymnasiet tjänar in den vid 34 års ålder.
LÖNEUTVECKLING	Låg Den här utbildningen ger vanligtvis en låg löneutveckling under arbetslivet.	Hög Den här utbildningen ger vanligtvis en hög löneutveckling under arbetslivet.

livslönen. Men titta på den möjliga löneutvecklingen under ett arbetsliv. Arbets-terapeutens möjligheter att öka lönen är små, medan de för en ambitiös och skicklig jurist är enorma. Ingångslönerna däremot skiljer sig inte så mycket åt.

Besök en studentmessa om du kan!

Studentmässor runt om i landet är de absolut bästa inspirationskällorna för dina framtidsfunderingar. Där finns utbildningar och yrken representerade av levande människor. Lärare, vägledare, studenter – alla är dessutom positiva, glada, öppna och trevliga, eftersom de brinner för det de representerar.

På studentmässorna finns all kompetens samlad på ett och samma ställe. Besök dem och gör det mesta av besöket. Du kommer aldrig att få en liknande chans!

Efter en dag på mässan kommer du att vilja massor av olika utbildningar. Du kommer att minnas alla entusiastiska studenter. Du vet alla fördelar med Umeå Universitet. Och Göteborgs Universitet. Och Malmö universitet. Och alla andra ställen.

Du vill antagligen bli både civilingenjör och magister i konsthistoria – samtidigt. Du kommer att vara ännu mer förvirrad än tidigare. Men det gör inget. Det är snarare jättebra. Man kan säga att du har blivit förvirrad på en högre nivå.

Saco Studentmessa 2020 är digital på grund av coronapandemin. Det betyder att du kan besöka oss oavsett var du bor. Läs mer på saco.se/massa.

Igen, var kritisk

När du träffar studenter pratar de sig självklart varma för sin egen utbildning. Man blir jätteglad när man möter dem, de är så fulla av entusiasm. Jag har hittat rätt och därför vill jag så gärna berätta för dig. Tänk på att vi alla är olika och att det som passar en kanske inte passar en annan. Så ställ frågor om sådant som är viktigt för dig.

Före och under besöket

Förbered dig noga genom att planera dina aktiviteter och kontakter. Använd planeringsverktygen på mässans sajt för att skapa en egen plan med utställare och seminarier som passar in på dina intressen.

Besök först dina "måsten". Låt dig sedan fångas av sådant som bara "dyker upp". Du kan göra anteckningar med mässappen eller på sajten som minnesstöd. Gör det! Det är väldigt värdefullt att jobba vidare med när du kommer hem.

Efter mässan

Låtsas du att det är sista ansökningsdagen när du kommer hem. Tvinga dig själv att välja. Prioritera nummer ett, två och tre. Kanske ännu fler. Gör om samma procedur några veckor senare. Och sedan någon gång i månaden fram till den riktiga ansökningsdagen. Då blir valdagen mindre dramatisk. Dela dina funderingar med många. Med kompisar. Med föräldrar. Med din SYV. Du behöver sätta ord på dina tankar. Och vara beredd på medhåll likaväl som mothugg.

FRAMÅT

Du har försökt att förstå ditt inre och har upptäckt dina alternativ där ute. Du har kollat inåt och utåt. Nu gäller det att matcha dessa två, att knyta ihop säcken och fatta ett beslut. Du ska gå FRAMÅT!

Det är jobbigt att fatta beslut

Ju fler utbildningar du har lärt känna och gillar, desto fler ska du välja bort.

Våra tankar finns i nuet. Vi lever för stunden. Skolan, läxor, kompisar, träningar, filmer och spel. Kanske vi sträcker oss till helgens aktiviteter. Nästa veckas prov. Sommarresan. Men vem orkar planera längre än så?

Detta är ett av karriärplaneringens stora dilemman. Att komma igång. Att ta tag i det som ligger en bit bort. Det finns alltid något som ligger närmare tillhands. Mycket konkretare. Och mycket roligare för stunden.

Ut och dröm om framtiden! Skaffa dig förmågan att tänka framåt.

Uppgiften att välja utbildning är jättesvår med tanke på det enorma utbudet. Ganska obehaglig när du inser hur mycket du måste välja bort. Men spännande! Det är du som sitter med kontrollen för din framtid.

Sätt upp delmål

Tydliga och tidsbegränsade delmål gör det lättare att komma igång. Läs snabbmanualen i början av boken på sida 16. Där beskrivs fem konkreta delmål som du kan klara av på fem kvällar.

Deadlines tillsammans med delmål är de bästa metoderna för att komma igång med en uppgift. Egentligen är delmål och deadlines samma sak. När du sätter upp delmål skapar du en massa deadlines. Att sätta igång kan vara så enkelt som att du börjar berätta för kompisarna om hur du tänker.

Du öppnar för samtal om framtiden, och så är snöbollen i rullning.

Vågar du vara så djärv att du lägger ut dina framtidsfunderingar på sociala medier? Skriv till exempel så här: Har blivit lite intresserad av utbildning till optiker. Känner ni någon som går den och som vet hur det är att plugga där?

Fantisera din karriär

Vad är karriär egentligen? Det är den stig var och en spårar upp åt sig själv under sitt utbildnings- och yrkesliv. Karriär är en livslång process som vi i bästa fall själva styr över. Vi har bara en karriär, eftersom vi bara har ett liv. Hur vill du att din karriär ska se ut? Tänk med papper och penna. Rita en pil som symboliserar gymnasiet. Vid slutet finns ett vägskal med pilar åt olika håll. En går mot utbildning, en annan mot jobb och en tredje kan hända mot äventyr utomlands. Vad händer om du följer de olika pilarna?

Ställ tre frågor för de alternativ du utforskar:

1. Vad är det bästa som kan hända?
2. Vad är det värsta som kan hända?
3. Vad är det mest sannolika?

Tvärtom-metoden

Det är en metod som kan stimulera dig att tänka i nya banor. Du formulerar helt enkelt motsatsen till ditt problem. Ungefär så här:

- Varför vill du inte bli lärare?
- Varför vill du inte bli ingenjör?
- Varför vill du inte bli undersköterska?
- Varför vill du inte bli allt annat som du inte vill bli?

Detta är ett bra sätt att fundera på framtiden. När frågan ”Vad vill du bli” är uttjatad – fråga istället ”Vad vill du inte bli? Och varför vill du inte bli det?”

HJÄRNAN OCH HJÄRTAT

”Använd både hjärnan och hjärtat”. Vad betyder det egentligen? Hjärnan står för förnuftet. Ditt intellekt. Att tänka logiskt, rationellt och strukturerat. Du letar utbildningar, jämför dem, ställer dem mot varandra, letar igen, upptäcker något nytt, funderar över hur du kunde tänka som du gjorde, börjar om igen.

Hjärtat handlar om känslorna. Det emotionella. Du blir helt enkel kär – eller överväldigad – eller förväntansfull – eller ledsen – eller förvirrad – eller nyfiken – eller rädd.

Hjärtat är väldigt viktigt för motivationen.

måste söka till Umeå. Eller när högskolan skickar sin reklambroschyr bara en vecka före valdagen för de vet att det är då du lättast hamnar i snabbfällan, innan hjärnan hinner kompensera. Det är därför du ska börja processen med att välja i god tid, så att du hinner smälta dina första intryck och checka av om det känns lika bra när du har stämt av fakta.

Är du maximerare eller satisfierare?

Maximerarna strävar efter att alltid hitta det bästa alternativet. När de valt funderar de över om de trots allt kunde ha gjort ett ännu bättre val.

Satisfierarna behöver inte utforska alla möjligheter som finns, utan är nöjda när de hittar något som är ”tillräckligt bra”. Då slutar de leta.

Se upp för fällorna

Det finns två fällor när du ska välja

Långsamfällan

Hjärnan behöver tid. Det är en process, något som växer fram. Långsamfällan är hjärnans velande och tvekande. Beslutsångest. Du skjuter upp valet till absolut sista minuten ifall något bättre dyker upp.

Snabbfällan

Hjärtat är snabbt. Känslorna kommer direkt. Ingen betänketid. Snabbfällan är känslornas hastiga överfall. När en kompis sms:ar några timmar före midnatt den 15 april att du bara

	Hur viktigt är det?		
	mycket	lite	inte
Bostadsgaranti			
Bostad i studentkorridor			
Studentlivet			
Kulturutbudet			
Idrottsmöjligheter			
Utlandsutbyte			
Arbetslivskontakter			
Praktik i utbildningen			
Storleken på högskolan			
Forskning i mitt ämne			
Lärrarledda timmar			
Jobbchanser efteråt			
Ett samlat campus			
Lärarnas kompetens			
Studiegruppernas storlek			

Satisfierarna mår generellt sett bättre än maximerarna. Ju mer en människa försöker maximera sina val, desto mer missnöje uppstår. Och beslutsförlamning. Om du känner igen dig i maximeraren kanske du kan försöka tänka lite mer "good enough".

Vad är viktigast när du ska välja utbildning?

Enligt "boken" borde svaret vara av typen

- Det här passar min personlighet
- Kvaliteten på utbildningen är hög
- Chanserna till jobb efteråt är stora

Men det kanske inte i första hand är sådant som lockar. Den fina utvärderingen från Universitetskanslersämbetet är underordnad en massa annat. Närheten till stranden. Skidåkningen som finns runt knuten. Studentfesterna. Gymmen på campus. Att skolan ger bostadsgaranti.

Det som högskolorna brukar informera om handlar om kvaliteten på utbildningen (exempelvis arbetslivskontakter och praktik, antalet läroleda timmar och lärarnas kompetens) också saker som är viktiga för att få ett vettigt liv (bostadsfrågan, kultur- och idrottsutbud och studentliv). Använd gärna mallen för att fylla i det som är viktigt för dig när du jämför lärosätena.

Akta dig för tunnelseende

Vissa har alltid vetat precis vad de ska bli. Det måste vara så skönt. Men kolla ändå upp yrket/utbildningen så att den verkligen är vad du har tänkt dig. Och varför inte göra en utbildningskarta (sid 32)? Det kanske finns alternativ som du inte har tänkt som skulle kunna passa lika bra eller ännu bättre? Om man låser in sig på något blir det lätt så att man stänger ute all infor-

mation som inte handlar om just detta och förstärker en uppfattning som från början kanske inte var speciellt välgrundad.

Var kritisk!

Att fråga och ifrågasätta är en viktig del av att vara student. Att inte oreserverat tro på allt som sägs. En av de viktigaste kunskaperna man får med sig från universitetet är att tänka kritiskt. Att alltid ifrågasätta hypoteser och fundera om det inte kan vara på något annat sätt. Så varför inte tillämpa den kritiska hållningen redan innan du blir student? Fundera på:

- Kan du lita på tidningens rubrik om att yrket är ett "framtidstyrke"? Tänk om det visserligen finns jobb men ingen vill ha dem därför att lönen och arbetsmiljön är urusel?
- Kan du lita på branschföreträdare som säger att det fattas folk? Kanske de bara vill att fler ska utbilda sig så det finns extra många att välja på?
- Kan du lita på Universitetskanslersämbetets ord om den höga kvaliteten på en viss utbildning? Tänk om läraren som höll upp hela institutionen har bytt jobb?
- Kan du lita på kompiserna som säger att den högskola hen går på är bäst. Hur vet hen det? Hen har ju inte gått på någon annan högskola.
- Kan du lita på högskolan som säger att det är extra nära och täta kontakter mellan studenter och professorer? Hur vet de att det inte är lika bra på andra ställen?

Några exempel på vanliga påståenden och hur du skulle kunna ifrågasätta dem.

- Det är lätt att komma in! – Oj, varför vill ingen gå på programmet?

- Vi är flexibla! – Undrar om det finns någon ordning och struktur?
- Vår utbildning är unik i Sverige. – Konstigt att inga andra skolor tror på idén.
- Praktikplatsen ordnar du själv för att lära dig ta kontakt. – Här finns inget utarbetat samarbete med arbetsplatserna.
- Alla får jobb efter utbildningen! Har de svårt att få folk att vilja jobba med detta? Varför då?

Prata med studievägledaren!

Dags att prata med en vuxen. Någon som framförallt kan lyssna in dina planer och funderingar och vill försöka förstå hur du tänker. Inte för att ändra på dina tankar utan för att bolla dina idéer med. Och som kanske vill vidga dina vyer och tipsa om ytterligare möjligheter. Det är nyttigt att möta

någon som vågar ifrågasätta en del av vad du säger. Som kan ställa dig mot väggen ibland för att du ska tvingas motivera varför du tänker som du gör. Det kan vara nyttigt att få lite mothugg och tvingas omvärdera en del, eller kanske förstärka det du redan tror på.

Sedan kommer ni förhoppningsvis fram till en plan för din framtid. Du ser alternativa vägar för att nå de mål du har satt upp. Det är du själv som har haft den planen och framförallt drömmen inom dig. Det är inget som en studie- och yrkesvägledare kan tvinga på dig. Men som han/hon förhoppningsvis kan locka fram ur ditt inre.

Ta vara på tillfällen när de dyker upp

Detta handlar mycket om att råka vara på rätt ställe vid rätt tidpunkt. När tillfället

dyker upp är det upp till dig att ta vara på det. Om du har en dröm eller åtminstone en riktning är sannolikheten stor att du upptäcker tillfället. Annars kanske du inte ens lägger märke till det. För att vara öppen för fantasiska möjligheter är det bra att vara förberedd och minst ha gjort steget INÅT, gärna UTÅT också för att inse vilket unikt tillfälle det är när det dyker upp.

Några hjälpmedel för att bestämma dig

Ett sätt att sortera alla dina intryck är att lägga in dina favoriter i en plus- och minuslista, som på bilden här bredvid. Du kan ladda

	PLUS	MINUS	KOMMENTAR
Lön	Läkare	Lärare	
Karriärmöjligheter			
Framtidsutsikter	Läkare Lärare		
Arbetsuppgifter	Lärare		Lärare verkar roligast
Arbetstider	Lärare	Läkare	Läkare har jour
Status			
Resor i jobbet			
Utlandsarbete			
Utbildningens längd			
Kostnader		Läkare	Lång utbildning
Antagningskrav		Läkare	
Studieort	Lärare	Läkare	
Bostadssituation			

ner en mall på saco.se/studieval eller så använder du mallen längst bak i boken. Skriv in vad som är fördelar och nackdelar så blir det tydligt för dig.

Uteslutningsmetoden

Det är ofta lättare att tala om vad du inte vill bli än vad du vill bli. Rent praktiskt kan det gå till så här: Du har bestämt dig för att läsa vid ett visst universitet men vet inte vilket program du ska välja. Börja med att titta igenom utbildningskatalogen eller webbsidan. Gå igenom alla program och kolla upp de som verkar kunna vara något för dig. Kolla upp vad jobben innebär under Yrken A-Ö eller på saco.se/yrken där informationen finns i detalj. Använd sedan katalogens/webbens innehållsförteckning. Stryk det du absolut inte kan tänka dig. När du börjar bli tveksam att dra fler streck tar du reda på lite mer du lite mer. Sedan stryker du igen. Till slut återstår bara några få.

Singla slant

Står du och väger mellan två alternativ? Prova att singla slant. Säg att du väljer mellan optiker och sjuksköterska. Du har läst på och har bra koll på både yrken och utbildningar, men du kan helt enkelt inte bestämma dig. När du singlar slant får du ett resultat att förhålla dig till. Om resultatet blir optiker och det inte känns bra, vet du att sjuksköterska nog är det du egentligen helst vill bli.

Sabbatsår

Om du verkligen inte kan bestämma dig kanske ett sabbatsår är en bra lösning. Använd det väl så att det tar dig vidare och utvecklar dig. Använd året till att samla

information. Jobba, res runt i världen, ta en fotokurs, lär dig ett nytt språk, läs en kurs på högskolan eller jobba som volontär – allt utom att stanna hemma i ditt rum och leva på dina föräldrar.

Motivation

Hjärta, disciplin och motivation är en förutsättning för att det ska gå bra. Efter valet gäller det att fullfölja med gott resultat. Du behöver gilla det du håller på med. Det kommer alltid tunga dagar när du inte kan leva enbart på din talang. När du måste kämpa trots att det tar emot.

Motivation är en inre drivkraft och inspiration att gå vidare. Ibland talar vi om inre och yttre drivkrafter. De yttre kan vara föräldrarnas eller omvärldens påtryckningar. Den kraften kan du inte leva på i längden. Den inre drivkraften måste finnas, den handlar om att vilja innerst inne.

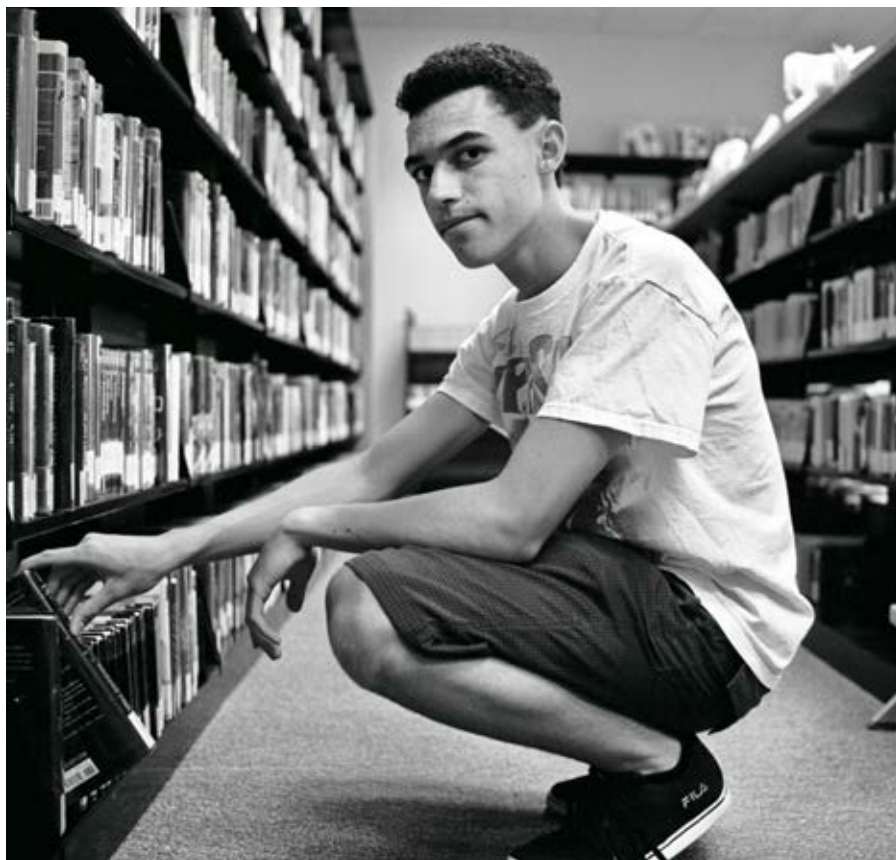
Det är viktigt att komma in rätt. Men det är lika viktigt att komma ut rätt. Så tänk efter noga inom vilket program du kan motivera dig att satsa helhjärtat även i svåra passager. Och leva med efter dina studier.

Det är OK att ångra sig

Att välja och att ångra sig hör nära samman. Det har du säkert själv upplevt flera gånger. Om det inte känns rätt när du har gått på utbildningen ett tag kan du ju alltid hoppa av och välja något annat. Kurserna du har läst kan säkert komma till nytta i framtiden, kunskap är aldrig bortkastad. I varje val ligger en inbyggd risk. Ingen kan försäkra sig mot det oväntade. Du försöker överblicka konsekvenserna, men det är omöjligt att ha full koll på alla parametrar.

Efteråt kan du förstå varför det blev som

det blev, men det kanske inte gick att förutse. Många kan berätta om att fel val ändå till slut blev rätt val.

Vill du ha mer inspiration? Då rekommenderar vi att du läser studievägledaren Ingmar Anderssons bok *Konsten att välja utbildning*. Mycket av det du har läst här bygger på hans bok. Du kan ladda ner

boken på saco.se/studieval och du kan titta på filmade föreläsningar med Ingmar på Saco youtubekanal *Plugga vidare*.

Yrken som inte är kopplade till någon särskild utbildning

I den här boken kan du läsa om akademikeryrken, alltså yrken som kräver en högskoleutbildning, eftersom det är just dessa som våra förbund är experter på. Först ut är ett antal yrkestitlar som egentligen inte är kopplade till någon särskild utbildning, som chef eller projektledare. Därefter kommer yrken där du behöver en specifik utbildning. De allra flesta av yrkena i den här boken är yrken där Sacoförbunden har medlemmar. Det är då respektive förbund som står för texterna. Om du vill veta mer går det bra att kontakta dem, du hittar webbadressen sist under varje yrke.

Chef

En chef arbetar med att leda en verksamhet. Det är chefens uppdrag att se till att avdelningen/arbetslaget/gruppen åstadkommer ett överenskommet resultat. Som chef har man ofta ansvar för både verksamhet, personal och ekonomi.

CHEFSNIVÅER

Man kan vara chef på olika nivåer. Man kan vara VD, högre chef, mellanchefer eller grupp/enhetschef och ansvara för allt mellan två och flera tusen anställda. VD är den högsta chefsbefattningen. VD:n har ofta flera chefer under sig. Högre chef är direkt underställd VD, och har chefer under sig. Mellanchefer har chefer under och över sig och finns i större företag/verksamheter. Grupp/enhetschefer arbetar i verksamheten och direkt med personalen.

TITLAR

Det finns många olika chefstitlar. Titlarna varierar beroende på bransch och arbetsområde. Några exempel på chefstitlar är ekonomichef, IT-chef, forsknings- och utvecklingschef, personalchef, administrativ chef, affärsområdeschef, kommunikationschef och rektor.

ARBETSUPPGIFTER

Det är chefens uppgift att leda sin grupp, fördela arbetsuppgifter och se till att de anställda har tillräckliga resurser för att nå önskat resultat. En chef har ansvar för att planera och lägga upp strategier för verksamheten samt för att rapportera till ledningen och/eller styrelsen. Chefen har även i uppdrag att motivera sina medarbetare, se till att de har en bra arbetsmiljö samt hantera kriser och interna konflikter. Många chefer ansvarar dessutom för att rekrytera och säga upp personal samt för att ha löne- och utvecklingsamtal med sina medarbetare.

Som chef är det viktigt att vara kommunikativ, tydlig och att man har ett intresse för människor. Det är även bra att kunna tänka långsiktigt och se verksamheten ur ett helhetsperspektiv. Chefsrollen kräver engagemang och mycket arbete.

UTBILDNING

Chefsrollen kräver ofta en akademisk utbildning. Vilken utbildning som lämpar sig beror på vilken typ av organisation och bransch man arbetar inom. Är man chef på ett IT-företag är det bra att ha en IT-utbildning, medan en avdelningschef på ett sjukhus har nytta av en medicinsk utbildning etc. Oavsett vilken bransch man arbetar inom är det en fördel att ha kunskaper inom ekonomi, organisa-

tion och ledarskap. Många civilekonomer/ekonomer och civilingenjörer är chefer. Att ha arbetslivserfarenhet inom den bransch man arbetar inom är meriterande.

Företagare/Entreprenör

Många som har läst på högskolan startar ett eget företag någon gång under sin karriär. Vissa börjar direkt efter examen, eller kanske till och med redan samtidigt som de pluggar. Andra väntar med sitt företagande tills de har lite mer erfarenhet och användbara kontakter. Du kan också ha ett företag vid sidan av en vanlig anställning om du inte konkurrerar med din arbetsgivares verksamhet.

VAD KAN MAN JOBBA MED?

Du behöver inte sälja varor i ditt företag. Det blir allt vanligare att sälja tjänster eller helt enkelt sin kunskap i ett konsultföretag. Fördelen med ett sådant företag är att du inte behöver investera i lager, maskiner eller annat. Dessutom kan du oftast sköta jobbet hemifrån med hjälp av din dator och telefon.

HAR MAN NYTTA AV EN HÖGSKOLEUTBILDNING OM MAN VILL STARTA EGET FÖRETAG?

Ja, verkligen! Under din högskoleutbildning får du lära dig mycket som du har nytta av i ett eget företag. Det finns flera kurser i företagande och entreprenörskap på universitet och högskolor. Ta reda på vad de olika kurserna innehåller. De kan se väldigt olika ut på olika högskolor och kan vara mer eller mindre inriktade på praktiskt entreprenörskap. De flesta högskolor har så kallade inkubatorer eller företagskontor där studenter och nyexade får hjälp med sina företagsidéer.

VARFÖR SKA MAN STARTA EGET?

Det finns många olika skäl att starta eget. Du kanske har en smart idé, en ny lösning på ett problem eller en kompetens eller tjänst som du tror att du kan tjäna pengar på. Många företagare tycker att en av de stora fördelarna med att vara egen företagare är att de själva bestämmer över sin tid och sina uppdrag och att de kan jobba på det sätt som de själva tycker fungerar bäst. Inom vissa yrken är eget företag ett vanligt sätt att jobba på. Några sådana exempel är veterinär, tandläkare och arkitekt.

ÄR DET KRÅNGLIGT ATT STARTA FÖRETAG?

Det är viktigt att du förbereder dig innan du startar ditt företag. Det är vanligt att starta som enmansföretag och att vänta med att anställa tills det börjar gå bra. Du kan starta ett företag tillsammans med andra – ofta är man ju bra på olika saker. Själva proceduren för att starta företag är ganska enkel och mycket kan ordnas via nätet.

VAD SKA JAG TÄNKA PÅ?

Ta ut din examen. Den är oftast en fördel både för dig som företagare och om du senare vill bli anställd istället. Ta reda på vad som gäller för sjukdom, arbetslöshet och annat som kan inträffa, så att du slipper obehagliga överraskningar. Företagande innebär alltid en risk. Du måste helt enkelt våga pröva. Du kan få mycket stöd och information från högskolan, myndigheter, föreningar, företag och dina egna kontakter. Använd dig av det. Du kan också vända dig till ett Sacoförbund, se under respektive yrke. Ha tålamod – det är vanligt att det tar ett år eller två innan företaget är igång helt och kanske ännu längre tid innan du börjar tjäna pengar. Om du gör något du brinner för och tror på är det värt att ägna mycket tid i ett eget företag. Starta företag för att du själv vill. En arbetsgivare får

inte kräva att du ska skaffa F-skattsedel (bli registrerad företagare) för att slippa anställa.

Här hittar du lite tips:
saco.se/startaaget

Forskare

Forskning är att systematiskt söka efter ny kunskap. En systematisk metod är till exempel att utvärdera effekten av ett läkemedel genom att göra en blindtest, där en grupp får det nya läkemedlet och en annan grupp med liknande sammansättning får ett preparat som

ser likadant ut men som saknar den kliniskt aktiva substansen.

Forskning bedrivs inom de flesta ämnesområden.

Här följer två exempel på olika sätt att forska – forskning inom historia och medicinsk eller naturvetenskaplig forskning.

FORSKNING INOM HISTORIA

Forskare inom historia använder många olika typer av källor, som kan vara:

- Skriftliga, som protokoll, brev eller memoarer
- Muntliga, som sånger eller inspelningar av dialekter
- Föremål, som gamla mynt eller jordbruksredskap som någon hittat i marken

Det är viktigt att vara källkritisk. En fiende till en drottning, till exempel, kanske beskriver drottningen på ett mer negativt sätt än en vän till drottningen gör. Då gäller det att kunna avgöra vad som är sant.

MEDICINSK ELLER NATURVETENSKAPLIG FORSKNING

Inom den medicinska och naturvetenskapliga forskningen prövas ofta teoretiska hypoteser mot verkligheten genom att forskare gör försök. Försöken kan göras på labb, i fält eller

digitalt. Fördelen med att göra experiment i laboratoriemiljö är att miljön är mer kontrollerad.

En viktig del i den vetenskapliga processen är att skriva forskningsartiklar med en detaljerad genomgång av hur försöken har gjorts. För att ett försök ska anses vara vetenskapligt ska det vara reproducerbart av andra forskare. Det är först när många olika studier pekar mot samma resultat, som ny kunskap växer fram.

HUR BLIR MAN FORSKARE?

När studierna på grundnivå och minst ett års studier på avancerad nivå är avslutade (alltså efter minst 240 hp eller 4 år) är man behörig till forskarutbildning.

Utbildningen på forskarnivå är två eller fyra år och leder till licentiat- respektive doktorexamen.

Det tar alltså minst åtta år innan den som börjar på en akademisk utbildning idag är färdig med sin doktorexamen.

VAD GÖR FORSKARE?

Den traditionella bilden av en forskarutbildad person är att man forskar och undervisar på ett universitet eller en högskola. Normalt sett krävs en doktorexamen för att arbeta som universitetslärare. Doktorander med anställning eller med utbildningsbidrag kan också undervisa. Om du vill fortsätta forska efter tiden som doktorand kan du göra det som postdoktor eller lektor och professor eller genom andra anställningar som forskare. En stor del av forskningen finansieras genom externa forskningsanslag som söks i hård konkurrens med andra forskare.

Den som har avlagt en forskarexamen kan också arbeta utanför högskolesektorn, t.ex. på en statlig myndighet, på ett museum, på ett sjukhus, inom utbildnings- eller socialförvaltningen i en kommun eller i ett läkemedelsföretag. Kraven på avlagd forskarutbildning

kommer med stor sannolikhet att ställas i framtiden inom allt fler verksamheter.

Du kan läsa mer om de olika befattningarna/karriärstegen för forskare under Lärare/forskare vid universitet och högskola.

Handläggare

Handläggare arbetar med att hantera ärenden, ofta inom statliga myndigheter och kommunal förvaltning, men återfinns även inom privat sektor så som försäkringsbranschen samt inom ideella organisationer. Handläggarens uppgift kan vara att fatta beslut i olika myndighetsärenden och att genomföra utredningsarbete. Arbetar man som handläggare kan man ha olika utbildningsbakgrund. De vanligaste utbildningarna är Beteendevetare, Jurist, Civilekonom/Ekonom, Samhällsvetare och Socionom. Läs mer under dessa rubriker.

Konsult

Akademiker arbetar ofta som konsulter. Att vara konsult innebär att man tar uppdrag hos olika uppdragsgivare. En konsult kan antingen vara företagare eller anställd på ett konsult- eller bemanningsföretag.

Det positiva med att vara konsult är att man får träffa många nya människor, bygger sitt nätverk och får en inblick i många olika verksamheter. Det är lärorikt och utvecklande, men det krävs att man är social, trygg i sig själv, flexibel och serviceinriktad. Konsulter är ofta experter på något och anlitas för att de kan leverera högre kvalitet eller insikter som är svåra att få när man är för involverad i verksamheten.

Konsulter på bemanningsföretag är ofta ersättare för personer som är frånvarande en tid eller anlitas för uppdrag som inte är en del av den löpande verksamheten. Att arbeta på

ett bemanningsföretag kan vara ett bra sätt att komma in på arbetsmarknaden eller att få möjlighet att byta bransch.

Oavsett vilken typ av konsult du är kan uppdragen variera i längd. Ibland sträcker sig uppdragen över flera år och ibland bara några timmar. Det finns konsulter inom i stort sett alla områden. Naturvetare och ingenjörer kan till exempel arbeta som teknikkonsulter, kommunikatörer som PR-konsulter och ekonomer som ekonomikonsulter etc. Konsult kan du med andra ord bli oavsett vilken högskoleutbildning du väljer.

Konsumentvägledare

Konsumentvägledare ger råd och information till allmänheten i olika konsumentfrågor, som exempelvis kring kundens rättigheter vid köp av varor eller tjänster.

En konsumentvägledare kan också ge rådgivning kring hushålls-ekonomi och hjälpa till med att göra upp en hållbar budget. I detta ingår även att se över avtal med elleverantörer, telebolag och försäkringsbolag för att hålla kostnaderna nere.

Även skuldrådgivning kan ingå som en del av arbetet. I rådgivning av budget- och skuldrådgivning är det fördelaktigt att även ha kunskaper i psykologi. I de flesta kommuner finns särskilda budget- och skuldrådgivare. Vanliga utbildningar är Beteendevetare, Socionom, Civilekonom/Ekonom, Jurist och Samhällsvetare.

Ombudsman

En ombudsman representerar en organisation och dess medlemmar eller en specifik målgrupp.

Exempel på ombudsmän är ombudsman inom fackförbunden. Där företräder man medlemmarnas intressen och är ett stöd till

de förtroendevalda på en arbetsplats. Arbetsuppgifter är vanligtvis förhandling, rådgivning, utredning, information och utbildning. Den mest förekommande bakgrunden är jurist eller personalvetare. Vanliga utbildningar är Jurist och Personalvetare men även Civilekonom/Ekonom, Samhällsvetare, Beteendevetare, Socionom. Läs mer under de rubrikerna och även på www.arbetsformedlingen.se.

Projektledare

Projekt är uppdrag som är avgränsade i tid och har en egen budget. Det är ett sätt att arbeta som passar för tidsbestämda uppdrag med specifika mål där man behöver kraftsamlade resurser.

PROJEKT

Ett projekt kan sträcka sig från några dagar till flera år. Det kan till exempel handla om att utveckla en ny produkt, marknadsföra ett företag, driva ett byggprojekt, utföra ett speciellt arbete på uppdrag av en kund eller genomföra interna förändringar. IT, reklam och media är branscher där den dagliga verksamheten ofta är uppbyggt helt och hållet i projektform.

PROJEKTLEDARENS ROLL

Projektledaren ansvarar för projektet och för det mesta jobbar man i en projektgrupp bestående av personer med olika kompetenser. Projektledarens arbetsuppgifter skiljer sig åt beroende på bransch och företag men man är alltid den sammanhållande länken som driver projektet och leder arbetet i projektgruppen.

Det är också projektledarens uppgift att se till att kostnaderna ligger inom budgeten och att arbetet blir färdigt i tid. Projektledaren måste också kunna engagera och stödja medarbetarna.

PROJEKTLEDARE PÅ KOMMUNIKATIONSBYRÅ

Projektledare på en kommunikationsbyrå jobbar för det mesta i en projektgrupp tillsammans med en planner, en art director, projektadministratörer och copywriters. Projektledaren har ett helhetsansvar för ett reklamprojekt, samordnar arbetet i projektgruppen och ser till att kommunikationen fungerar mellan de olika personerna i arbetsgruppen och med kunden.

UTBILDNING

För att jobba som projektledare måste man i allmänhet ha både utbildning och erfarenhet inom det område man vill arbeta, oavsett om det är marknadsföring, reklam, IT, teknik, media, offentlig förvaltning eller något annat. Man kan sedan bygga på med en projektledarutbildning. Det finns många olika typer av utbildningar, både på universitetsnivå, som yrkeshögskoleutbildningar (YH) och på fristående skolor.

Projektledare på kommunikationsbyråer har ofta utbildning i exempelvis ekonomi, samhällsvetenskap eller teknik kombinerat med studier i marknadsföring och reklam.

I vissa utbildningsprogram kan man kombinera fackkunskap med projektledning, till exempel IT, projektledning och affärssystem på Karlstads universitet. Vissa universitet och högskolor har program som är speciellt inriktade på marknadsföring och projektledning, som Institutionen för reklam och PR vid Stockholms universitet. Dessutom har många högskolor och universitet fristående kurser i projektledning.

Vid universitetet i Umeå finns ett masterprogram i Organisation och Projektledning. Det finns också fristående skolor som ger utbildningar inom marknadsföring och projektledning, till exempel Berghs School of Communication. Vanliga utbildningar är

Civilekonom/Ekonom, Civilingenjör, Högskoleingenjör, Socionom, Samhällsvetare, Kommunikationsyrken samt Naturvetare.

Läs mer under de rubrikerna och på www.studera.nu samt om yrkeshögskoleutbildningar på www.yrkeshogskolan.se.

Säljare

Säljare är ett utåtriktat arbete som erbjuder många olika karriärvägar. För att bli en skicklig säljare bör du ha sinne för affärer, gilla att arbeta på ett resultatfokuserat sätt och vara bra på att känna av andra människors behov och önskemål.

Det finns olika typer av säljarjobb. Om man jobbar på ett tillverkande företag säljer man varor till återförsäljare, detaljhandel eller till andra industriföretag. Det är vanligtvis stora pengar och komplexa problemlösningar inblandade både för kunden och för det säljande företaget. Man kan också arbeta med att sälja tjänster.

UTESÄLJARE

Som utesäljare åker man ut till kunderna för att sälja sina produkter eller tjänster. Det handlar mycket om att lyssna av kundens behov och försöka hitta lämpliga affärlösningar utifrån detta. Som säljare ansvarar du ofta för hela ledet – allt ifrån beställning till leverans och uppföljning. Utesäljare har ofta oregelbundna arbetstider och reser mycket i tjänsten. Som utesäljare kan du jobba som Account Manager, Key Account Manager, Area Sales Manager, Region/kundansvarig eller Projektledare inom försäljning och marknad. Gemensamt för samtliga titlar är att jobbet bygger på ett långsiktigt och strategiskt arbete där syftet är att skapa en bra affärsrelation på lång sikt – affärer görs mellan människor som litar på varandra. Jobbet innebär oftast att man har ansvar för den löpande

kontakten med ett antal kunder, både nya och befintliga. Man utgår från kundens behov och hur man som säljare kan tillgodose dessa.

INNESÄLJARE

En innesäljare har kontakt med kunderna från sitt kontor. Man tar emot beställningar och säljer produkter och tjänster över telefon och e-post men jobbar även med att ta emot klagomål, ge råd och service. Vissa innesäljare bevakar också leveranser, administrerar transporter och gör fakturaunderlag. En trend idag är att du jobbar med försäljning snarare än som säljare. Hela företaget som du jobbar på är ofta involverat i det som säljaren åstadkommer, vilket innebär många kontakter för dig både utåt mot kunder och inåt på det egna företaget. Säljarens roll är ofta att ta ansvar för affärsuppbyggnaden från början till slut och dessutom följa upp och försöka hitta nya affärsmöjligheter hos den aktuella kunden. Viktiga personliga egenskaper hos en säljare är god social kompetens och förmåga att lyssna och kunna omvandla kundens behov i lösningar som företaget man jobbar på kan erbjuda. En säljare behöver goda fackkunskaper om sin egen bransch och marknad. Du följer utvecklingen inom ditt område och känner till konkurrenternas varor och tjänster. Arbetar du t ex med industriell försäljning (rådgivande säljare av lösningar/system) bör du vara insatt inom detta område. Jobbar du inom IT-försäljning gäller det att kunna data och kommunikationsfrågor osv. Säljaryrket är brett och arbetsuppgifterna för olika typer av säljare kräver olika utbildningsnivåer. Många som jobbar med försäljning har en ekonomisk utbildning. För att få jobb som säljare inom IT-sektorn eller av laboratorieinstrument efterfrågas ofta en kombination av teknisk eller naturvetenskaplig och ekonomisk utbildning. Kunskaper inom ledarskap, företagsekonomi, marknadsföring, psykologi, inköp och organisation är ofta meriterande.

UTBILDNING

Det finns idag ett flertal säljutbildningar med olika inriktning. Du kan studera till säljare både inom ramen för högskola/universitet och via yrkeshögskola. Det finns flera olika YH-utbildningar (yrkeshögskoleutbildningar) med inriktning mot bland annat försäljning, internationell försäljning, marknadsföring och Account Management.

Vanliga utbildningar är: Civilekonom/ Ekonom, Civilingenjör och Högskoleingenjör. Läs mer under de rubrikerna och på www.studera.nu samt om yrkesutbildningar på www.yrkeshogskolan.se.

Utredare

Utredare arbetar inom företag, organisationer, myndigheter, på kommuner, fackförbund, etc.

Arbetsuppgifterna består som regel av att ta fram, sammanställa, utvärdera och dra slutsatser från olika typer av information. Utredare handlägger ofta ärenden som kommer in till en verksamhet och har då som uppgift att ta fram fakta, göra konsekvensbeskrivningar och skriva utlåtanden. Ibland arbetar utredaren ensam, ibland finns en hel utredningsavdelning.

En utredare har ofta många interna och externa kontakter. Under arbetets gång rapporterar utredaren till uppdragsgivaren. Det kan också tillkomma nya uppdrag och då kan tidsplanen ändras. Utredare behöver ofta samla in fakta kring området som ska utredas. Det görs på flera sätt, exempelvis genom att läsa in stora mängder av material och ta fram statistik. Därefter ska informationen analyseras och kopplas till frågeställningen. Analysen resulterar ofta i flera förslag som kan behöva testas för att kunna förutse för- och nackdelar med olika alternativ.

JOBDET SOM UTREDARE

När utredningen är klar har utredaren ofta ett eller flera förslag till förändring eller beslut. Det kan gälla exempelvis en omorganisation eller en ny lag. Det är någon annan som tar slutligt beslut. Om uppgiften varit att utreda en särskild fråga, kan utredaren vara den som presenterar resultatet i media eller inom verksamheten. Utredare på en statlig myndighet gör utredningar, utarbetar förslag och skriver remisser inför riksdagsbeslut.

På länsstyrelsen arbetar utredare med att se till att riksdagsbeslut och lagar följs på regional och lokal nivå. De kontrollerar exempelvis att en fabrik inte gör för stora utsläpp, eller utreder om tillstånd kan ges till ny industriverksamhet.

Inom kommunen har utredaren ofta ett nära samarbete med lokala politiker. Andra arbetsuppgifter kan vara att svara på frågor från allmänheten om bestämmelser och service inom kommunen.

Inom landstinget eller en region utreds olika frågor inom hälso- och sjukvård, exempelvis hur sjukvården ska bli mer effektiv. Att utreda säkerheten för digitala patientjournaler är ett annat exempel.

Utredare på fackförbund eller andra ideella organisationer kan arbeta med att ta fram information inom många olika områden, som etablering på arbetsmarknaden, löneskillnader, hälso- och utbildningsfrågor. På ett privat företag ansvarar utredaren exempelvis för utredningar som kan gälla etablering av

nya verksamheter, omorganisationer eller nedskärningar. Konsultföretag gör utredningar oftast på uppdrag av offentlig sektor men även av andra verksamheter.

UTBILDNING

De flesta utredare/kvalificerade handläggare har högskoleutbildning. Inriktningen varierar och ofta är utredaren specialist inom ett område, exempelvis naturvård, samhällsplanering, sociologi, statsvetenskap eller nationalekonomi och har därför också en utbildning inom sitt specialområde. De flesta utredare har också läst kurser i statistik. Läs mer om utbildningar på www.studera.nu eller respektive högskola och universitets webbplats.

Advokat

Se jurist

Agronom

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Utbildar du dig till agronom får du en tvärvetenskaplig kompetens med koppling till lantbruk och livsmedelsproduktion. Typiska arbetsuppgifter är handläggning, rådgivning, forskning, marknadsföring och verksamhetsledning. Jobben finns ofta på lantbruks- och livsmedelsföretag men du kan även arbeta på banker och försäkringsbolag samt myndigheter, som till exempel Jordbruksverket.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad agronom på vår hemsida:

Anna på saco.se/annaT

Lönen

Se under [Naturvetare](#) eller [Naturvetarnas karriärsida om lantbruk](#).

Finns det jobb?

Idag balans på arbetsmarknaden för nyexaminerade och även balans på arbetsmarknaden för erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Agronomutbildningen är en tvärvetenskaplig yrkesutbildning som ger en grundläggande förståelse för lantbruks- och livsmedelssektorn. Innehållet i agronomutbildningen ser olika ut beroende på vilken inriktning du väljer, det finns fem agronomprogram: Ekonomi, Husdjur, Landsbygdsutveckling, Livsmedel och Mark/växt. Idag söker blivande argonomer till ett långt 5-årigt yrkesprogram, men från läsåret 2021/2022 kommer man istället att söka till ett kandidatprogram som sedan kan byggas på med en master. För att få en yrkesexamen krävs även fortsättningsvis 5 års studier (300 hp).

Sacos experter: [Naturvetarna](#).

Ambassadör/diplomat

Se diplomat

Analytiker

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Det finns flera sorters analytiker, som finansanalytiker, omvärldsanalytiker, makro- och ränteanalytiker. En finansanalytiker är oftast civilekonom med inriktning på nationalekonomi och arbetsplatsen är oftast bank, fondbolag, värdepappersbolag eller kapitalförvaltningsföretag. De fokuserar på centralbankernas agerande och räntesättning och analyserar ländernas förhållanden och stora världshändelser. Omvärldsanalytiker analyserar vad som händer i den omvärld som vi påverkas av. Politiska beslut, miljön, skatter, regler och hur branscher förändras. De håller koll på konkurrenter och kundundersökningar, bevakar branschorganisationer, vissa lobbyorganisationer och marknadsutvecklingen.

Antikvarie

Se Kulturmiljöyrken

INTERVJU

Läs intervjuer med utbildade apotekare på vår hemsida:

Josefin på saco.se/josefinJ

Jacob på saco.se/JacobR

Emelie på saco.se/emelies

Apotekare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

En apotekare kan arbeta med allt från forskning, utveckling, tillverkning, beredning och expediering av läkemedel till uppföljning av läkemedelsanvändning. Apotekare arbetar på myndigheter, företag inom life science-branschen, apotek och inom hälso- och sjukvården. Som apotekare har du goda möjligheter att arbeta internationellt eftersom utbildningen är erkänd av alla länder inom EU. Både receptarier och apotekare är farmaceuter, men apotekaren har en längre utbildning. Fem års heltidsstudier leder till apotekarexamen och för att du ska få arbeta inom vården behövs förutom examen även en legitimation som utfärdas av Socialstyrelsen.

Lönen

Ingångslön från ca 33 000 kr beroende på typ av arbetsplats. Efter 10 år är medellönen för apotekare i läkemedelsbranschen 60 000 kr, i offentlig sektor 40 000 kr och på apotek ca 38 000 kr. Jämför lönen för den här utbildningen med andra löner på saco.se/jamforloner.

Finns det jobb?

Liten konkurrens om jobben för både nyexaminerade och erfarna apotekare. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

Utbildningen till apotekare är en yrkesexamen på masternivå och omfattar 300 hp motsvarande fem års heltidsstudier inklusive sex månaders praktik på apotek. Gå in på studera.nu för ytterligare information om apotekarprogrammet. Efter att man har fullgjort sin praktik som avslutar utbildningen kan man ansöka om legitimation för apotekare.

[Sacos experter: Sveriges Farmaceuter.](https://www.saco.se/expert)

Arbetsförmedlare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som arbetsförmedlare ska du informera och aktivera de som söker nytt jobb men också hjälpa arbetsgivare att hitta lämpliga kandidater. De flesta arbetsförmedlare är anställda vid Arbetsförmedlingen och där kan du arbeta med många olika arbetsuppgifter. Även privata arbetsförmedlingar, fackförbund och rekryteringsföretag anställer arbetsförmedlare. Idag ställs allt högre krav på professionell matchning och det krävs ofta en fördjupad kunskap i psykologi, beteendevetenskap och samhällsvetenskap.

Lönen

För nyexaminerade 26 300 kr, vid 35 år ålder 28 500 kr och vid 45 års ålder 31 500 kr.

Finns det jobb?

Stor konkurrens om jobben för nyexaminerade. Balans på arbetsmarknaden för erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Krav på högskoleutbildning om lägst 180 högskolepoäng. En högskoleutbildning på grundnivå omfattar 3 år (180 högskolepoäng) för en kandidatexamen. Som nyanställd på Arbetsförmedlingen genomgår man en intern utbildning som till största delen genomförs i anslutning till arbetsplatsen. Under utbildningen varvas teori och praktik.

Sacos experter: [Akademikerförbundet SSR](#) och [Akavia](#).

Foto: Peter Kroon

Arbetsmiljöingenjör

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

En arbetsmiljöingenjör arbetar med säkerhet på arbetsplatsen och har till uppgift att se till så att alla kan gå till arbetet utan att riskera hälsan. Du arbetar med att förhindra olyckor och förebygga skador genom att identifiera och utreda fysiska och kemiska risker. Konkret kan det handla om att värdera risker för brand, explosion eller att se till att medarbetarna inte skadas av buller, strålning, dammpartiklar eller kemiska ämnen.

Lönen

Se under [Naturvetare](#).

Finns det jobb?

Liten konkurrens om jobben för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

Utbildningsvägarna till yrket kan gå via flera olika naturvetar- och ingenjörstudier, ibland efter påbyggnad i form av ett magisterprogram. För att du ska bli behörig krävs minst treårig kandidat- eller högskoleingenjörsexamen.

[Sacos experter: Naturvetarna](#).

Arbetsmiljöinspektör

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Arbetsmiljöinspektören inspekterar arbetsplatser för att kontrollera att arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöverkets föreskrifter följs. Inspektören för en dialog med arbetsgivaren som är ytterst ansvarig för arbetsmiljön, men också med exempelvis skyddsombud, arbetsledare och företagshälsovård.

Studier

Utbildningsbakgrunden varierar. Arbetsmiljöverket anställer till exempel beteendevetare, tekniker av olika slag, ergonomer, sjuksköterskor, jurister och naturvetare, eftersom de behöver personer med olika utbildningsbakgrund för att bedöma alla upptänkliga arbetsmiljöproblem. De som rekryteras ska ha högskoleutbildning, några års arbetslivserfarenhet och ett stort intresse för arbetsmiljöfrågor. Nyanställda inspektörer får en grundutbildning inom Arbetsmiljöverket. Utbildningen pågår under ca 6 månader och handlar bland annat om den nya yrkesrollen. Läs mer på www.av.se.

Sacos experter: [Akademikerförbundet SSR](#), [Akavia](#) och [SRAT](#).

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad arbetsmiljöinspektör på vår hemsida:

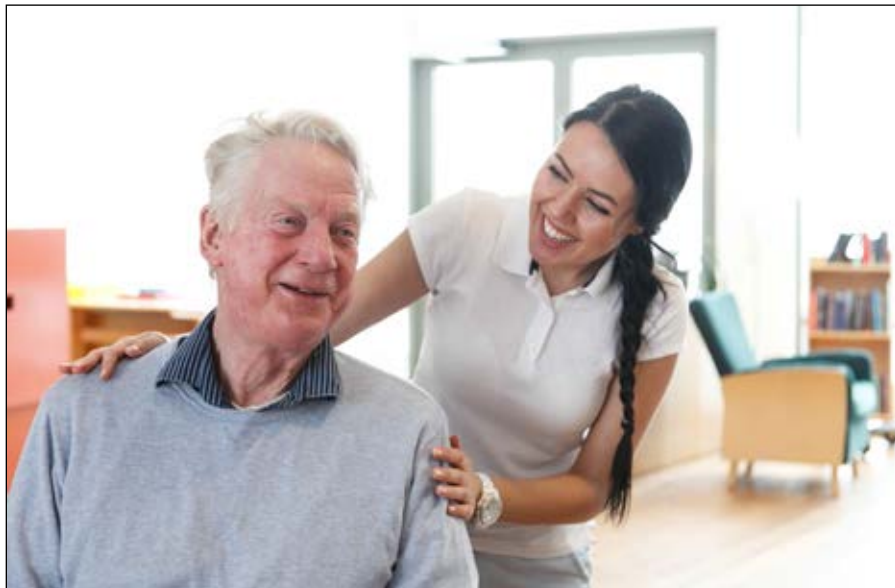
Lena på saco.se/lenaS

Arbets terapeut

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Arbets terapeuten tränar människor att komma tillbaka till en fungerande vardag efter en sjukdom eller skada, men arbetar också med att hjälpa den som har en medfödd funktionsnedsättning till ett bra liv. Du ska förebygga, lösa och mildra de begränsningar som en sjukdom eller skada kan innebära i vardagen. Åtta av tio arbets terapeuter arbetar på sjukhus, vårdcentraler, inom barn- och vuxenhabilitering, äldreomsorg eller elevhälsan.

Lönen

Medianlönen för nyexaminerade är 28 500 kr, 10 år efter examen 32 200 kr och 20 år efter examen 34 100 kr.

Finns det jobb?

För både nyexaminerade och erfarna råder liten konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

För att få jobba som arbets terapeut behöver du en treårig akademisk utbildning, till exempel examen från utbildningsprogram till arbets terapeut, beteendevetare, samhällsvetare, studie- och yrkesvägledare eller socionom.

[Sacos experter: Sveriges Arbets terapeuter.](http://www.saco.se/yrken)

Arkeolog

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Arkeologer arbetar med förhistoriskt och historiskt material. För att kunna finna och tolka dessa spår och sätta in dem i ett sammanhang behövs teoretisk såväl som praktisk kunskap. En arkeologs arbetsuppgifter kan variera mellan vitt skilda uppdrag. Arbetsgivarna är såväl myndigheter, universitet och högskolor, museer, stiftelser som privata företag. De flesta arkeologer arbetar på ett eller annat sätt med utgrävningar, inventering av kulturmiljöer eller myndighetshandläggning. Läs mer under Kulturmiljöyrken.

Arkitektyrken

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Det finns många olika utbildningar för att bli arkitekt, gemensamt för dem är att du utbildas i att formulera dina idéer på ett sådant sätt så att du kan beskriva en tänkt verklighet av den fysiska miljön för någon annan. Till din hjälp övas du under utbildningen i verktyg för att skissa, rita och skapa tredimensionellt både för hand och digitalt. För ett så bra resultat som möjligt samarbetar alla olika typer av arkitekter med varandra och med andra yrkesgrupper inom byggbranschen för att tillsammans bygga de bästa möjliga livsmiljöerna för vår framtid.

Läs mer under Arkitekt (byggnadsarkitekt), Inredningsarkitekt, Landskapsarkitekt och Planeringsarkitekt.

INTERVJU

Läs intervjuer med utbildade arkitekter på vår hemsida:

Agnes på saco.se/AgnesJ

Silja på saco.se/SiljaG

Yupeng på saco.se/YupengL

Jobbet

Som arkitekt ritar du byggnader av olika slag på uppdrag av en beställare. Du skissar fram ritningar, texter och modeller med förslag på utformningen av byggnader, till exempel hur planlösning eller fasad ska se ut. Arkitektyrket kräver kompetens som både konstruktör och estet då hänsyn måste tas till uppdragsgivarens tekniska, ekonomiska, ekologiska och estetiska krav och önskemål. Dina kunder kan vara allt från byggföretag och privatpersoner till kommuner och landsting.

Lönen

Lägsta rekommenderade ingångslön 2020 för nyexaminerade är 32 400 kr per månad. Efter 10 år ligger lönen oftast mellan 33 500 kr och 54 000 kr.

Finns det jobb?

För nyexaminerade råder balans på arbetsmarknaden, liten konkurrens om jobben för erfarna arkitekter. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Arkitektutbildningen finns på Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm, Lunds Tekniska Högskola i Lund, Chalmers Tekniska Högskola i Göteborg samt på arkitekt högskolan vid Umeå Universitet i Umeå. Utbildningstiden är fem år på heltid, och efter tre år har du möjlighet att avlägga kandidatexamen. Efter fem år har du en yrkesexamen.

BLI ARKITEKT!

Foto: Bruno Elias

INREDNINGSARKITEKT

Guldstolen 2019: Blique by Nobis. Arkitekt: Wingårdhs.

Foto: Ulf Celander

ARKITEKT

Kasper Salin-priset 2019: Brf Viva. Arkitekt: Malmström Edström.

Foto: Kasper Dudzik

LANDSKAPSARKITEKT

Landskapspriset 2019: Jakt- och Lövängsgatan. Arkitekt: AJ landskap.

Foto: Tovatt Architects & Planners

PLANERINGSARKITEKT

Planpriset 2019: Focus Skärholmen. Arkitekt: Stockholms stad.

Sveriges Arkitekter är fack- och branschorganisation för alla arkitekter i Sverige, som jobbar med inredning, hus, landskap eller planering. Vårt mål är att arkitekter ska ha en bred och ledande roll i planering och samhällsbyggnad. Vår vision är bra arkitektur, som möter behoven hos dem som ska uppleva den byggda miljön i dag och i morgon.

Läs mer på arkitekt.se.

Sveriges Arkitekter

Arkivarie

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som arkivarie får du arbeta med historien, samtiden och framtiden. Din uppgift är att värdera och bedöma vilken information som kan vara värdefull för forskning nu och i framtiden. Det kan handla om allt från skolbetyg, sjukhusjournaler till Karl XII:s barnteckningar och politikernas krognotor. Arkivariens kompetens behövs inom alla sektorer i samhället, till exempel kommuner och landsting, myndigheter, museer, företag och ideella organisationer.

Lönen

Medianlönen för arkivariater som examinerades efter 2015 är 31 500 kronor. Medianen ca 10 år efter examen är 35 800 kronor och medianen ca 20 år efter examen 36 900 kronor.

Finns det jobb?

Balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna arkivariater. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Utbildningen för att bli arkivarie varierar från 1–3 år. De flesta skolor kräver dock tidigare högskolestudier för att du ska vara behörig att söka. Arkiv- och informationsvetenskap kan läsas både som program och som enskild kurs. Ofta ges utbildningen på avancerad nivå inom ramen för ett ABM-program (Arkiv, Bibliotek, Museum) där vissa kurser är gemensamma och andra är ämnesspecifika.

Sacos experter: DIK.

Art Director

se Kommunikationsyrken

Astronom

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Astronomer ägnar sig åt att ta reda på hur vårt universum fungerar. De studerar himlakroppar och annan materia. De allra flesta forskar och finns på landets universitet och högskolor. Vissa möjligheter finns också att arbeta med kommunikation och utbildning. Läs mer under **Fysiker**.

Audionom

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Audionomer arbetar med att hjälpa människor till en bättre vardag. De diagnostiserar hörsel- och balansfunktion, provar ut och anpassar hörhjälpmedel och arbetar tillsammans med patienten för att hitta bra kommunikationsstrategier i vardagen. Audionomer arbetar inom regioner, privata hörselmottagningar, privata läkarmottagningar, företagshälsövården, skolhälsovården, hjälpmedelsindustrin, utbildning och forskning.

Lönen

Genomsnittlig ingångslön för nyexaminerade: 27 300 kr per månad.
Genomsnittlig medianlön vid 35 års ålder: 31 500 kr per månad.
Genomsnittlig medianlön vid 45 års ålder: 33 800 kr per månad.

Finns det jobb?

Liten konkurrens om jobben för både nyexaminerade och erfarna audionomer. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Audionomprogrammet är treårigt och tvärvetenskapligt. Till huvudämnet audiologi anknys kurser i andra relevanta ämnesområden, inom medicin, teknik och psykologi. Grundutbildningen ger dig en kandidatexamen som leder till behörighet att söka legitimation hos Socialstyrelsen.

[Sacos experter: SRAT/Audionomerna.](#)

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad audionom på vår hemsida:

Cecilia på saco.se/cecilia

Banktjänsteman

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som banktjänsteman har man ofta ett utåtriktat arbete med mycket kontakt med kunder. In- och utlåning, köp och försäljning av värdepapper, utlandsbetalningar och krediter är exempel på sådant en banktjänsteman arbetar med. Den höga IT-nivån inom bankerna gör också att branschen anställer många med goda IT-kunskaper.

Vanliga utbildningsbakgrunder Civilekonom/Ekonom, Jurist, Samhällsvetare och Systemvetare.

Psst!
Här kommer fler tips från Saco.

Jämför löner för olika utbildningar på saco.se/jamforloner

Läs allt på saco.se/jamforloner.

Barnmorska

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad barnmorska på vår hemsida:

Camilla på saco.se/camillate

Jobbet

Barnmorskan har ett självständigt arbete och möter människor i olika åldrar genom hela livet. Barnmorskan vårdar primärt kvinnan men i yrkesutövningen ingår även barnet och familjen, ungdomar, unga vuxna och äldre kvinnor. Barnmorskor ansvarar för vården av den blivande mamman och barnet före, under och efter en förlossning. I arbetet ingår bland annat att göra undersökningar, vara ett stöd för kvinnan och ge smärtlindring vid behov. Barnmorskor arbetar också med preventivmedelsrådgivning, abortvård, gynekologiska hälsokontroller, ultraljud, behandling vid barnlöshet, utbildning och information kring amning och sex- och samlevnadsfrågor.

Lönen

Rekommenderad ingångslön 33 800 kronor per månad. 10 år efter examen är medianlönen på drygt 37 900 kr per månad. 20 år efter examen är medianlönen drygt 40 400 kr per månad.

Finns det jobb?

Det är liten konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Utbildningen till barnmorska är en 1,5-årig vidareutbildning för legitimerade sjuksköterskor. Du måste alltså först utbilda dig till sjuksköterska. Efter godkänd examen kan du ansöka om legitimation hos Socialstyrelsen.

[Sacos experter: SRAT/Svenska Barnmorskeförbundet](http://www.saco.se/expert).

Behandlare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad behandlare på vår hemsida:

Sanja på saco.se/SanjaS

Jobbet

Behandlare arbetar inom samtliga sektorer, ofta med syftet att möta människor i behov av stöd och råd för att bryta ett missbruk eller destruktivt beteendemönster. Behandlaren återfinns vanligtvis inom öppen- och slutenvård, samt i kriminalvården.

Behandlare är en yrkestitel för Socionomer, läs mer där. Behandlare kan även ha beteendevetenskaplig utbildning (se Beteendevetare).

Psst!
Här kommer fler tips från Saco.

Sacos YouTubekanal
Plugga vidare

Massor av inspiration
& fakta för dig som ska
välja utbildning!

[youtube.com/
PluggaVidareMedSaco](https://youtube.com/PluggaVidareMedSaco)

Beteendevetare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs intervjuer med utbildade beteendevetare på vår hemsida:

Katarina på saco.se/katarinal

Nathalie på saco.se/nathalieN

Jobbet

Beteendevetare är ett samlingsnamn för många olika yrken där det krävs kompetens i hur människor fungerar i olika sociala sammanhang. Arbetsuppgiften kan bestå i att ansvara för utredningar, undersökningar, behandlingsinsatser och kompetensutveckling. Som beteendevetare arbetar du nära de områden som socionomer, personalvetare och samhällsvetare jobbar med.

Lönen

Medianlön för nyexaminerade är 29 800 kr, 10 år efter examen 34 000 kr och 20 år efter examen 40 500 kr.

Finns det jobb?

För nyexaminerade råder idag stor konkurrens om jobben. För erfarna är det balans på arbetsmarknaden. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

En beteendevetenskaplig utbildning på grundnivå tar tre år. De övergripande huvudämnena är i första hand pedagogik, psykologi och sociologi, varav specialisering ofta sker i ett av ämnena.

[Sacos experter: Akademikerförbundet SSR.](#)

Bibliotekarie

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad bibliotekarie på vår hemsida:

Andrea på saco.se/AndreaH

Jobbet

Bibliotekarien är en informationsspecialist som kan hjälpa dig att hitta det du söker i tryckta och elektroniska medier. Bibliotekarien organiserar och bestämmer vad som sparas och köps in till biblioteket. En viktig uppgift är att utbilda och handleda människor i att söka information effektivt, men de arbetar även med hur du kan ta del av samhällets tjänster som finns på nätet. De anordnar författarträffar, läsecirklar och andra lässtimulerande aktiviteter. Arbetsgivaren kan vara offentliga bibliotek som ägs av kommunen, grundskolor, universitet eller privata företag.

Lönen

Medianlönen för de som examinerats efter 2015 är 30 400 kr per månad. Medianen ca 10 år efter examen är 32 600 kronor och medianen ca 20 år efter examen 34 200 kronor.

Finns det jobb?

Liten konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

En akademisk examen med biblioteks- och informationsvetenskap som huvudämne kräver tre till fem års studier.

[Sacos experter: DIK.](#)

Bioinformatiker

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Bioinformatiker hanterar och analyserar de stora mängder biologiska data som genereras av nya effektiva analysmetoder. Konkret kan det handla om data från gensekvensering, kartläggning av proteiner eller hälsodata genererad från kontinuerlig hälsoövervakning. Verktynen för bioinformatiker är datavetenskapliga men frågeställningarna är ofta medicinska. Läs mer under Biolog.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad bioinformatiker på vår hemsida:

Hassan på saco.se/hassanf

Biolog

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Biologer arbetar med levande ting. De har kunskap om olika livsformer och arbetar framför allt med frågor som rör vår hälsa eller miljö. Några arbetar inom läkemedelsindustrin med exempelvis kvalitetstester och produktutveckling. Andra jobbar med utredning, analys eller handläggning av ärenden inom exempelvis miljöområdet. Att arbeta med tillsyn och se till att olika verksamheter följer lagar och föreskrifter är också vanligt.

INTERVJU

Läs intervjuer med utbildade biologer på vår hemsida:

Helene på saco.se/helenew

Anouschka på saco.se/anouschkaH

Lönen

Se under [Naturvetare](#) eller [Naturvetarnas karriärsidor för biologi](#). Jämför lönen för den här utbildningen med andra löner på saco.se/jamforloner.

Finns det jobb?

Stor konkurrens om jobben för nyexaminerade. Balans på arbetsmarknaden för erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

De flesta biologer har en magister- eller masterexamen som kräver tre till fem års studier.

[Sacos experter: Naturvetarna.](#)

Biomedicinare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som biomedicinare arbetar du med forskning och läkemedelsutveckling och har kunskap om människans biologi och hur sjukdomar som cancer, hjärt- och kärlsjukdomar och allergier uppkommer. Du lär dig hur sjukdomar kan diagnostiseras och botas men till skillnad från en läkare träffar du inte patienter i någon större utsträckning. De flesta arbetar inom life science på läkemedels-, bioteknik och medicinteknikföretag, men också på myndigheter, inom hälso- och sjukvården samt på universitet och högskolor.

Lönen

Se under [Naturvetare](#) eller [Naturvetarnas arbetsmarknadsinformation för medicin och laboratorieteknik](#). Jämför lönen för den här utbildningen med andra löner på saco.se/jamforloner.

Finns det jobb?

Balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Biomedicinprogrammet eller programmet i medicinsk biologi är en 3 år lång utbildning som leder till kandidatexamen, som sedan kan kompletteras med masterprogram i molekylär medicin, toxikologi och forensisk vetenskap. Många biomedicinare satsar på en forskarkarriär och börjar doktorera efter en masterexamen, vilket innebär ytterligare fyra års studier.

[Sacos experter: Naturvetarna.](#)

Biomedicinsk analytiker

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Biomedicinska analytiker (BMA) ansvarar för en stor del av den bakomliggande diagnostik som krävs för att läkarna ska kunna bedöma om en patient har en viss sjukdom, hur utbredd den är samt om en genomförd behandling gett resultat. Vanliga arbetsgivare är sjukhuslaboratorier och analys- och life science-företag men även organisationer inom djursjukvård, rättsmedicin och på statliga myndigheter och forskningslaboratorier.

Lönen

Medianlönen för nyexaminerade biomedicinska analytiker var 2019 ca 30 000 kr per månad. Efter 10 år i yrket var lönen samma år ca 34 000 kr per månad. Jämför lönen för den här utbildningen med andra löner på saco.se/jamforloner.

Finns det jobb?

Ja, det är liten konkurrens om jobben för både nyexaminerade och erfarna biomedicinska analytiker. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Biomedicinska analytiker utbildas på det treåriga Biomedicinska analytikerprogrammet. Du kan dels få en yrkesexamen som biomedicinsk analytiker, dels en kandidatexamen i medicinsk vetenskap med huvudämnet biomedicinsk laboratorievetenskap. Efter kandidatexamen kan du läsa vidare på avancerad nivå. Efter yrkesexamen kan du ansöka om legitimation hos Socialstyrelsen, vilket är nödvändigt om du ska arbeta som biomedicinsk analytiker inom hälso- och sjukvården.

[Sacos experter: Naturvetarna.](#)

Bioteknolog

Se Biolog

Biståndsbedömare/LSS-handläggare

Jobbet

Biståndshandläggare och LSS-handläggare gör framför allt utredningar och bedömningar om behov av vård för äldre och personer med funktionsnedsättningar. Läs mer under Socionom.

Brandingenjör

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Läs en intervju med en utbildad brandingenjör på vår hemsida:

David på saco.se/davidh

Jobbet

Som brandingenjör jobbar du dels operativt med räddningstjänst där du har det yttersta ansvaret vid en olycksplats. Dels med planering av brandsäkerhet, skyddsfrågor och riskhantering i syfte att förhindra brand och skadeverkningar vid olyckor. Den största gruppen brandingenjörer finns inom den kommunala sektorn, men arbete i den privata sektorn har blivit allt vanligare. Många är anställda som brandbefäl i kommunens räddningstjänst. Andra arbetar på privata företag eller statliga verk som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Lönen

För examinerade 2015–2019 var spannet 2019 34 500–45 500 kr/mån, med en median på 37 000. För brandingenjörer med 10-15 års yrkeserfarenhet var medianlönen ca 55 000 för chefsbefattningar och 46 000 för övriga befattningar.

Finns det jobb?

Liten konkurrens om jobben för såväl nyexaminerade som yrkeserfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

Utbildningen till Brandingenjör omfattar 3,5 års studier och leder till en yrkesexamen på grundnivå.

Sacos experter: Sveriges Ingenjörer.

Chef

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

En chef arbetar med att leda en verksamhet. Det är chefens uppdrag att se till att avdelningen/arbetslaget/gruppen åstadkommer ett överenskommet resultat. Som chef har man ofta ansvar för både verksamhet, personal och ekonomi. Chef är inget man utbildar sig till utan oftast en roll man kvalificerar sig för under karriärens gång. Som chef är det viktigt att vara kommunikativ, tydlig och att man har ett intresse för människor. Det är även bra att kunna tänka långsiktigt och se verksamheten ur ett helhetsperspektiv. Chefsrollen kräver engagemang och mycket arbete.

En annons från Handelshögskolan i Stockholm ↓

Arian – Kandidatprogrammet i Retail Management, Handelshögskolan i Stockholm

Adrian ville ha en utbildning som skapar många möjligheter. Eftersom han är intresserad av mode och konsumentbeteende blev Retail Management ett naturligt val. Genom utbildningen, som är på engelska, får han träffa många företag och tillsammans med dem tänka ut lösningar på verkliga utmaningar i näringslivet. Han har engagerat sig i flera projekt i Handelshögskolans studentkår, så studentlivet har varit fantastiskt givande och han har både träffat vänner för livet och lärt sig mycket han aldrig hade fått genom skolbänken. När Adrian är klar med studierna vill han jobba på en plats där man kan bidra till att göra världen till ett bättre ställe att leva på. Handels öppnar många dörrar man inte visste fanns när man gick på gymnasiet, säger han.

Läs hela intervjun med Adrian på saco.se/adrianT

Civilekonom/Ekonom

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs intervjuer med utbildade ekonomer på vår hemsida:

Carl-David på saco.se/cd

Ingrid på saco.se/ingrids

Jobbet

Som civilekonom/ekonom är du specialist på att driva och utveckla företag, organisationer och affärer. Arbetsuppgifterna kan bestå i budgetering och ekonomisk planering, marknadsföring och försäljning, redovisning och revision samt utredningsarbete. Eftersom ekonomen har en bred utbildning som behövs i de flesta branscher har de stora möjligheter att välja mellan många olika jobb. Du kan arbeta i näringslivet, staten, kommuner och regioner men också i intresseorganisationer.

Lönen

Medianlön 2019 för nyutexaminerade från 31 000 kr beroende på sektor (privat/statligt/kommunalt), 6-10 år efter examen 42 800 kr upp till 49 600 kr beroende på sektor och 16 år efter examen 51 300 kr. Lönerna är i regel högre inom privat sektor.

Finns det jobb?

Idag liten konkurrens om jobben både för nyexaminerade och för erfarna civilekonomer/ekonomer. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Ekonomprogrammet är på 3 år och leder till en kandidatexamen. Civilekonomprogrammet är 4 år och leder till civilekonomexamen.

Sacos experter: [Akavia](#) och [Akademikerförbundet SSR](#).

Civilingenjör

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad civilingenjör på vår hemsida:

Nöje på
saco.se/noreo

Jobbet

Som civilingenjör har du en teknisk utbildning på högskolenivå och kan arbeta inom många olika områden. Arbetsuppgifterna kan till exempel bestå i att utveckla nya material, lösa tekniska konstruktioner i allt från broar till bilar och datorer, att planera tillverkningsprocesser eller att marknadsföra produkter och tjänster. Arbetsgivarna återfinns inom såväl den offentliga sektorn som i det privata näringslivet. Ingenjörstrycket är i hög grad globalt och många svenska ingenjörer arbetar i internationella sammanhang.

Lönen

Medianlön vid 10 års erfarenhet utan chefsbefattning ca 46 000, efter 20 år i arbetslivet 55 000 kr/mån. Medianlön för chefer med motsvarande erfarenhet var ca 12 000 resp. 14 000 kronor högre. Lönerna kan också vara betydligt högre för chefer med stort ansvar. Samtliga uppgifter avser privat sektor. Jämför lönen för den här utbildningen med andra löner på saco.se/jamforloner

Finns det jobb?

Balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna civilingenjörer. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

Totalt finns det ett drygt hundratal olika utbildningsprogram till civilingenjör i Sverige. Utbildningen till civilingenjör omfattar 5 års studier och leder till en yrkesexamen på avancerad nivå. Ett alternativ är den kortare (3 år) och mindre teoretiskt inriktade högskoleingenjörsutbildningen.

Sacos experter: Sveriges Ingenjörer.

Controller

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

En controller analyserar information om det ekonomiska resultatet och gör prognoser som beslutsunderlag till ledningen för att driva och utveckla verksamheten. Controllern fungerar också som rådgivare. Som controller kan man ha olika inriktning, t.ex. business controller som är mer affärsinriktad eller financial controller som är mer inriktad på redovisning och arbete med bokslut. Läs mer om yrket under Civilekonom.

Copywriter

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Copywriters del är att ansvara för hur budskapet förmedlas via text och att det är anpassat till olika plattformar som till exempel print, retail, radioreklam och digitala kanaler. En viktig del av jobbet som copywriter är att göra research, att ta reda på fakta om kundens företag, produkt eller tjänst samt tilltänkt målgrupp. De texter som copywritern skriver kan ibland vara långa och komplicerade, ibland korta rubriker eller slogans. Läs mer under Kommunikationsyrken.

Cytodiagnostiker

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs intervju med en utbildad cytodiagnostiker på vår hemsida:

Emina på saco.se/eminam

Jobbet

Cytodiagnostiker analyserar cellförändringar för att upptäcka cancer av olika slag. Genom att undersöka cellprover från patienter kan de hitta sjukliga förändringar och bidra till att rätt behandling sätts in i ett tidigt skede. Cytodiagnostiker kan även assistera vid undersökningar och provtagningar samt ägnar sig åt kvalitetsarbete och metodutveckling. De arbetar främst vid sjukhusens enheter för klinisk patologi men en del är anställda på privata laboratorier.

Lönen

Medianlönen för cytodiagnostiker var 2019 36 900 kr per månad och 80 procent har en lön mellan 31 000 till 45 000 kr per månad.

Finns det jobb?

För både nyexaminerade och erfarna cytodiagnostiker råder liten konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Cytodiagnostikerutbildningen är en påbyggnadsutbildning för examinerade biomedicinska analytiker. Totalt måste du studera fyra år för att få en magisterexamen i diagnostisk cytologi och utbildningen finns i dagsläget bara på Karolinska Institutet.

Sacos experter: [Naturvetarna](#).

Dansare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

En dansare kan specialisera sig på en dansstil men också lära sig att behärska många olika stilar – allt från balett och modern fridans till jazz, streetdans och showdans. Dansare tränar flera timmar varje dag och inför en föreställning ägnas mycket tid åt att repetera tillsammans med koreografen och de andra dansarna i ensemblen. Yrket är fysiskt ansträngande och de flesta börjar sin utbildning i unga år samtidigt som de går i pension redan i 40-årsåldern.

Finns det jobb?

Det är stor konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Utbildningstiden varierar men dansskolor finns på alla nivåer från grundskola till gymnasium och högskola.

Datavetare

Läs mer under IT-yrken

Datorer finns överallt och behövs för att ta hand om och analysera de stora mängder data som finns inom vetenskapen och tekniken och som samhället idag är beroende av för att fungera. Läs mer under IT-yrken.

Designer

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Designer är ett samlingsnamn för många olika typer av yrken där talang för estetik och kreativitet är en gemensam nämnare. De vanligaste grenarna är industridesign, interaktionsdesign, grafisk design, modedesign, möbeldesign, produktdesign, textil-design och webbdesign. Som designer utformar du hur en produkt eller tjänst ska se ut, låta och fungera. Arbetsgivarna kan vara allt från reklambyråer, IT-konsulter och modeföretag till företag verksamma inom elektronik, fordon och verkstad.

Finns det jobb?

Det är stor konkurrens om jobben inom de konstnärliga designyrkena och de kommunikationsrelaterade yrkena. För de ingenjörrelaterade designyrkena råder balans på arbetsmarknaden. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Utbildningstiden varierar beroende på vilken inriktning du väljer och på många skolor sker intagningen med hjälp av antagningsprov där din lämplighet testas. Andra har en mer traditionell antagning eller en kombination av allmän behörighet och antagningsprov.

Diakon

Läs allt på www.saco.se/yrken.**INTERVJU**

Läs intervjuer med utbildade diakoner på vår hemsida:

Siv på saco.se/siv

Malin på saco.se/malin

Jobbet

Diakonen är en kyrklig socialarbetare som ger stöd åt människor i olika livssituationer. De kan fungera som ett stöd vid förlust av anhörig eller andra livskriser. De kan leda ideella eller andra grupper i församlingen, ordna hembesök, arbeta med barn och unga eller asylsökande. Diakonen är en länk mellan kyrka och samhälle och har ofta kontakt med socialtjänst, sjukhus, arbetsförmedling, försäkringskassa och ideella organisationer. Att leda andakter och medverka i gudstjänster kan också ingå i arbetsuppgifterna.

Lönen

Medellönen är i dag 36 000 kr. Sjukhus- och stiftsdiakoner har ofta högre lön än församlingsdiakoner. En diakon med arbetsledande uppgifter har högre lön, ca 43 000 kr och uppåt.

Finns det jobb?

Det är idag liten konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

För att bli diakon krävs en treårig kandidatexamen. Därefter behöver du studera pastoralteologi under ett år vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut.

Sacos experter: Kyrkans Akademiförbund.

Dietist

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs intervjuer med utbildade dietister på vår hemsida:

Johannes på saco.se/johannese

Simon på saco.se/simonl

Anna på saco.se/annaJ

Jobbet

Dietisten ger råd om kost och förklarar hur rekommendationerna ska omsättas i praktiken. De flesta dietister arbetar inom hälso- och sjukvården i regioner och kommuner. Andra arbetar inom livsmedelsindustrin, på företag inom nutritionsområdet, driver egna företag eller arbetar i forskningsprojekt kring matvanor och hälsa.

Lönen

Medianlönen för nyexaminerade dietister var 2019 29 000 kr per månad och efter 10 år i yrket var medianlönen samma år 34 000 kr.

Finns det jobb?

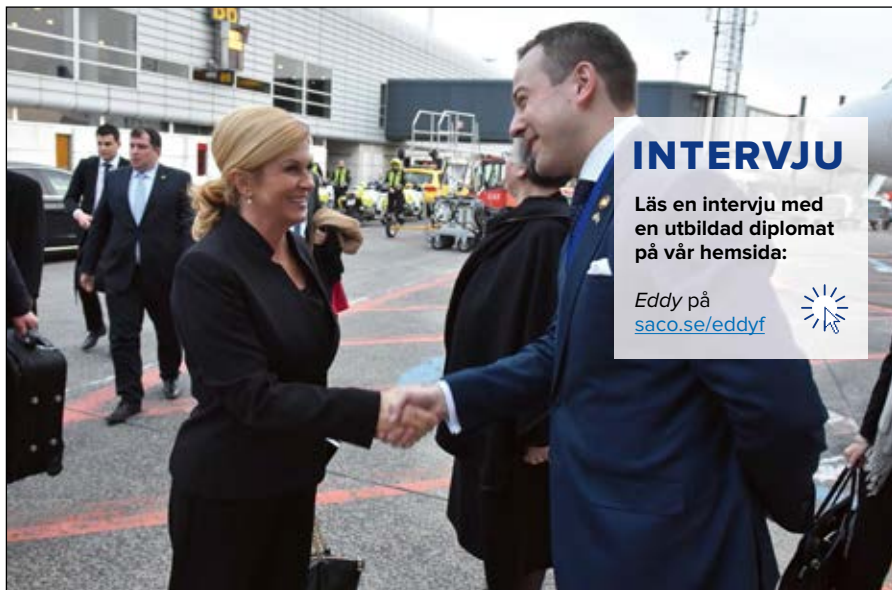
Det är liten konkurrens om jobben för både nyexaminerade och erfarna dietister. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

Dietistutbildningen är tre år lång (180 hp) och ger en yrkesexamen som dietist eller en kandidatexamen i kostvetenskap. Den som vill kan också fortsätta studera på avancerad nivå. Efter examen kan du ansöka om legitimation hos Socialstyrelsen, vilket är ett krav om du vill arbeta som dietist inom hälso- och sjukvården.

Sacos experter: [Naturvetarna](#).

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad diplomat på vår hemsida:

Eddy på saco.se/eddyf

Diplomat

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

En anställd vid Regeringskansliet (oftast med grundplacering i Utrikesdepartementet, UD) som representerar Sverige i ett annat land eller vid en internationell organisation benämns svensk diplomat. "Diplomat" i sig är alltså inget yrke, utan en roll som anställda enligt ovan har under delar av sin karriär. Utlandstjänsterna växlas med tjänstgöring vid någon av UD:s enheter i Stockholm.

Studier

För att tjänstgöra vid UD kan man söka till Diplomatprogrammet, ett traineeprogram i UD:s regi.

Sacos experter: [SRAT/Utrikesförvaltningens personalförening, UPE](http://SRAT/Utrikesförvaltningens.personalförening.UPE).

Djursjukskötare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

En djursjukskötare är en sjuksköterska för djur. Som djursjukskötare vårdar och rehabiliterar du sjuka och skadade djur, till exempel häst, hund, katt och andra sällskapsdjur. Du kan assistera veterinären vid operationer med narkos eller enklare laboratorieanalyser. Du har också ansvar för journalföring och att informera djurägaren i frågor som rör efterbehandling och rehabilitering. Vanligast är att arbeta på ett djursjukhus eller en djurklinik, men anställning hos privatpraktiserande veterinärer förekommer också.

Lönen

Medianlönen för djursjukskötare inom Naturvetarna var 2019 ca 30 000 kr per månad. De allra flesta har en lön i spannet mellan 26 000 och 37 000 kr per månad.

Finns det jobb?

Det är liten konkurrens om jobben för både nyexaminerade och erfarna djursjukskötare. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Det treåriga Djursjukskötarprogrammet är i hög grad praktiskt inriktat och förbereder för ett arbete inom djursjukvården. Efter examen har du behörighet att ansöka om legitimation hos Jordbruksverket som djursjukskötare.

Sacos experter: Naturvetarna.

Djurskyddsinspektör

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad djurskyddsinspektör på vår hemsida:

Karin på saco.se/karins

Jobbet

Djurskyddsinspektören ser till att djurägare följer de lagar och regler som finns om djurskötsel. De har rätt att göra kontroller efter anmälan men också i förebyggande syfte för att försäkra sig om att djuren har det bra. I arbetet ingår även att utfärda tillstånd av olika slag för verksamheter som sysslar med djurhållning. Som djurskyddsinspektörer eller djurskyddshandläggare är du anställd av länsstyrelsen och har kunskap om såväl djur och djurskyddslagstiftningen som förvaltningsrätt och straffrätt.

Lönen

Medianlönen för djurskyddsinspektör/-handläggare inom Naturvetarna var 2019 ca 34 000 kr per månad och de flesta tjänade mellan 30 000 och 38 000 kr per månad.

Finns det jobb?

Det råder balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna djurskyddsinspektörer. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Många djurskyddsinspektörer har läst djurskydd och etologi på ett utbildningsprogram till agronom, lantmästare, biolog, eller veterinär. Utbildningstiden varierar beroende på vilken inriktning du väljer.

Sacos experter: Naturvetarna.

Doktorand

Se Lärare/Forskare vid universitet och högskola

Dokumentingenjör

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som dokumentingenjör är du den sammanhållande länken i projekt där det gäller att följa upp dokumenthantering och rapportera status på både interna och externa dokument från exempelvis leverantörer och tillverkare. Du jobbar ofta med att granska teknisk dokumentation och arbetar mycket självständigt. Dokumentingenjör är en yrkestitel för arkivarie. Läs mer under den rubriken.

Domare

Se Jurist

Dramapedagog

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som dramapedagog arbetar du med att utbilda människor med pedagogiska och konstnärliga metoder. I arbetsuppgifterna ingår bland annat att utveckla människors förmåga att uttrycka sig. Dramapedagoger är verksam inom många olika sektorer – allt från skola, kultur och folkbildning till hälsa, vård och i det privata näringslivet. Du kan även arbeta som egenföretagare, till exempel med amatörteaterverksamhet.

Studier

Utbildningar till dramapedagog finns på flera olika folkhögskolor och universitet. För att antas till dramapedagogutbildningen krävs tidigare erfarenhet av drama/teater samt pedagogisk erfarenhet och minst ett års arbetslivserfarenhet.

Sacos experter: [Akademikerförbundet SSR](http://www.saco.se/yrken).

Ekonom

Se Civilekonom

Familjerådgivare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Familjerådgivaren arbetar med par som har problem i sitt förhållande. De ger råd och information och gör det möjligt för paret att själva komma fram till lösningar på svårigheterna som har uppstått i deras relation.

Familjerättssekreterare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Familjerättssekreterare arbetar med samarbetsamtal, rådgivning, myndighetsutövning i form av utredningar i vårdnads-, boende- och umgängesfrågor samt adoptions- och faderskapsutredningar. Läs mer under Socionom.

Farmaceut

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Farmaceuternas kunskap behövs och finns överallt där läkemedel finns, från det att nya läkemedelssubstanser utvecklas och godkänns till tillverkning av en färdig produkt och slutligen när den används av patienten. Läs mer under Apotekare och Receptarie.

Fastighetsmäklare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som fastighetsmäklare är du länken mellan säljare och köpare i en bostads- eller fastighetsaffär. Du ansvarar för hela försäljningsprocessen från kontroll av ägarförhållanden, till annonsering, visning och upprättande av köpekontrakt. Det krävs att du har kunskap i juridik, byggnadsteknik, fastighetsvärdering och ekonomi. Du ska också fungera som opartisk rådgivare. Vanligaste arbetsgivaren är mäklarföretag men även banker, fastighetsbolag och försäkringsbolag anställer fastighetsmäklare.

Lönen

De flesta fastighetsmäklarna, 64 procent, har provisionsbaserad inkomst. En mäklare har normalt en årsinkomst på 300 000 – 500 000 kr. Endast 4 procent av mäklarna har en årsinkomst på över 1 miljon.

Finns det jobb?

Idag stor konkurrens om jobben för nyexaminerade, balans på arbetsmarknaden för erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

För att bli registrerad måste du ha en minst tvåårig högskoleutbildning och ha gjort 10 veckors praktik. Du kan plocka ihop dina egna kurser enligt Fastighetsmäklarinspektionens (FMI) kravlista eller gå Fastighetsmäklarprogrammet som finns på ett flertal lärosäten. Det finns både två- och treåriga högskoleprogram med inriktning mot fastighetsmäklare.

Sacos experter: Akavia.

Flygledare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

En flygledares primära uppgift är att se till att flygtrafiken flyter på ett säkert och effektivt sätt. Flygledarna är experter på att "separera" trafiken, alltså att skilja flygplanens rutter åt så att de inte kolliderar. Flygsäkerhet är grunden till all flygtrafikledning. En flygledare har bra simultankapacitet och samarbetar ständigt med piloter, markpersonal och andra flygledare. Som flygledare fattar man ständigt beslut i en dynamisk miljö.

Studier

Utbildningen av flygledare sker på Entry Point North (EPN) som ligger vid Malmö Airport. Utbildningen är ca 2,5 år, varav 1 ½ år på EPN, Sturup (Studiemedelsberättigad). Andra delen av utbildningen ca 1 år är ute på arbetsplats och du har en elevanställning hos LFV.

Sacos experter: [SULF](#).

Forskare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Forskning är att systematiskt söka efter ny kunskap. En systematisk metod är till exempel att utvärdera effekten av ett läkemedel genom att göra en blindtest, där en grupp får det nya läkemedlet och en annan grupp med liknande sammansättning får ett preparat som ser likadant ut men som saknar den kliniskt aktiva substansen. Forskning bedrivs inom de flesta ämnesområden.

Studier

När studierna på grundnivå och minst ett års studier på avancerad nivå är avslutade (alltså efter minst 240 hp eller 4 år) är man behörig till forskarutbildning. Utbildningen på forskarnivå är två eller fyra år och leder till licentiat- respektive doktorexamen. Det tar alltså minst åtta år innan den som börjar på en akademisk utbildning idag är färdig med sin doktorexamen.

Fotograf

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

En fotograf är en kommunikatör med kompetens inom bildkomposition, ljus, teknik och bildbehandling. Viktiga egenskaper för yrket är god syn och normalt färgseende. En vanlig arbetsuppgift vid sidan av fotograferandet är efterbehandling av bilder i datorn för anpassning till olika typer av webbpublicering och tryck. Inom yrket finns det många olika inriktningar att välja mellan, till exempel press, reklam, porträtt eller dokumentär. Andra områden är filmfoto, konstfoto och arbete som bildbehandlare.

Studier

Utbildning till fotograf finns både inom högskolan och yrkeshögskolan, men även en del folkhögskolor, studieförbund och fristående skolor har utbildningar i foto, film, TV och video av olika slag och på olika nivåer. Många fotografer och filmfotografer utbildar sig också utomlands. Erfarenhet som assistent till en fotograf kan vara en alternativ väg in i fotografyrket.

Frivårdsinspektör

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Frivårdsinspektören arbetar inom kriminalvården. Arbetet är omväxlande och innehåller både övervakning och personutredningar. En viktig uppgift är att delta i utslussningen när en intagen avtjänat sitt straff och ska tillbaka ut till samhället.

Studier

Som frivårdsinspektör är man i grunden socionom eller har en högskoleexamen med beteendevetenskaplig eller juridisk inriktning.

Fysiker

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

En fysiker har kompetens i matematik och fysik och är efterfrågad inom forskning och vetenskap, men även inom industrin och finansvärlden för att bygga modeller, förfina mätmetoder och göra prognoser. Fysikers förmåga att lösa problem är värdefull i många sammanhang men framförallt i högteknologiska branscher som till exempel energi- och datakonsultbranschen.

Lönen

Se Naturvetare. Jämför lönen för den här utbildningen med andra löner på saco.se/jamforloner

Finns det jobb?

Det råder balans på arbetsmarknaden för fysiker. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Det finns många olika utbildningsvägar för dig som satsar på en framtid som fysiker. Några väljer teknisk fysik som är en femårig utbildning inom civilingenjörsprogrammet. Andra en naturvetenskaplig väg som tar tre år för en kandidatexamen. Vissa tekniska högskolor tar även in studenter via ett intagningsprov i matematik och fysik.

[Sacos experter: Naturvetarna.](#)

Fysioterapeut

Tidigare sjukgymnast

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Fysioterapeuter arbetar med både rehabilitering och anpassad fysisk aktivitet samt med att främja hälsa genom att förebygga sjukdom och skada för människor i alla åldrar. Till exempel vid hälsoproblem som beror på smärta, stelhet, muskelsvaghet, andningsproblem eller psykisk ohälsa. De flesta fysioterapeuter arbetar inom hälso- och sjukvård i region och kommun men också i företagshälsovården, privata mottagningar och inom idrottsrörelsen samt andra arenor. Många driver och arbetar i egna företag.

Lönen

Medianlönen för nytexaminerade 2019 var ca 27 000 kr per månad, vid 35 års ålder 32 600 kr och vid 45 års ålder 34 400 kr. Jämför lönen för den här utbildningen med andra löner på saco.se/jamforloner

Finns det jobb?

Det är liten konkurrens om jobben för både nyexaminerade och erfarna fysioterapeuter. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

För att bli fysioterapeut krävs studier på högskolenivå under tre år. Godkänd utbildning ger kandidatexamen och fysioterapeutexamen, som i sin tur berättigar till legitimation från Socialstyrelsen.

[Sacos experter: Fysioterapeuterna](http://www.saco.se/experters-fysioterapeuterna).

Fältassistent

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Du arbetar ute i ungdomarnas miljöer och det är viktigt att ungdomarna känner förtroende för dig. Ibland kan du även samarbeta med skolan, fritidsverksamheten eller närpolisen. Myndighetsansvar kan också ingå i arbetsuppgifterna. Vanlig utbildningsbakgrund är socionom.

Företagare/Entreprenör

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Många som har läst på högskolan startar ett eget företag någon gång under sin karriär. Vissa börjar direkt efter examen, eller kanske till och med redan samtidigt som de pluggar. Andra väntar med sitt företagande tills de har lite mer erfarenhet och användbara kontakter. Du kan också ha ett företag vid sidan av en vanlig anställning om du inte konkurrerar med din arbetsgivares verksamhet.

Du behöver inte sälja varor i ditt företag. Det blir allt vanligare att sälja tjänster eller helt enkelt sin kunskap i ett konsultföretag. Fördelen med ett sådant företag är att du inte behöver investera i lager, maskiner eller annat. Dessutom kan du oftast sköta jobbet hemifrån med hjälp av din dator och telefon.

Förhandlare

Se Ombudsman

Förlagsredaktör

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Förlagsredaktören ansvarar för produktionen av böcker från manusidé till färdig bok och arbetar med allt från tryckt litteratur till digital produktion. Till arbetsuppgifterna hör utveckling och samordning av författarkontakter, informationssökning, språklig granskning, faktakontroll, projektkonometri, marknadsbedömning och informationsvärdering.

Studier

Någon traditionell yrkesinriktad utbildning för förlagsredaktör finns inte i Sverige. Vägarna in i branschen varierar men det finns nyttiga och viktiga grundkunskaper beroende på vilken inriktning du vill ha. En akademisk examen med litteraturvetenskap eller svenska som huvudämne är oftast en bra grund för den som vill arbeta på förlag med mer skönlitterär inriktning.

Sacos experter: [DIK](#).

Församlingspedagog

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad församlingspedagog på vår hemsida:

Christina på saco.se/christinah

Jobbet

Som församlingspedagog i en församling ansvarar du för utbildning av barn, vuxna och kyrkans egen personal. I arbetet ingår att samtala om tro och livsåskådningsfrågor och ansvara för vuxengrupper, studiecirklar och lägervistelser. Många gånger är du även delaktig i församlingens informationsverksamhet och har då kontakt med skola, kommun och olika ungdomsorganisationer.

Lönen

Medellönen för församlingspedagoger idag är ca 34 000 kr per månad. Ingångslönen för en församlingspedagog är runt 30 000 kr, men varierar mellan stiftet.

Finns det jobb?

Det är liten konkurrens om jobben för både nyexaminerade och erfarna församlingspedagoger. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

För att bli församlingspedagog krävs en treårig lärarexamen på högskolenivå samt påbyggnad med utvalda utbildningsprogram vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Därefter följer pastoralteologiska studier vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut under två terminer på heltid.

Sacos experter: Kyrkans Akademikerförbund.

Förskollärare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som förskollärare får du följa och stödja de minsta barnens utveckling. Förskollärares roll är att se till att alla barn får den omsorg de behöver, men också att anpassa undervisningen till olika åldrar och förutsättningar.

Studier

Förskolläraryrket omfattar 210 hp (högskolepoäng) och tar 3,5 år (sju terminer) på heltid att läsa.

Försäkringstjänsteman

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

En försäkringstjänsteman utvecklar, säljer och förvaltar du olika typer av försäkringar, exempelvis liv-, sak- och hemförsäkringar.

Försäkringsmatematiker/Aktuarie

Jobbet

En aktuarie eller försäkringsmatematiker ägnar sig framför allt åt att optimera försäkringsbolagens premier och utveckling av nya tjänster. Läs mer under Matematiker.

Studier

Vanliga utbildningar inom försäkringsbranschen förutom Aktuarie är civilekonom eller jurist.

Geolog

Se Geovetare

Geovetare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Geovetaren är expert på jordklotet, hur det utvecklats och de processer som pågår i och under ytan. Som geovetare kan du arbeta med marksanering och vattenförsörjning, men också med stora infrastrukturprojekt som byggen av tunnlar, broar, hamnar och flygplatser.

Lönen

Se Naturvetare. Jämför lönen för den här utbildningen med andra löner på saco.se/jamforloner

Finns det jobb?

Det råder balans på arbetsmarknaden för både ny-examinerade och erfarna geovetare. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

De flesta geovetare har en magisterexamen som omfattar 4 års studier eller masterexamen på 5 år. Det går även att ta ut en kandidatexamen efter 3 år studier.

INTERVJU

Läs intervjuer med utbildade geovetare på vår hemsida:

Elin på saco.se/ElinH

Pia på saco.se/piah

Tobias på saco.se/tobiasK

Emrik på saco.se/emrikLF

Sanna på saco.se/sannaO

[Sacos experter: Naturvetarna.](#)

Grafisk formgivare

Se Designer

Handläggare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Handläggare arbetar med att hantera ärenden, ofta inom statliga myndigheter och kommunal förvaltning, men återfinns även inom privat sektor så som försäkringsbranschen samt inom ideella organisationer. Handläggarens uppgift kan vara att fatta beslut i olika myndighetsärenden och att genomföra utredningsarbete.

Studier

De vanligaste utbildningarna är Beteendevetare, Jurist, Civilekonom/Ekonom, Samhällsvetare och Socionom. Läs mer under Beteendevetare, Jurist, Civilekonom/Ekonom, Samhällsvetare och Socionom.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad handläggare på vår hemsida:

Anna på saco.se/annaY

Psst!

Här kommer fler tips från Saco.

Välkommen till Saco Studentmessa – i år helt digital och tillgänglig för alla i hela Sverige! Läs mer på saco.se/massa

saco.se/massa

Hippolog

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som hippolog är du inte bara specialist på hantering och träning av hästar, utan också på att driva näringsverksamhet i hästbranschen. Du kan arbeta som stallchef, ridlärare eller tränare av rid- eller travhästar, men också som lärare där du undervisar. Vanliga arbetsplatser är ridskolor, stuterier, hästkliniker och hästorganisationer. Hippologer arbetar också på försäkringsföretag, foderföretag, på naturbruks- och hästgymnasier samt för utbildnings- och kursföretag

Lönen

Medianlön för hippologer inom Naturvetarna var 2019 ca 34 000 kr per månad, med ett spann från 26 000 till 40 000 kr per månad.

Finns det jobb?

Det råder balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna hippologer. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Hippologprogrammet på högskolenivå är treårigt och det finns möjlighet att välja inriktning mot ridhäst, islandshäst eller travhäst. Utbildningen har utvecklats i samråd med hästnäringen. Programmet ger breda och fördjupade kunskaper om hästen och hästrelaterad verksamhet samt gör dig förberedd att möta arbetslivet inom hästbranschen.

[Sacos experter: Naturvetarna](http://www.saco.se/expert: Naturvetarna).

Hortonom

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad hortonom på vår hemsida:

Malin på saco.se/malinF

Jobbet

Som hortonom är du expert på odling av blommor grönsaker och trädgårdsväxter. Du kan ge råd om hållbara odlingsmetoder och hur växer ska skyddas mot skadedjur och svampar. Hortonomer kan arbeta som rådgivare på företag som säljer fröer, maskiner och andra produkter till trädgård och lantbruk men också ägna sig åt undervisning, forskning eller produktutveckling.

Lönen

Se Naturvetare.

Finns det jobb?

Det råder balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna hortonomer. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

5 års studier vid Sveriges Lantbruksuniversitet leder fram till en hortonomexamen, men det finns möjlighet att ta ut en kandidatexamen redan efter tre år.

[Sacos experter: Naturvetarna.](#)

HR-specialist

Se Personalvetare

Hydrolog

Se Geovetare

Hälsovetare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Hälsovetare är ett samlingsnamn för flera olika yrkesgrenar inom områdena folkhälsa, hälsa & friskvård samt idrott. Läs mer under dessa rubriker.

VAD PASSAR JAG SOM?

saco.se/vadpassarjagsom

Vet du inte vad du vill plugga efter gymnasiet? Det är inte alls konstigt. Det finns så otroligt många yrken och utbildningar och hur ska man kunna veta vad det innebär att jobba med dessa och välja det som passar en bäst? Svara på våra frågor och få förslag på högskoleyrken som skulle passa dig baserat på din personlighet. Förslagen du får är klickbara, så det är lätt att ta reda på allt du behöver veta om dem.

Hälsovetare

Hälsa & Friskvård

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad hälsovetare på vår hemsida:

Vladimir på saco.se/vladimirs

Jobbet

En hälsovetare inom området hälsa & friskvård arbetar i första hand med hälsofrågor på ett företag eller i en organisation. Några satsar på en karriär som friskvårdskonsulenter, hälsopedagoger eller hälsoutvecklare. De jobbar ofta med olika hälsoprojekt i syfte att stoppa ohälsa och skapa friskare medarbetare. Även arbete inom företagshälsovården som personliga tränare eller med stresshantering förekommer.

Lönen

Ingångslön (median) för nyutexaminerade är 25 200 kr per månad, ca. 10–14 år efter examen 31 100 kr och ca. 20 år efter examen 36 500 kr.

Finns det jobb?

Det är stor konkurrens om jobben för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

Det finns flera utbildningsvägar, till exempel hälsopedagogiska programmet, hälsoutvecklarprogrammet, hälsovetarprogrammet. Utbildningarna kräver mellan tre till fem års studier på högskolenivå.

Sacos experter: [SRAT/Hälsoakademikerna](#).

Hälsovetare

Idrott

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Hälsovetaren inom idrottsområdet arbetar främst inom friskvård och/eller idrott och arbetsgivarna återfinns inom privat och offentlig sektor samt ideella organisationer. Många satsar på en karriär som idrottskonsulenter eller idrottstränare och det är inte ovanligt att de arbetar för idrottsklubbar eller idrottsorganisationer.

Lönen

Ingångslön (median) för nyutexaminerade är 24 500 kr per månad, ca. 10-15 år efter examen 33 100 kr och ca. 20-30 år efter examen 35 400 kr.

Finns det jobb?

Det är stor konkurrens om jobben för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Bland utbildningsvägarna märks idrottsvetenskapliga programmet, idrottstränarprogrammet, hälsopromotionsprogrammet med inriktning idrottsvetenskap, Sport coaching, Coaching och Sport Management. Utbildningarna kräver mellan tre till fem års studier på högskolenivå.

Sacos experter: [SRAT/Hälsoakademikerna](#).

Jobbet

Som hälsovetare inom folkhälsoområdet arbetar du övergripande med att förbättra befolkningens hälsa genom att kartlägga, analysera och driva hälsofrämjande projekt. Några satsar på en karriär som folkhälsoplanerare, folkhälsosamordnare eller folkhälsostrateg.

Lönen

Ingångslön (median) för nytexaminerade är 30 500 kr per månad, ca 10–14 år efter examen 36 300 kr. och ca 20–30 år efter examen 38 800 kr.

Finns det jobb?

Det är stor konkurrens om jobben för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

Exempel på utbildningsvägar är Folkhälsovetenskapliga programmet, Folkhälso-pedagogiska programmet, Hälsoutvecklarprogrammet eller Projektledarutbildning med inriktning folkhälsovetenskap. Utbildningarna kräver mellan tre till fem års studier på högskolenivå.

SRAT är experter på din bransch och stöttar dig i din utbildning och genom hela din karriär.

För dig som studerar till arbetsförmedlare, audionom, barnmorska, folkhälsovetare, hälsovetare, idrottsvetare, kiropraktor, logoped, lots, optiker, perfusionist, tandhygienist.

srat.se/student

Bli medlem nu!

Högskoleingenjör

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad högskoleingenjör på vår hemsida:

Shilpi på saco.se/shilpis

Jobbet

Som högskoleingenjör kan du arbeta med tekniskt utvecklings- och konstruktionsarbete, produktionsplanering eller försäljning. Ingenjörstryket är i hög grad internationellt och svenska ingenjörer arbetar både som direktanställda vid utländska företag och vid svenska företag verksamma i utlandet.

Lönen

2019 var spannet för nyexaminerade högskoleingenjörer i privat sektor 28 000–35 000 kr/mån, med en median på 31 000. Utan chefsbefattning med 10 års yrkeserfarenhet ca 43 000 och efter 20 år 48 500 kr/mån. För chefer med motsvarande yrkeserfarenhet ca 12 000 respektive 13 000 kr högre. Lönerna kan vara betydligt högre för chefer med stort ansvar. Samtliga uppgifter avser privat sektor. Jämför lönen för den här utbildningen med andra löner på saco.se/jamforloner.

Finns det jobb?

Det råder balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Utbildningen till högskoleingenjör omfattar 3 års studier och leder till en yrkesexamen på grundnivå.

Sacos experter: Sveriges Ingenjörer.

Inredningsarkitekt

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad inredningsarkitekt på vår hemsida:

Moå på saco.se/MoåB

Jobbet

Som inredningsarkitekt formger du rum. Dina arbetsverktyg är färg, tapeter, golv, textilier och möbler. Du tar fram ritningar och modeller och beräknar även vad det kommer att kosta att inreda lokalen. En del inredningsarkitekter arbetar specifikt med att rita möbler och annan inredning.

Lönen

Rekommenderad lägsta ingångslön för nyexaminerade är 32 400 kr. Medianlönen ca 10 år efter examen är mellan 33 500 kr och 54 000 kr.

Finns det jobbet?

Det är liten konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Du kan läsa till inredningsarkitekt på Konstfack i Stockholm och HDK i Göteborg. Utbildningen är fem år lång och består av en tre-årig kandidat och en två-årig master. Du söker med hjälp av antagningsprov.

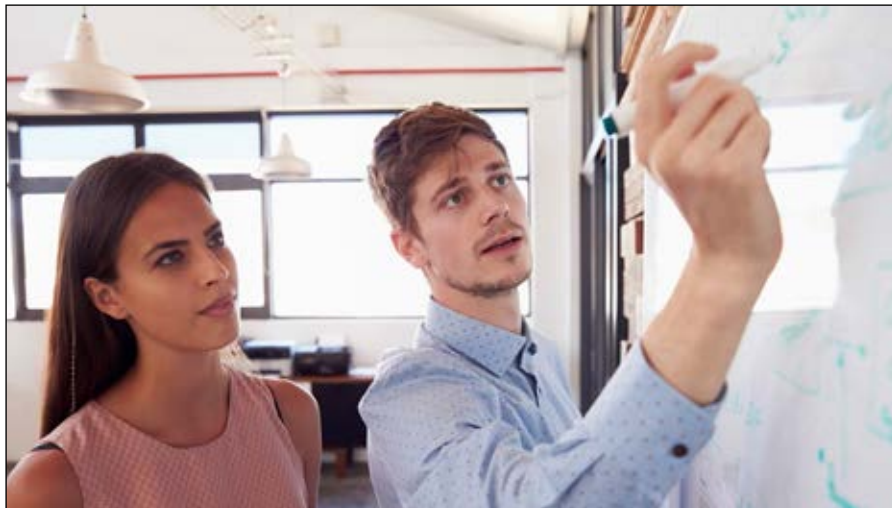

Sacos experter: [Sveriges Arkitekter](http://SverigesArkitekter).

Informationsarkitekt

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som informationsarkitekt blir din uppgift att bringa ordning i myllret av informationsflöden. Du måste skaffa dig kunskaper i att analysera, organisera och integrera information och informationsflöden. Du är bryggan mellan utvecklare och användare av ett system, en applikation eller webbsida och arbetar med att göra information lätt tillgänglig och användarvänlig. Relaterade yrkestitlar är IT-/EA-arkitekt eller verksamhetsarkitekt. Ämnen som ingår som viktiga delar i ditt arbetsområde är bland annat: informationsteknik, informationsdesign, dataanalys, datakvalitet, programmering, systemutveckling, masterdata, modellering, projektledning, kognitionsvetenskap, människa–datorinteraktion, verksamhetsutveckling och informationssäkerhet.

Studier

För att kunna arbeta som Informationsarkitekt behöver man någon form av eftergymnasialutbildning, på yrkeshögskola eller en akademisk utbildning (på högskola/ universitet). På flera olika lärosäten erbjuds det utbildningar som heter "Informationsarkitekt" men kan även ha andra namn.

Läs mer under it-yrken.

Sacos experter: [Akavia](#), [Naturvetarna](#) och [Sveriges Ingenjörer](#).

Förbundet för dig som valt den akademiska vägen.

FRÅN
UTBILDAD

TILL
EFTERFRÅGAD

För dig som studerar till:
Ekonom
Jurist
Samhällsvetare
IT-akademiker
Personalvetare
Kommunikatör

Bli medlem helt
kostnadsfritt på akavia.se
och få experter i ryggen
under och efter din
studietid.

AKAVIA

IT-yrken

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Kompetens inom IT efterfrågas i nästan alla branscher, det finns många olika yrken att välja mellan. Några av de vanligaste arbetsuppgifterna är utveckling av programvara, system och hårdvara, datadrift, underhåll av system, utbildning av användare, projektledning, planering av IT-stöd och driftsäkerhet.

Lönen

Nyexaminerade privatanställda civilingenjörer inom data och IT 31 000–39 000 kr och högskoleingenjörer 30 000–40 000 kr. Med 10 års erfarenhet för civilingenjörer 42 000–63 000 och för högskoleingenjörer 37 500–58 500. För nyexaminerade naturvetare med en IT-utbildning är medianlönen 31 800 kr och 10 år efter examen 41 600 kr.

Finns det jobb?

Det är liten konkurrens om jobben för både nyexaminerade och erfarna systemvetare, ingenjörer inom IT/data och datavetare. För webbmasters, webbredaktörer och webbdesigners är det stor konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

Det finns många olika utbildningsvägar att välja mellan, men en IT-utbildning på grundnivå omfattar 3 år för en kandidatexamen. Därefter kan du fortsätta på avancerad nivå ytterligare ett år för magisterexamen eller två år för en masterexamen.

Sacos experter: [Akavia](#), [Naturvetarna](#) och [Sveriges Ingenjörer](#).

Journalist

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

De flesta journalister arbetar som reportrar eller redigerare inom press, webb, radio och TV. Utvecklingen går mot att det ställs allt högre krav på att även behärska tekniken runt olika mediekanaler, framför allt för de som vill arbeta med webb, radio och tv. Idag är det inte ovanligt att en reporter själv får skriva, filma, klippa och sända ett inlägg. Några journalister arbetar huvudsakligen med att ta fram information till kollegor eller redaktionen och kallas då för researchers.

Lönen

Rekommenderad lägsta ingångslön för nyexaminerade är 32 000 kr. Medianlönen ca 10 år efter examen är mellan 33 500 kr och 54 000 kr.

Finns det jobb?

Det är stor konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

Journalistutbildningen finns på såväl högskolenivå som yrkeshögskola och folkhögskola. Högskoleutbildningen omfattar 3 års studier på heltid och kan sedan byggas på mot en mastersexamen. Det finns även kortare påbyggnadsutbildningar inom högskolan för den som redan har en akademisk examen i ett annat ämne.

Jurist

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som jurist är du både rådgivare och expert på frågor som rör lag och avtal. Arbetsuppgifterna skiftar beroende på vilket område du väljer att jobba inom. Vanliga sysslor är att förhandla, granska eller upprätta kontrakt och andra rättsliga handlingar. Arbetsplatserna kan vara privata företag, offentlig förvaltning eller inom rättsväsendet.

Lönen

Medianlön för nyexaminerade var 2019 30 300 kr/mån, 6-10 år efter examen: 42 000 kr/mån och efter 16-20 år 53 000 kr/mån.

Finns det jobb?

Idag är det balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och för erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Juristprogrammet leder till en yrkesexamen och kräver 4,5 års heltidsstudier. Rättsvetenskap och affärsjuridik är vanliga huvudämnen. Andra juridiska utbildningsprogram omfattar heltidsstudier på minst 3 år (180 högskolepoäng) för en kandidatexamen. Därefter kan man fortsätta på avancerad nivå ytterligare två år för en masterexamen. Rättsvetenskap och affärsjuridik är vanliga huvudämnen.

Sacos experter: Akavia.

Jägmästare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju på vår hemsida med en utbildad jägmästare:

Elin på saco.se/elino

Jobbet

Jägmästare är en tjänsteman inriktad på att arbeta med skogliga frågor. De är experter på hur skogen ska förvaltas ur sociala, ekonomiska och biologiska aspekter. Som jägmästare är det inte ovanligt att inneha en tjänst på ledande nivå eller som specialist inom privat sektor, på skogsföretag eller inom skogsindustrin. Länsstyrelser och andra myndigheter såsom Skogsstyrelsen är andra vanliga arbetsgivare.

Lönen

Se Naturvetare.

Finns det jobb?

Det är balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Fem års heltidsstudier leder fram till en yrkesexamen som jägmästare på master-nivå. Det går också att avsluta studierna efter en treårig kandidatexamen. För dig som är intresserad av en kortare utbildning kan också utbildningen till Skogsmästare vara ett alternativ.

Sacos experter: [Naturvetarna](#).

Kemist

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som kemist har du möjlighet att arbeta med många olika saker inom vitt skilda områden. Många kemister arbetar i laboratorier med produktutveckling och analyser. Men det finns också de som jobbar mer administrativt, till exempel med utredningar, patentansökningar och med att hålla koll på lagar och restriktioner. Arbetsgivarna finns både inom industrin och inom den offentliga sektorn – sjukhus, Kemikalieinspektionen och Naturvårdsverket är vanliga arbetsgivare.

Lönen

Se Naturvetare. Jämför lönen för den här utbildningen med andra löner på saco.se/jamforloner

Finns det jobb?

Det är balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Du behöver tre års studier på högskolenivå för att få jobba som kemist. Påbyggnadsutbildning finns i form av masterprogram, som motsvarar två års studier på avancerad nivå.

[Sacos experter: Naturvetarna.](#)

Naturvetar podden

Nikita & Palle driver Naturvetarpodden och bjuder in spännande gäster som med sin spetskompetens bidrar till fördjupad kunskap, inspiration och skattfyllda diskussioner. Temat är hållbarhet på alla olika sätt.

Några exempel:

Johanna Lundin jämställdhetsexpert som vill att företag ska satsa på mångfald.

Lollo Aronson på Tilia, ger verktygen som stärker din självkänsla.

Hör hur glaciologen **Erik Huss** överlevde en lavinolycka.

Vi hörs i podden!
Finns där poddar finns.
Nikita & Palle

Na
NATURVETARNA

Kiropraktor

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Kiropraktorn är specialiserad på besvär från rygg och nacke. Kiropraktorn använder olika manuella metoder men framförallt manipulation. Man arbetar även rehabiliterande och förebyggande genom att ge förslag på träningsövningar och ergonomiråd.

Lönen

Lönen första året innan legitimation, under praktiktjänstgöring, är cirka 20 000 kr/mån. Som egen företagare eller anställd inom privat sektor kan Inkomstmöjligheterna vara goda men varierar beroende på egen arbetsinsats. Inom regioner eller privata vårdföretag med vårdavtal som anställer kiropraktorer är lönen cirka 27 000 – 40 000 kr per månad beroende på erfarenhet och egen arbetsinsats.

Finns det jobb?

Det är liten konkurrens om jobben för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

Du kan utbilda dig till kiropraktor i så väl Sverige som utomlands. Både den svenska kiropraktorutbildningen på Skandinaviska Kiropraktorhögskolan (kiropraktorhogskolan.se) och de flesta utländska (lkr.se/utbildning) är fem år och innehåller både teori och praktik. Efter godkänd examen kan du ansöka om legitimation hos Socialstyrelsen.

Sacos experter: SRAT/LKR, Leg. Kiropraktorers Riksorganisation

Utbilda dig till kiiropraktor i Stockholm

Som legitimerad kiropraktor blir du en viktig del av svensk hälso- och sjukvård och gör skillnad i människors liv. Du kan jobba som anställd i våra regioner eller i privat regi. Arbetsmarknaden är god och det är lätt att få attraktiva jobb – du behövs!

Läs mer och ansök på
www.kiropraktorhogskolan.se

Kommunikationsyrken

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Kommunikatör är ett samlingsnamn för många olika yrken inom områdena information, kommunikation och media. Kommunikatörens arbetsverktyg är såväl text och form som evenemang. Du arbetar både strategiskt och kreativt och exempel på yrkestitlar är: Informatör, webbredaktör, PR-konsult, omvärldsbevakare, opinionsbildare och copywriter.

Lönen

Medianlönen för nyligen examinerade handläggare/specialister är 28 000 kr. Efter ca 10 år 35 700 kronor och efter ca 20 år 39 300 kronor. För chefer är medianlönen efter ca 10 år efter examen 43 500 kronor och efter 20 år 51 300 kronor.

Finns det jobb?

Det är stor konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

En akademisk examen inom medie- och kommunikationsvetenskap kräver minst tre års studier, men utbildningstiden för en kommunikatör varierar beroende på vilken yrkesinriktning du väljer.

Sacos experter: [DIK](#) och [Akavia](#).

Konservator

Se Museiyrken

Konstnär

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Konstnärer arbetar med många konstformer, uttrycksmedel, tekniker och material. De traditionella konstformerna är måleri, teckning, grafik och skulptur. Konstnärer arbetar även med bland annat fotografi, rörlig bild, ljud, ljus och text. Arbetsfältet är mycket brett och det är vanligt att kombinera inriktningar. Utställningar, rådgivning och offentlig utsmyckning är exempel på arbetsuppgifter.

Finns det jobb?

Det är stor konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Många konstnärer har långa utbildningar bakom sig men få kan försörja sig på sitt yrke. Utbudet av konstnärsutbildningar är stort och finns på alla nivåer. Från gymnasieskola och förberedande konstnärliga utbildningar till konsthögskola med möjlighet till både kandidat- och magisterexamen.

Livet kräver kreativitet lite varstans

Besök konstkulturutbildning.se och låt det bli startpunkten för en kreativ yrkesbana. Här finns specialiserade utbildningar inom konst och kulturområdet. Allt från trä och metall till arkitektur, formgivning, konst, mode, teater, musik och dans, för att bara nämna några. En skapande kraft krävs inom många olika branscher!

konstkulturutbildning.se

konst & kultur
utbildning

Foton: SimpleScandinavia/Jörgen Wiklund och MYH.

Konsult

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Konsulter är ofta experter på något och anlitas för att de kan leverera högre kvalitet eller insikter som är svåra att få när man är för involverad i verksamheten.

Konsulter på bemanningsföretag är ofta ersättare för personer som är frånvarande en tid eller anlitas för uppdrag som inte är en del av den löpande verksamheten. Det finns konsulter inom i stort sett alla områden.

Naturvetare och ingenjörer kan till exempel arbeta som teknikkonsulter, kommunikatörer som PR-konsulter och ekonomer som ekonomikonsulter etc. Konsult kan du med andra ord bli oavsett vilken högskoleutbildning du väljer.

Konsumentvägledare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Konsumentvägledare ger råd och information till allmänheten i olika konsumentfrågor, som exempelvis kring kundens rättigheter vid köp av varor eller tjänster. Även skuldrådgivning kan ingå som en del av arbetet. I rådgivning av budget- och skuldrågor är det fördelaktigt att även ha kunskaper i psykologi. I de flesta kommuner finns särskilda budget- och skuldrådgivare.

Studier

Vanliga utbildningar är Beteendevetare, Socionom, Civilekonom/Ekonom, Jurist och Samhällsvetare.

Psst! Här kommer fler tips från Saco.

Var finns jobben om fem år? Kolla in saco.se/framtid

Läs på saco.se/framtid.

Kostvetare/kostekonom

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

En kostvetare har expertkompetens inom kost, ekonomi och ledarskap. De arbetar med allt ifrån att planera mat och måltider till att utveckla nya livsmedel. De kan vara anställda som kostchefer med ansvar för storkök eller som livsmedelsinspektörer i kommuner och landsting. Andra jobbar i provkök eller med marknadsföring, förebyggande hälsovård eller utbildning.

Lönen

De flesta kostvetare inom Naturvetarna tjänade 2019 mellan 32 000-50 400 kr per månad (median 36 800 kr).

Finns det jobb?

Idag råder balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

3 års heltidsstudier på högskolenivå leder fram till en kandidatexamen och det finns möjlighet att inrikta sig på företagsekonomi och ledarskap, hälsopromotion eller livsmedelssäkerhet. Det finns också möjlighet att läsa vidare på avancerad nivå och även fortsätta på en forskarutbildning.

[Sacos experter: Naturvetarna.](#)

Kronofogde/Kronoinspektör

Läs allt på
www.saco.se/yrken.

Jobbet

Kronoinspektörer arbetar operativt och administrativt med att göra tillgångsutredningar, göra utmätningar mm. Vi har även andra arbetsuppgifter såsom handräckningar (när någon fått sin besittning till något rubbat) och även avhysningar. Kronofogdar arbetar oftast inte operativt utan är ett juridiskt stöd till myndigheten. Hanterar överklagande mm. Krav är att man ska vara notariemeriterad jurist. Sedan är det en intern utbildning till behörigheten kronofogde. Internutbildningen tar ca 1,5 år.

[Sacos experter: Akavia.](#)

Kulturmiljöyrken

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Kulturmiljöyrken handlar om att ta tillvara de spår som vi människor lämnat efter oss från stenåldern fram till idag. Du kan till exempel jobba som arkeolog, antikvarie, konservator eller byggnads- och föremålsantikvarie. Arbetsuppgifterna kan bestå i att bevara och tillgängliggöra miljöer som har stort kulturhistoriskt värde samt handlägga den lagstiftning som berör dessa. Arbetsgivarna kan vara allt från Skogsstyrelsen och Trafikverket till museer, arkitektkontor och privata konsultföretag.

Lönen

Medianlönen för nyligen examinerade är 30 750 kronor, ca 10 år efter examen är 33 900 kronor och ca 20 år efter examen 35 000 kronor.

Finns det jobb?

Det är stor konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Utbildningarna tar mellan tre till fem år och du kan välja att enbart studera humaniora eller att kombinera det med studier inom andra ämnesområden, till exempel från samhällsvetenskapliga eller naturvetenskapliga fakultet.

[Sacos experter: DIK.](#)

Kulturproducent

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som kulturproducent kan du vara såväl producent som förmedlare och rådgivare i frågor som rör kultur. Din uppgift kan vara att skapa kontaktytor mellan kulturproducenter och kulturkonsumenter, exempelvis genom att vara ansvarig producent för en musikfestival. Spännvidden är stor under paraplyet kulturproduktion och inkluderar allt från att hjälpa slöjdare med rätt material till smörkniven till att skriva intriger för dataspel.

Lönen

Lönenivån varierar beroende på tjänstens svårighetsgrad och personens kompetens och erfarenhet.

Finns det jobb?

Det är stor konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Det finns många utbildningsvägar inom kulturproduktionsområdet. Utbildningarna tar mellan tre och fem år och du kan välja att enbart studera humaniora eller att kombinera det med studier inom andra ämnesområden, till exempel från samhällsvetenskapliga eller naturvetenskapliga fakulteten.

Sacos experter: DIK.

Kurator

Se socionom

Kyrkomusiker

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad kyrkomusiker på vår hemsida:

Erika på saco.se/erikas

Jobbet

Inom Svenska kyrkan kan du som kyrkomusiker arbeta som organist eller kantor. Som kyrkomusiker spelar och leder du församlingssången vid kyrkans olika aktiviteter – gudstjänster, dop, konfirmationer, vigslar och begravningar. Du deltar i valet av psalmer, leder kyrkans körer, engagerar musiker och sångare och kan i vissa fall även ge lektioner i piano- och orgelspel.

Lönen

Medellönen före skatt för en kyrkomusiker är i dag 37 000 kr per månad.

Finns det jobb?

Arbetsmarknaden för en utbildad musiker är god. På många håll i landet är det brist på kyrkomusiker.

Studier

Organisten har en treårig högskoleutbildning samt ett års pastoral utbildning i Svenska kyrkans regi. Kantorn har vanligtvis gått en tvåårig folkhögskoleutbildning samt Svenska kyrkans grundkurs, vilken är en termin lång.

Sacos experter: Kyrkans Akademikerförbund.

Landskapsarkitekt

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs intervjuer med utbildade landskapsarkitekter på vår hemsida:

Fanny på saco.se/FannyL

Rut på saco.se/RutN

Jobbet

Som landskapsarkitekt arbetar du med gestaltning och planering av utemiljöer som till exempel grönområden, torg, parker och skolgårdar. Du tar fram ritningar och modeller med hänsyn till budget, ekologiska aspekter och önskemål från de som berörs av bygget. De flesta landskapsarkitekter är anställda på arkitektkontor, kommuner, länsstyrelser eller statliga myndigheter. Några arbetar även som egenföretagare.

Lönen

Lägsta rekommenderade ingångslönen för nyexaminerade är 32 400 kr. Medianlönen ca 10 år efter examen ligger mellan 33 500 kr och 54 000 kr.

Finns det jobb?

För nyexaminerade är det balans på arbetsmarknaden. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

Landskapsarkitektutbildningen finns på Sveriges Lantbruksuniversitet i Alnarp och i Ultuna. Utbildningen är fem år lång och tre månaders obligatorisk praktik ingår i utbildningen. Efter dina fem år erhåller du en yrkesexamen.

Sacos experter: [Sveriges Arkitekter](http://SverigesArkitekter).

Landskapsingenjör

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad landskapsingenjör på vår hemsida:

Robert på saco.se/robert

Jobbet

Som landskapsingenjör kan du precis som landskapsarkitekten arbeta med gestaltning och planering av utemiljöer, men med möjlighet att fokusera lite mer på projektering och planering av själva byggandet. Landskapsingenjören har ofta en arbetsledande roll och bland arbetsgivarna märks kommuner, fastighetsföretag, kyrkogårdar, golfbanor och trädgårdsföretag.

Lönen

De flesta landskapsingenjörer inom Naturvetarna tjänade 2019 mellan 30 900 och 46 200 kr per månad (medianlön 37 900 kr per månad).

Finns det jobb?

Idag råder balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Landskapsingenjörsprogrammet är en treårig högskoleutbildning som leder till en yrkesexamen och du kan bland annat välja vattenbyggnad, landskapsvård eller kyrkogårdsförvaltning som inriktning.

Sacos experter: Naturvetarna.

Lantmästare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som lantmästare arbetar du ofta i en arbetsledande position med rådgivning eller marknadsföring mot lantbruksföretag. De vanligaste befattningarna är säljare/försäljare, handläggare, ekonom, lärare och rådgivare. Många jobbar på konsultföretag inom miljö och livsmedelsproduktion. Andra på länsstyrelser, kommuner eller skolor. Du kan också arbeta som djurskyddsinspektör, med biståndsarbete eller annat utlandsarbete samt med redovisning på bokföringsföretag.

Lönen

De flesta lantmästare inom Naturvetarna tjänade 2019 mellan 31 600 och 57 000 kr per månad (medianlön 40 200 kr per månad).

Finns det jobb?

Idag råder balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Efter 3 år studier på Lantmästarprogrammet får du en yrkesexamen alternativt en kandidatexamen i lantbruksvetenskap, biologi, företagsekonomi eller teknologi.

[Sacos experter: Naturvetarna.](#)

Lantmätare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

En lantmätare fattar beslut om hur fastighetsgränser ska dras och hur avstyckningar ska göras. I det uppdraget kan det ingå att uppdatera kartor, planera flygfotografering och genomföra mätningsarbeten. Du ger råd till markägare, byggföretag, vägverk och kommuner och fungerar ibland som rådgivare vid förhandlingar mellan olika parter. Största arbetsgivare är myndigheten Lantmäteriet men vissa jobbar även inom kommunen.

Studier

Utbildningstiden för en lantmätare är tre till fem år på högskolenivå och du kan välja mellan flera olika inriktningar.

[Sacos experter: Sveriges Ingenjörer.](#)

Lektor

Se Lärare/Forskare vid universitet och högskola

Livsmedelsinspektör

Se Miljö- och hälsoskyddsinspektör

Logistik

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som logistiker styr du flödet av material, information och betalningar inom många olika branscher. Några vanliga yrkestitlar inom området är transportplanerare, informationslogistiker, inköpare och produktionsplanerare. I takt med att kraven på effektivitet ökar i samhället får logistiken en allt större betydelse och logistikchefen sitter idag ofta i företagets ledningsgrupp. Vanliga arbetsgivare är tillverknings-, tjänste- och transportföretag men även företag i IT-branschen.

Lönen

Lönen beror på många olika faktorer, till exempel vilken typ av organisation det gäller – privat eller offentlig sektor, industriföretag eller konsultverksamhet – var i landet du jobbar, tidigare erfarenheter och din position i företaget eller organisationen.

Finns det jobb?

Det är idag liten konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

Utbildningsvägarna för en logistiker varierar. Det finns flera treåriga kandidatprogram men också fyraåriga ekonom- och ingenjörsprogram som erbjuder inriktning mot logistik. Det finns även utbildningar i logistik inom Yrkehögskolan som är upp till två år långa.

Sacos experter: [Akavia](#) och [Sveriges Ingenjörer](#).

Logoped

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad logoped på vår hemsida:

Nha på saco.se/nhaL

Jobbet

Logopeder hjälper människor som har svårt att kommunicera på grund av tal- och språksvårigheter, men också de som har svårt med att äta och svälja. De utreder, ger råd och ordinerar rätt hjälpmedel till sina patienter. Logopeder ingår ofta i team och arbetar i samverkan med till exempel läkare, psykologer, fysioterapeuter och arbetsterapeuter. Vanligast är att logopeder arbetar inom hälso- och sjukvård, till exempel vid sjukhusens logopedmottagningar och i rehabiliteringsverksamheter.

Lönen

Rekommenderad ingångslön för en nyexaminerad logoped ligger på 30 000 kr per månad. 10 år efter examen är medianlönen på drygt 34 000 kr per månad och 20 år efter examen drygt 36 200 kr per månad.

Finns det jobb?

Idag råder balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

För att få examen som logoped krävs fyra års studier på högskolenivå. Utbildningen är tvärvetenskaplig. Efter godkänd examen kan du ansöka om legitimation hos Socialstyrelsen.

Sacos experter: SRAT/Svenska Logopedförbundet.

Lots

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad lots på vår hemsida:

Robert på saco.se/robertw

Jobbet

Som lots hjälper du fartyg att navigera så de kommer in till hamnen på ett säkert sätt. Med hjälp av bojar, fyrar, radar och andra tekniska hjälpmedel ger du anvisningar till fartygets befäl. Du hjälper även till med förtöjning och manövrering inne i hamnen. Lotsen har goda möjligheter att vidareutbilda sig till andra yrken inom sjöfartsnäringen, till exempel inom hamn, transport eller den juridiska sektorn inom sjöfarten.

Lönen

Ingångslönen är cirka 40 000 kr per månad och efter 10-20 år är lönen cirka 60 000 kr per månad

Finns det jobb?

Idag råder balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Arbetsgivare för lotsar är Sjöfartsverket och för att bli lots krävs fyra års sjökaptensutbildning och sjökaptensbrev som erhålls efter cirka sex års styrmans-/befälhavarpraktik. Du måste även vara svensk medborgare och gå Sjöfartsverkets grundkurs för lots samt praktik i ett halvt år till fyra år beroende på lotsområde.

Sacos experter: SRAT/Lotsförbundet.

Läkare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs intervjuer med utbildade läkare på vår hemsida:

Anne på saco.se/AnneL

Hanna på saco.se/HannaN

Jobbet

De flesta läkare undersöker, ställer diagnoser och behandlar patienter. De informerar anhöriga och upplyser om eventuella biverkningar av mediciner och behandlingar. Man väljer att specialisera sig inom ett område, till exempel kirurgi, ortopedi eller psykiatri. Största arbetsgivare är sjukhus och vårdcentraler som drivs i regionernas och kommunernas regi. Det finns också möjlighet att driva egen privatpraktik, jobba för företagshälsovården eller inom läkemedelsindustrin.

Lönen

Medianlönen år 2019 var för AT-läkare 33 300 kr per månad och för ST-läkare 46 100 kr per månad. Färdiga specialistläkare hade en medianlön på 64 600 kronor per månad och överläkare 78 588 kr per månad. Jämför lönen för den här utbildningen med andra löner på saco.se/jamforloner

Finns det jobb?

För nyexaminerade: Konkurrensen om AT-tjänsterna är hög, framförallt i storstäderna. Arbetsmarknaden för underläkare är i balans. För erfarna: Det är idag liten konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Den grundläggande läkarutbildningen är fem och ett halvt år lång, och den totala tiden för att bli specialist (alla läkare har en specialisering) kräver cirka 12 till 13 års utbildning och praktik. Läkarlegitimation utfärdas av Socialstyrelsen efter fullgjord allmäntjänstgöring, och det är först efter det som inriktning på ett medicinskt specialområde kan ske.

Sacos experter: [Sveriges läkarförbund](http://Sveriges lakarforbund).

Lärare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad lärare på vår hemsida:

Frida på saco.se/fridath

Jobbet

Som lärare är din uppgift att undervisa och utveckla barn, ungdomar och vuxna. Arbetet är omväxlande och du har stor frihet att lägga upp undervisningen inom ramen för gällande läroplan och kursplan. Idag finns det fyra olika lärarexamina: Förskollärare, grundlärare, ämneslärare och yrkeslärare. Endast den som har legitimation från Skolverket får sätta betyg och bli aktuell för fast anställning. Innehållet i lärarutbildningen är beroende av vilken skolform och vilka ämnen läraren ska undervisa i.

Lönen

Medianlön från 32 200 kr till 41 000 kr per månad, beroende på befattning och skolform.

Finns det jobb?

Det är liten konkurrens om jobben både för nyexaminerade och erfarna lärare. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

Utbildningarna varierar mellan 1,5 år och 5,5 år beroende på inriktning.

[Sacos experter: Lärarnas Riksförbund.](http://saco.se/experten)

Lärare/Forskare

vid universitet och högskola

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som universitetslärare eller doktorand forskar och undervisar du vid universitet och högskolor. Med forskare avses en person som bedriver vetenskapliga studier med målsättning att få nya kunskaper.

Professorer, lektorer och adjunkter undervisar också vid sidan av forskningen och är fast anställda.

Lönen

Medianlönen 2019 var för doktorander 29 300 kr, adjunkter 39 500 kr, lektorer 47 600 kr och professorer 64 700 kr.

Finns det jobb?

För nyexaminerade är det idag stor konkurrens om jobben inom många ämnen. För erfarna är det balans på arbetsmarknaden inom de flesta ämnen. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

För att undervisa på högskolenivå krävs doktorsexamen (ej för adjunksbefattningar), det vill säga minst 8 års högskolestudier. Därefter meriterar du dig vidare vetenskapligt och pedagogiskt inom ditt ämne.

Sacos experter: SULF.

Matematiker

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad matematiker på vår hemsida:

Erik på saco.se/erika

Jobbet

Matematiker gör prognoser, statistiska analyser och löser problem. De är tränade att bringa ordning i stora mängder data för att optimera olika slags processer. Det kan handla om hälsodata, data från teknisk apparatur eller system, såsom t. ex. mobiltelefonnä. Matematiker är exempelvis anställda av teknikföretag, bank- och försäkringsbolag, it-företag, tjänsteföretag, industri- och kemiföretag samt inom handeln. Vanliga titlar är statistiker, aktuarie, biostatistiker, analytiker och doktorand.

Lönen

Matematiker inom Naturvetarna tjänade under 2019 mellan 34 400 kr och 76 000 kr per månad (medianlön var 46 000 kr per månad). Jämför lönen för den här utbildningen med andra löner på saco.se/jamforloner

Finns det jobb?

Det är liten konkurrens om jobben för både nyexaminerade och erfarna matematiker. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Det finns många olika utbildningsvägar för dig som vill satsa på en framtid som matematiker. Kandidatprogrammet är tre år långt och med ytterligare två års studier kan du få en masterexamen. Vissa tekniska högskolor tar även in studenter via ett intagningsprov i matematik och fysik.

Sacos experter: Naturvetarna.

Meteorolog

Se Fysiker

Jobbet

Meteorologer är mest kända för att presentera vädret i radio och TV, men de kan även forska om klimatet, analysera hur föroreningar sprider sig i atmosfären och utveckla modeller som väderprognoserna bygger på. För att bli meteorolog studerar du ett treårigt fysikerprogram på högskolenivå som du sedan kompletterar med en tvåårig masterutbildning med inriktning mot meteorologi. Läs mer under fysiker.

Sacos experter: [Naturvetarna](#).

Psst!
Här kommer fler tips från Saco.

Vet du inte vad du vill plugga?

Gör vårt personlighetstest och få förslag på yrken som kan passa dig! [saco.se/vadpassarjagsom](\"http://saco.se/vadpassarjagsom\")

Läs på [saco.se/vadpassarjagsom](\"http://saco.se/vadpassarjagsom\")

Miljö- och Hälsoskyddsinspektör

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som miljö- och hälsoskyddsinspektör ser du till att lagar och förordningar inom miljö- och hälsoskyddsområdet följs. Du håller koll på bullerproblem, livsmedelshygien och föroreningar genom att göra inspektioner och mätningar. Du kan även jobba med granskning av miljöplaner och ritningar inför nybyggnationer. De största arbetsgivarna är kommunerna, men även statliga myndigheter och företag anställer miljö- och hälsoskyddsinspektörer.

Lönen

De flesta medlemmar inom Naturvetarna med en miljö- och hälsoskyddsutbildning tjänade 2019 mellan 32 400 och 51 800 kr per månad (median 37 200 kr per månad).

Finns det jobb?

Idag är det balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Du kan antingen läsa en miljö- och hälsoskyddsutbildning på kandidatnivå eller studera på masternivå efter att du tagit en naturvetenskaplig kandidatexamen. Det betyder att det tar tre till fem år att utbilda sig till miljö- och hälsoskyddsinspektör.

[Sacos experter: Naturvetarna.](http://www.saco.se/expert)

Miljövetare

Se Miljöyrken

INTERVJU

Läs intervjuer med utbildade miljövetare på vår hemsida:

Emil på saco.se/emile

Berndt på saco.se/berndtR

Psst!
Här kommer fler tips från Saco.

Läs allt om våra yrken på saco.se/yrken.

Läs allt på saco.se/yrken.

Miljöyrken

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Den som är miljöutbildad arbetar ofta med hållbarhetsfrågor av olika slag. Förutom miljösamordnare, miljöchef eller miljöstrateg har många verksamheter idag även en hållbarhetschef. De kan ansvara för företagets sociala hållbarhet eller engagemang för mänskliga rättigheter. Arbetsgivarna finns inom alla branscher från kommuner och myndigheter till företag inom detaljhandel, industri och konsultbranschen.

Lönen

Se Naturvetare.

Finns det jobb?

Idag råder balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

På många naturvetenskapliga utbildningar finns det möjlighet att inrikta studierna mot miljövetenskap. Även agronom-, biolog-, jägmästar-, skogsvetare-, landskapsarkitekt- eller civilingenjörsutbildningar kan leda till arbete inom miljöområdet. Studietiden varierar från tre till fem år beroende på vilken nivå på examen du vill ha.

[Sacos experter: Naturvetarna.](#)

Molekylärbiolog

Se Biolog

Museum och övrig utställningsverksamhet

Jobbet

För dig som vill arbeta med utställningar på museum finns det många yrken att välja mellan. Såväl curatören som konst- och museipedagogen utformar aktiviteter för barn, ungdomar och vuxna. Arbetsuppgifter kan även omfatta dokumentation, bevarande och museipedagogik och i många fall är gränsen mellan curator, konstpedagog och museipedagog otydlig.

Lönen

Medianlönen för examinerade efter 2015 var 30 100 kr, ca.10 år efter examen 32 900 kronor och ca 20 år efter examen 33 400 kronor.

Finns det jobb?

Det är stor konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

För att arbeta inom museiområdet krävs en examen inom något av ämnena arkeologi, konsthistoria, etnologi, historia, idéhistoria eller museologi. Utbildningarna tar mellan tre och fem år och du kan välja mellan att enbart studera humaniora eller att kombinera det med studier inom andra ämnesområden, ofta från samhällsvetenskaplig eller naturvetenskaplig fakultet.

Besök oss på
Sacomässan eller
www.dik.se/student

Vad tjänar en hologramoperatör?

Vi har koll på hur arbetsmarknaden utvecklar sig och arbetar för att du ska få schysta villkor på jobbet, oavsett vad din framtida yrkestitel blir.

Facket för kultur,
kommunikation
och kreativ sektor

Musiker

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som musiker arbetar du med musikaliska uttryck och använder ett instrument eller din röst för att skapa musiken. Du kan spela gitarr i ett band, trumpet i en symfoniorkester eller kanske vara verksam som kompositör eller dirigent. Exempel på arbetsgivare är dansband, orkestrar inom konstmusikområdet, musikteaterinstitutioner och större ensembler där jobbet kombineras med annan form av musikalisk verksamhet. Några arbetar som lärare i musik men många saknar fast anställning och är på ständigt jakt efter nya uppdrag. Det är inte ovanligt att musikern också har ett annat jobb vid sidan av för att klara sin försörjning.

Studier

Förberedande, grundläggande musikutbildning finns i gymnasieskolan inom det estetiska programmet. Den kortare utbildningen vid musikhögskolorna är två till tre år lång och den längre tre till fem år. Många kompletterar sin utbildning med ett eller flera års utlandsstudier. Det finns också en treårig utbildning till musikalartist som ges vid Teater- och Operahögskolan i Göteborg.

Naprapat

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som naprapat är du specialist på rygg-, led- och muskelbesvär. I dina arbetsuppgifter ingår både att ställa diagnos och behandla besvären med hjälp av olika tekniker som till exempel massage, stretching och nervmobilisering. Som komplement till den manuella behandlingen kan naprapaten också använda elektroterapi som exempelvis TENS och stötvågsbehandling. De flesta naprapater är privatpraktiserande på egen klinik men många är också anställda på större kliniker eller inom företagshälsovården. Det är även vanligt att förbund, föreningar och enskilda elitidrottare anlitar naprapater.

Studier

Utbildningen till naprapat omfattar 4 års heltidsstudier vid Naprapathögskolan i Stockholm. Efter fullgjord naprapatexamen samt ett års handledt tjänstgöring inom svensk hälso- och sjukvård ansöker man om legitimation hos Socialstyrelsen.

Källa: Naprapatförbundet.

Nationalekonom

Se Civilekonom

Naturvetare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

En naturvetare kan jobba med många olika saker men gemensamt för dem är att de har en naturvetenskaplig utbildning, till exempel i biologi, medicin, geovetenskap, kemi, lantbruk, livsmedel eller skogshushållning. De flesta naturvetare arbetar i forsknings- och utvecklingsintensiva branscher som life science, hälso- och sjukvård, telekom och it – men också inom miljö, skog och lantbruk.

Lönen

Naturvetare examinerade 2019 tjänade enligt Naturvetarnas lönestatistik från samma år mellan 25 500 och 35 000 kr per månad. Efter 10 år var lönerna 30 600-47 000 kr.

Finns det jobb?

Idag råder balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Tre års studier på högskolenivå leder fram till en kandidatexamen. Därefter finns möjlighet att fortsätta på avancerad nivå för att efter ytterligare två år ta en masterexamen.

[Sacos experter: Naturvetarna.](#)

Är du nästa nobelpristagare?

Vill du göra skillnad? Brinner du för hållbarhet? Eller vill du vara med och rädda världen? Då ska du välja en naturvetenskaplig inriktning på universitetet.

En utbildning flera möjligheter. Med en naturvetenskaplig utbildning har du många möjligheter när det kommer till yrkesval. Naturvetenskaplig kompetens behövs i omställningen mot ett hållbart samhälle, därför söker företag redan nu en person som dig.

Naturvetenskaplig kompetens behövs och är efterfrågad på arbetsmarknadens alla sektorer. Många naturvetare arbetar med frågor inom miljö, life science, data, fysik, biologi och hälso- och sjukvård. Det är ett arbete med stor frihet, eget ansvar och bra betalt.

Genom hela din studietid står vi på Naturvetarna bakom dig. Vi är ett fackförbund som är till för just dig. Vi arbetar för att utbildning ska löna sig och anser att din karriär börjar redan under studietiden.

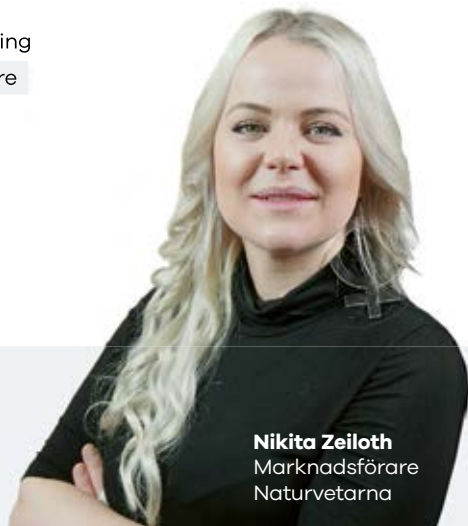
Några av delarna som vi erbjuder dig under din utbildning:

- Personlig coach som kan din utbildning och arbetsmarknad
- Intervjuträning, CV- och LinkedIn granskning
- Sveriges bästa lönestatistik för naturvetare
- Juridiskt stöd när du jobbar extra
- Nätverk med 700 000 akademier
- Spännande föreläsningar

Nu börjar det. Hoppas du ser fram emot den här resan lika mycket som jag!

Följ oss!

- › www.naturvetarna.se
- › www.facebook.com/Naturvetarna
- › www.linkedin.com: Naturvetarna
- › **Instagram:** naturvetarna och naturvetarna_student
- › **Podd:** Naturvetarpodden

Nikita Zeiloth
Marknadsförare
Naturvetarna

Nutritionist

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad nutritionist på vår hemsida:

Bettina på saco.se/bettinaj

Jobbet

Nutritionister, även kallade näringsfysiologer, är specialister inom kost och näring med kunskap om nutrition från en molekylär nivå till ett folkhälsoperspektiv. En nutritionist tolkar, analyserar, kritiskt granskar och förmedlar vetenskapliga forskningsresultat inom nutritionsområdet. Idag finns det omkring 400 yrkesverksamma nutritionister i Sverige. De arbetar bland annat inom forskning, utbildning, på myndigheter, i livsmedelsindustrin eller i konsultverksamheter.

Lönen

Se Naturvetare.

Finns det jobb?

Idag råder balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Det krävs minst 3 års studier för att bli nutritionist, men det är vanligt att därefter fortsätta på ett magister- eller masterprogram. Många nutritionister har också en forskarexamen.

Sacos experter: Naturvetarna.

Oceanograf

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en oceanograf på vår hemsida:

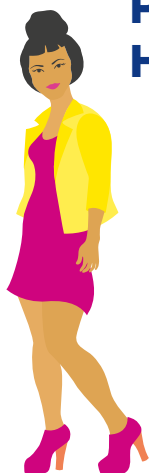
Josefina på saco.se/josefinaa

Jobbet

Oceanografi är läran om havets rörelser och egenskaper. Genom att observera och samla in data om havets tillstånd kan oceanografen göra prognoser. Till exempel hur havet påverkas av giftutsläpp, oljeläckage, övergödning eller vad klimatförändringarna innebär för haven. Läs mer under **geovetare**.

Psst! Här kommer fler tips från Saco.

Vet du inte var du ska börja? Använd vår guide till studievalet på saco.se/studieval

saco.se/studieval

Officer/Specialistofficer

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Officersyrket ställer krav på både fysik och personliga egenskaper. Du ska kunna samarbeta, fatta beslut och vara en problemlösare samtidigt som du har kondition för att orka med det fysiskt krävande yrket. De flesta officerarna är placerade i Försvarsmaktens insatsorganisation där de har en ledande roll i olika militära enheter.

Lönen

Lägstalönen för en nytexaminerad fänrik från officersprogrammet är 26 000 kr. Medianlönen för en 35-årig officer inom Försvarsmakten är ca 33 700 kr och för en 45-åring ca 41 200 kr.

Finns det jobb?

Det är liten konkurrens om jobben både för nyexaminerade och erfarna officerare. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

För att bli behörig till officersutbildningarna måste du ha genomgått värnplikt eller en förberedande aspirantutbildning. Officersprogrammet är en treårig utbildning som ger akademiska poäng och leder till en officersexamen. Den genomförs i Försvarshögskolans regi.

Sacos experter: Officersförbundet.

Optiker

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som optiker utför du synundersökningar och tillpassar glasögon och linsor samt andra synhjälpmedel. Du behandlar icke sjukliga förändringar av synen och vid misstanke om ögonsjukdom ska du remittera patienten vidare till en ögonläkare. De flesta optiker arbetar på någon av de butikskedjor som finns runt om i landet, men fler har på senare tid börjat jobba på ögonkliniker av olika slag inom landsting eller privat sektor.

Lönen

Ingångslönen 2019 (median) är 30 800 kr per månad, medianlönen vid 35 års ålder är 35 700 kr och vid 45 års ålder 38 200 kr.

Finns det jobb?

Det är liten konkurrens om jobben både för nyexaminerade och erfarna optiker. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Optikerutbildningen är treårig och leder fram till kandidatexamen, vilket ger legitimation och kontaktlinsbehörighet. Efter godkänd examen kan du ansöka om legitimation hos Socialstyrelsen

Sacos experter: [SRAT/Svensk Optikerförening](http://SRAT/Svensk%20Optikerforening).

Perfusionist

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Perfusionisten har den expertkunskap som krävs för utförandet av extrakorporeal cirkulation och handhavandet av övriga mekaniska hjärtpumpar som behövs för att säkra patientens cirkulation.

Studier

För behörighet att söka till perfusionistutbildningen krävs minst en kandidatexamen inom relevant område som till exempel vårdvetenskap, teknik, fysik eller liknande samt två års yrkeserfarenhet inom området. Utbildningen som leder till en Master of Cardiovascular Technology är tvåårig och bedrivs på The Scandinavian School of Cardiovascular Technology i Århus, Danmark. Utöver yrket som klinisk perfusionist bedriver flertalet utbildade perfusionister forskning på doktorsnivå.

Sacos experter: [SRAT/Svensk Perfusionistförening](http://SRAT/SvenskPerfusionistforening).

Personalvetare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som personalvetare kan du arbeta med rekrytering och verksamhetsutveckling. Du har koll på arbetsrätt, arbetsmiljölagar och vet vad som behöver göras i samband med förhandlingar och avveckling. Eftersom personalvetaren är en nyckelperson vid förändringsarbete och strategiskt utvecklingsarbete har de flesta organisationer en avdelning eller person som ansvarar för dessa frågor. Många personalvetare arbetar också inom rekryterings- och bemanningsbranschen eller inom den offentliga sektorn där de kan jobba med arbetsförmedling, yrkesvägledning eller rehabilitering.

Lönen

Medianlön för nyexaminerad personalvetare är 31 100 kr, 10-20 år efter examen 40 300 kr och 20-25 år efter examen 44 200 kr. Jämför lönen för den här utbildningen med andra löner på saco.se/jamforloner.

Finns det jobb?

Idag råder balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

En personalvetarutbildning på grundnivå omfattar 3 års heltidsstudier för en kandidatexamen. Därefter kan du fortsätta på avancerad nivå ytterligare ett år för magisterexamen eller två år för en masterexamen.

Sacos experter: Akademikerförbundet SSR.

Pilot/Trafikflygare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som pilot kallas du även för trafikflygare när du flyger i den civila luftfarten. Dina arbetsuppgifter inkluderar mycket mer än att bara flyga flygplan. Redan före flygningen ska färdplanen tas fram och då samlar du in information om antal passagerare, lastens vikt, vilket väder det är på de ställen planet ska passera med mera. Det vanligaste är att två piloter ingår i besättningen, en kapten och en styrman. De flesta piloter arbetar för större flygbolag och det finns även möjlighet att arbeta utomlands.

Studier

Utbildning av piloter ges av Yrkehögskolan och det ställs vissa medicinska krav för att bli antagen till utbildningen. Flygutbildningar anordnas också av fristående utbildningsanordnare, till exempel Svensk Pilotutbildning som ger en 2,5 årig lång trafikflygarutbildning. Läs mer på yrkeshogskolan.se.

Planeringsarkitekt

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs intervjuer med utbildade planeringsarkitekter på vår hemsida:

Abdallah på saco.se/AbdallahA

Karin på saco.se/KarinW

Jobbet

Som planeringsarkitekt planerar du hur samhällen ska se ut genom att rita fysiska planer för nya stadsdelar eller skissa på hur gamla stadsdelar ska förändras. Du tar också fram underlag när det ska fattas beslut om hur mark, vatten och bebyggelse ska användas. I yrket ingår att ha koll på lagar och ramar som styr planeringen av samhällen. Kommuner är de vanligaste arbetsgivarna men det blir vanligare att även arkitekt- och konsultföretag anställer planeringsarkitekter. Även statliga myndigheter som Boverket, Trafikverket och Länsstyrelsen är tänkbara arbetsgivare.

Lönen

Rekommenderad lägsta ingångslön för nyutexaminerade 2020 är 32 400 kr och efter ca 10 år efter examen ligger medianlönen mellan 33 500 kr och 54 000 kr.

Finns det jobb?

Det är liten konkurrens om jobben både för nyexaminerade och erfarna planeringsarkitekter. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Du kan bli planeringsarkitekt genom att gå det treåriga kandidatprogrammet Fysisk planering vid Blekinge Tekniska Högskola. Därefter läser du ett tvåårigt masterprogram i stadsplanering eller strategisk fysisk planering. Totalt studerar du under fem år.

Sacos experter: [Sveriges Arkitekter](http://SverigesArkitekter).

Kom ihåg den här annonsen när du tar dina första steg på högskolan. I alla fall om du studerar till

- beteendevetare
- personalvetare
- ekonom
- samhällsvetare
- folkhälsovetare
- socionom

Då ska du nämligen passa på att bli studentmedlem i ditt yrkesförbund – Akademikerförbundet SSR.

Det kostar bara en hundralapp för hela studietiden. För den hundringen får du massa nyttiga förmåner, råd och stöd och kontakter med ditt framtida yrke och arbetsliv – redan som student.

En bra grej, helt enkelt.

Akademikerförbundet SSR

Polis

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som polis kan du jobba med många olika uppdrag och roller. Arbetet i yttre tjänst innebär att du hjälper människor i olika nödsituationer men också att du jobbar med brottsförebyggande arbete. En annan stor del av det dagliga arbetet handlar om att göra utredningar – till exempel att ta emot anmälningar, hålla förhör eller ta föremål i beslag. Utöver detta har du möjlighet att arbeta med mer specialiserade tjänster inom polisen, till exempel som spanare, sjöpolis, kriminaltekniker, hundförare, polisryttare, bombtekniker, it-forensiker med mera. Det finns även goda möjligheter att utvecklas i olika chefs- och ledarroller.

Lönen

Medellönen är 32 400 kronor.

Finns det jobb?

Det är liten konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

Polisutbildningen leder till en högskoleexamen och innefattar fem terminer, varav sex månader utgörs av praktik. Efter examen är du behörig att söka anställning som polis.

Källa: polisen.se/blipolis.

Präst

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs intervjuer med utbildade präster på vår hemsida:

Sofia på saco.se/sofia

Tone på saco.se/tono

Jobbet

Som präst i Svenska kyrkan leder du församlingsarbetet med begravningar, dop, gudstjänster, konfirmationer och vigslar. Du sprider det kristna budskapet och ger själavård. En präst möter människor i alla åldrar och från alla delar av samhället. Enskilda samtal tillhör de själavårdande uppgifterna och då har prästen absolut tystnadsplikt. Prästen kan vara anställd av en församling men kan även arbeta på sjukhus, militärförläggningar, fängelser, polis, skolor, universitet eller andra arbetsplatser.

Lönen

Som pastorsadjunkt kan ingångslönen variera mycket beroende på var i landet du arbetar, men medianlönen ligger på ca 27 000 kr per månad. Medellönen för en präst är idag ca 46 000 kr. För kyrkoherdar ligger motsvarande medellön på ca 55 000 kr.

Finns det jobb?

Det liten konkurrens om jobben både för nyexaminerade och erfarna präster. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

För att bli präst krävs magisterexamen i teologi eller religionsvetenskap och att du är antagen som prästkandidat i ett stift. Därpå följer ett års avslutande studier vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Utbildningstiden är 4,5 år.

Sacos experter: Kyrkans Akademikerförbund.

Psykolog

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs intervjuer med utbildade psykologer på vår hemsida:

Siri på saco.se/SiriH

Matthias på saco.se/stefano

Jobbet

Som psykolog arbetar du med människors psykologiska hälsa och ohälsa. I arbetsuppgifterna ingår att undersöka och diagnostisera psykiska problem och sjukdomar. Behandlingsmetoderna kan vara psykoterapi, internetterapi, psykologisk träning eller förebyggande arbete. Du kan arbeta inom psykiatri, på vårdcentraler, i skolor, i idrottsvärlden, i kriminalvården, på försvarsmakten m.m. Många är också egna företagare med privatmottagning.

Lönen

Ingångslönen för nylegitimerade 35 000 till 39 000 kr. Medellönen för legitimerade är 41 000 kr. Legitimerade psykologer med lång erfarenhet ligger i snitt mellan 46 000 och 50 000 kr.

Finns det jobb?

Det är liten konkurrens om jobben för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

Studietiden för psykologprogrammet är fem år. För att söka psykologlegitimation hos Socialstyrelsen krävs efter fullgjord examen tolv månaders praktisk tjänstgöring i psykologarbete under handledning av erfaren psykolog.

Sacos experter: [Sveriges Psykologförbund](http://SverigesPsykologforbund).

Psykoterapeut

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

En psykoterapeut är en person som har genomgått en godkänd utbildning i psykoterapi och som yrkesmässigt ägnar sig åt psykoterapi. Utbildningen leder till att man får psykoterapeutexamen och legitimation.

Studier

Utbildningen till psykoterapeut är en påbyggnadsutbildning för flera olika yrkesgrupper, till exempel psykolog, socionom och läkare.

Sacos experter: [Akademikerförbundet SSR](#) och [Sveriges Psykologförbund](#).

Receptarie

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

En receptarie är läkemedelsexpert och arbetar med information och rådgivning kring receptfria och receptbelagda läkemedel. Yrket kräver legitimation utfärdad av Socialstyrelsen. Några av de vanligaste arbetsplatserna är apotek, sjukhus, läkemedelsföretag och myndigheter som Läkemedelsverket och Tandvårds- och Läkemedelsförmånsverket. På receptarieutbildningen lär du dig bland annat vad läkemedel innehåller, hur de framställs, hur de påverkar kroppen och hur olika läkemedel kan påverka varandra.

Lönen

Från ca 31 000 kr för en nyexaminerad receptarie anställd på apotek, till 43 000 kr inom läkemedelsindustrin efter 10 års yrkeserfarenhet.

Finns det jobb?

Det är liten konkurrens om jobben för både nyexaminerade och erfarna receptarier. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Utbildningen ger en yrkesexamen på kandidatnivå och omfattar tre års heltidsstudier inklusive cirka 15 veckors praktik på apotek.

Sacos experter: [Sveriges Farmaceuter](http://SverigesFarmaceuter).

Regissör

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som regissör är du ytterst ansvarig för den konstnärliga utformningen av ett verk. Det kan vara en filmproduktion eller en teaterföreställning inför publik. Regissören läser och analyserar manus, väljer ut vilka skådespelare som ska ingå i ensemblen och leder repetitioner och inspelningar. Du samarbetar även med scenografer, maskörer och den tekniska personalen.

Studier

Regissörer utbildas vid Stockholms dramatiska högskola (DI) och vid Akademi Valand Film (tillhör Göteborgs universitet). Utbildningarna är treåriga och endast ett fåtal elever tas in vid varje tillfälle.

Källa: arbetsformedlingen.se/for-arbetssokande/valj-yrke.

Rektor

Se Skolledare

Reservofficer

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som officer ska du kunna samarbeta, fatta beslut, motivera andra samt vara en problemlösare. Du ska också ha god kondition för att orka med det fysiskt och psykiskt krävande yrket. Som officer får du en ledande roll i olika militära enheter inom armén, flygvapnet eller marinen. Du kan också arbeta som specialistofficer, dvs mer praktiskt och specialiserat.

Lönen

Utöver grundlönen, som 2020 för en nyexaminerad officer ligger på 26 000 kr/mån, tillkommer ofta en mängd olika tillägg och förmåner.

Finns det jobb?

Det är liten konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

För att bli behörig till officersutbildningarna måste du ha genomgått grundutbildning med värnplikt och vara svensk medborgare. Officersprogrammet är en treårig utbildning som ger akademiska poäng och leder till en officersexamen. Den genomförs i Försvarshögskolans regi. Du kan även studera till Specialistofficer under 1,5 år på någon av Försvarsmaktens skolor runt om i landet.

Sacos experter: [Reservofficerarna](#).

Revisor

Se Civilekonom

Samhällsvetare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs intervjuer med utbildade samhällsvetare på vår hemsida:

Anna på saco.se/annaYN

Malin på saco.se/malinr

Sofia på saco.se/sofiac

Jobbet

Samhällsvetare är ett samlingsnamn på akademiker med mycket olika ämneskunskaper och funktioner i arbetslivet. Arbetsuppgifterna varierar från ren administration och handläggning till informationsarbete och expertbetonade utredningsuppdrag. Ungefär hälften av alla samhällsvetare jobbar som administratörer, handläggare eller liknande på kommuner, departement, länsstyrelser eller andra myndigheter. Ungefär lika många jobbar inom privat eller ideell sektor med till exempel utredningsarbete, information och PR, rådgivning och remissarbete.

Lönen

Medianlönen 2019 för nyexaminerade är 29 000 kr, 10 år efter examen 41 000 kr och 20 år efter examen 47 000 kr.

Finns det jobb?

Det är stor konkurrens om jobben för nyexaminerade. För erfarna är det balans på arbetsmarknaden. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

En samhällsvetenskaplig utbildning på grundnivå omfattar tre år för en kandidatexamen. Därefter kan du fortsätta på avancerad nivå i två år för en mastersexamen. På forskarnivå finns licentiatexamen och doktorsexamen som omfattar två respektive fyra år.

Sacos experter: [Akademikerförbundet SSR](#) och [Akavia](#).

Kom ihåg den här annonsen när du tar dina första steg på högskolan.

Då ska du* nämligen passa på att bli studentmedlem i Akademikerförbundet SSR.

Det kostar bara en hundralapp för hela studietiden. För den hundringen får du massa nyttiga förmåner, råd och stöd och kontakter med ditt framtida yrke och arbetsliv – redan som student. En bra grej, helt enkelt.

Akademikerförbundet SSR

* Gäller bara dig som kommer studera beteendevetenskap, ekonomi, folkhälsovetenskap, personalvetenskap, samhällsvetenskap eller socialt arbete.

Sjukgymnast

Se Fysioterapeut

Sjukhusfysiker

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad sjukhusfysiker på vår hemsida:

Anna på saco.se/annaL

Jobbet

Som sjukhusfysiker arbetar du inom sjukvården med strålbehandling av cancer, bilddiagnostik och strålskydd. Du arbetar tillsammans med läkare, sjuksköterskor och annan medicinsk personal i det dagliga arbetet. Du deltar även i forskning och utveckling av nya metoder för bildgivande diagnostik och behandling. Sjukhusfysiker kan även jobba utanför hälso- och sjukvården som strålskyddsansvarig, verksamhetschef, utredare m.m.

Lönen

Sjukhusfysiker tjänade enligt Naturvetarnas lönestatistik från 2019 mellan 34 400 och 60 100 kr per månad (medianlön 44 600 kr per månad) och efter 10 år i yrket 45 000 kr.

Finns det jobb?

Idag råder balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Efter fem års heltidsstudier kan du få en sjukhusfysikerexamen på masternivå. Efter utbildningen kan du ansöka om legitimation hos Socialstyrelsen, vilket är ett krav för att få arbeta som sjukhusfysiker inom vården.

[Sacos experter: Naturvetare.](#)

Sjukhusgenetiker

Se Biolog

Jobbet

Sjukhusgenetiker arbetar vid universitetssjukhusens kliniskt genetiska enheter. Läs mer under biolog.

Sjuksköterska

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad sjuksköterska på vår hemsida:

Annette på saco.se/annetteT

Jobbet

Som sjuksköterska ansvarar du för att medicinska ordinationer blir genomförda och att patienten får rätt omvårdnad. Att främja hälsa och förebygga ohälsa är grunden i alla sjuksköterskors arbete. Omvårdnad innebär allt från högteknologiska insatser på intensivvårdsavdelningar och läkemedelsbehandlingar till stödande samtal med patienter. Grundutbildade sjuksköterskor arbetar ofta på sjukhusens vårdavdelningar, inom den kommunala äldreomsorgen, på vårdcentraler eller privata läkarmottagningar.

Lönen

Ingångslönen för nyexaminerade var 2018 28 000 kr/mån enligt Sveriges Kommuner och Landsting. Medellönen för samtliga 32 781. Det tillkommer tillägg för obekvämt arbetstid.

Finns det jobb?

Det är liten konkurrens om jobben för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Utbildningen till sjuksköterska är tre år lång på grundläggande nivå vid universitet/högskola. I utbildningen varvas teoretiska avsnitt med praktik. Efter godkänd examen kan du ansöka om legitimation från Socialstyrelsen.

Källa: arbetsformedlingen.se/for-arbetssokande/valj-yrke

Sjöbefäl

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med ett utbildat sjöbefäl på vår hemsida:

John på saco.se/johnb

Jobbet

Sjökapten eller Sjöingenjör är en titel på den som avlagt en sjökaptensexamen eller en sjöingenjörsexamen. Efter avlagd examen och fullgjord praktik kan sjökaptenen eller sjöingenjören få anställning som styrman respektive fartygsingenjör. Efter ett antal månader kan behörigheterna bytas ut mot högre behörigheter och slutligen så kan en sjökaptten få befattningen befälhavare och sjöingenjören får befattningen teknisk chef. En viktig del av sjöbefällets uppgift är arbetsledningen ombord. Vanliga arbetsplatser för den som önskar gå iland är sjöfartsmyndigheter, kustbevakning, hamnar, sjöförsäkringsbolag och rederikontor samt process och kraftindustrin.

Lönen

Genomsnittslönen i lägsta befattning är runt 30 000 kr per månad. Efter två år i tjänst kan en högre befattning erhållas och då stiger lönen till runt 40 000 kr per månad.

Finns det jobb?

För nyexaminerade är det stor konkurrens om jobben. För erfarna är det liten konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

De som har sjötid (matrosbehörighet/motormansbehörighet) kan gå sjökaptensprogrammet och sjöingenjörprogrammet som är tre år långt. Sökande som saknar sjötid kan studera fyra år på sjökaptensprogrammet eller 4,5 år på sjöingenjörprogrammet.

Sacos experter: [Sjöbefälsföreningen](http://Sjofaelsforeningen).

Skogsmästare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som skogsmästare arbetar du bland annat med plantering och röjning av skog, men gör också administrativa uppgifter med hjälp av IT-baserade stödsystem. Bland arbetsgivarna märks skogsägarföreningar, sågverk samt myndigheter som Skogsstyrelsen. Det finns också en efterfrågan på skogsmästare utanför den traditionella skogsbranschen, till exempel på transportföretag, försäkringsbolag och banker eller som fastighetsmäklare.

Lönen

Skogsmästare inom Naturvetarna tjänade 2019 mellan 31 200 och 56 000 kr per månad (medianlön 37 800 kr per månad).

Finns det jobb?

Idag råder balans på arbetsmarknaden för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Skogsmästarprogrammet är en treårig yrkesutbildning på högskolenivå, som leder fram till en yrkesexamen som skogsmästare eller en kandidatexamen i skogshushållning. För att bli skogstekniker räcker det med två års studier på heltid.

[Sacos experter: Naturvetare.](#)

Skolledare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs intervjuer med utbildade skolledare på vår hemsida:

Erica på saco.se/ericaA

Peter på saco.se/PeterP

Jobbet

Skolledare är ett samlingsnamn för rektorer och biträdande rektorer i förskola och skola, men även andra med ledande befattningar inom skola eller annat utbildningsväsende kan benämnas skolledare. Som chef har skolledaren det övergripande ansvaret för att leda och coacha medarbetarna men också att ta ansvar för att verksamheten drivs i enlighet med gällande lagar och regler. De vanligaste arbetsgivarna är kommunala förskolor/grundskolor, gymnasieskolor, vuxenutbildningar och fristående förskolor/skolor.

Lönen

Medellönen för en skolledare var under 2019 ca. 54 900 kr. Rektorer i grundskola och gymnasium har en lön på mellan 49 000–79 000 kr, en biträdande rektors lön varierar mellan 41 000 och 59 000 kr och en rektor i förskolan mellan 44 000 och 58 000 kr. Skolchefers löner varierar mellan 60 000 och 130 000 kr per månad beroende på till exempel ansvarsområde och kommunens storlek.

Finns det jobb?

Det är liten konkurrens om jobben för både nyutbildade och erfarna skolledare. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet ”Framtiden” efter Yrken A–Ö.

Studier

Läroutbildning är den vanligaste bakgrunden för skolledare men inget krav. Skolledarutbildning är dock obligatorisk för rektorer. Det innebär att skolhuvudmannen är skyldig att låta sina rektorer genomgå det statliga rektorsprogrammet inom fyra år efter att rektorstjänsten tillträtts. Det statliga rektorsprogrammet är en treårig utbildning på högskolenivå.

[Sacos experter: Skolledarna.](#)

Skrivtolk

Se språkyrken

Skådespelare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som skådespelare ska du gestalta hur människor tänker, känner och handlar. Samarbetsförmåga är en viktig del av arbetet eftersom skådespeleri är en kollektiv process tillsammans med regissör och ansvariga för ljus, ljud, kläder och rekvisita. Arbetsmarknaden för skådespelare kännetecknas av projekt- och frilansanställningar inom teater, film, TV- och radioproduktioner. Du kan även arbeta med att läsa in talböcker eller dubba tecknad film. Bland de olika inriktningar som finns hör bland annat stuntman och mimskådespelare.

Finns det jobb?

Idag stor konkurrens om jobben för nyexaminerade, även stor konkurrens för erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Den treåriga högskoleutbildningen för skådespelare finns i Stockholm, Göteborg, Malmö och Luleå. Det finns andra utbildningsvägar också, se folkhogskola.nu, yrkeshogskolan.se och konstkulturutbildning.se.

Källa: arbetsformedlingen.se/for-arbetssokande/valj-yrke

Socionom

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad socionom på vår hemsida:

Skolkurator Lotta på saco.se/lottaK

Jobbet

Som socionom möter du ofta människor i svåra situationer i livet. Din uppgift är att ge hjälp och stöd för att åstadkomma en förändring. Socionomen ska ta hänsyn till en människas hela livssituation när de bedömer vilket stöd eller vilken åtgärd som behövs. Många arbetar som socialsekreterare inom kommunen. Andra är chefs- eller biståndshandläggare i äldre- och handikappomsorg. Ett annat vanligt yrke är kurator på skola eller inom hälso- och sjukvården.

Lönen

Medianlön från 30 800 kr/mån för nyexaminerade, 37 600 kr/mån efter 10–14 år samt 40 800 kr/mån efter 20–30 år. Jämför lönen för den här utbildningen med andra löner på saco.se/jamforloner

Finns det jobb?

Idag liten konkurrens om jobben för både nyexaminerade och för erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Socionomutbildningen är en 3,5-årig yrkesförberedande utbildning på högskolenivå. Efter avslutad utbildning kan du fortsätta att läsa till magister, vilket tar ytterligare ett år, eller en masterexamen efter två år.

Sacos experter: Akademikerförbundet SSR.

Språkyrken

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Språkyrkena berör många olika områden och arbetsuppgifter. Du kan till exempel arbeta som översättare, tolk, retorikkonsult eller med professionell språkgranskning åt organisationer och företag. Exempel på arbetsgivare är EU, multinationella företag, myndigheter och organisationer som anordnar internationella möten. Du kan också undervisa i språk som lärare på olika nivåer.

Lönen

Medianlönen för de som examinerades mellan 2010 och 2014 var 31 500 kr per månad. Medianen ca 10 år efter examen är 30 925 kronor och medianen ca 20 år efter examen 38 450 kronor.

Finns det jobb?

Idag liten konkurrens om jobben. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Flera språkyrken kräver en kandidat- eller magister/masterutbildning med språk som huvudämne. Grunden för en översättarutbildning och en tolkutbildning är att man har goda förkunskaper i språk, både inom det svenska språket och inom det språk man tänkt specialisera sig inom. För att arbeta som tolk och översättare måste du räkna med två till fyra års studier.

Sacos experter: DIK.

BLITOLK
blitolk.nu

Statistiker

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som statistiker kan du arbeta med prognosberäkningar, marknadsundersökningar, kvalitetskontroller m.m. Du kan även arbeta med att utveckla statistiska metoder på forskningsinstitutioner eller som analytiker hos Finansinspektionen. Statistiker behövs inom de flesta områden hos såväl myndigheter och kommuner som privata företag. Det finns många utbildningar vid universitet och högskolor i landet med olika inriktningar inom statistik.

Studier

Du kan läsa ett treårigt kandidatprogram men också magister- eller masterprogram som är mer inriktade på ämnet statistik eller data- och matematisk analys.

Studie- och yrkesvägledare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad studie- och yrkesvägledare på vår hemsida:

Hjälmar på saco.se/hjalmarH

Jobbet

Arbetet som studie- och yrkesvägledare innebär att du har kontakt med elever, studenter, föräldrar, lärare och annan personal i skolan samt företrädare för arbetslivet och utbildningssektorn. Din uppgift är att vägleda elever inför studie- och yrkesvalssituationer samt informera om bland annat utbildningar, arbetsliv och arbetsmarknad. Den största arbetsmarknaden för studie- och yrkesvägledare finns inom utbildningsväsendet, till exempel grundskola, gymnasieskola, komvux, folkhögskola och högskola/universitet.

Lönen

Medianlön vid 25 år är 32 000 kronor, vid 35 år 33 500 kronor och vid 45 år 36 600 kronor.

Finns det jobb?

Det är liten konkurrens om jobben för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

Den treåriga utbildningen till studie- och yrkesvägledare innehåller samhälls- och beteendevetenskapliga ämnesstudier varvat med praktik. Efter avslutad utbildning erhålls en yrkesexamen.

Sacos experter: Lärarnas Riksförbund.

Systemarkitekt

Se Systemvetare

Systemvetare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Systemvetaren är specialist på att lösa administrativa problem med hjälp av IT och datasystem. Typiska jobb inom yrkesgenren är systemerare, programmerare eller dataspecialister. En del systemvetare har övergripande ansvar för IT-frågor i en organisation och arbetar med allt från systemutveckling till säkerhetsfrågor och strategisk utveckling. Andra är specialiserade inom ett visst område. Många systemvetare arbetar som konsulter, vilket innebär att de utför uppdrag åt flera olika kunder. Andra arbetsgivare är universitet och högskolor, privata företag och inom den offentliga sektorn.

Lönen

Medianlönen för nyexaminerade systemvetare är 31 800 kr/mån, 6-10 år efter examen 42 720 kr/mån och 16-20 år efter examen. 49 400 kr/mån. Jämför lönen för den här utbildningen med andra löner på saco.se/jamforloner

Finns det jobb?

Det är liten konkurrens om jobben för både nyexaminerade och erfarna. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

En IT-utbildning på grundnivå omfattar 3 år för en kandidatexamen. Därefter kan man fortsätta på avancerad nivå ytterligare ett år för magisternexamen eller två år för en masterexamen.

Sacos experter: [Akavia](#) och [Naturvetarna](#).

Säljare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som utesäljare åker du ut till kunderna för att sälja dina produkter eller tjänster. Målet är att bygga upp en långsiktig affärsrelation och det är inte ovanligt med oregelbundna arbetstider och många resor i tjänsten. En innesäljare har däremot kontakt med kunderna från sitt kontor. De ger kundservice och tar emot beställningar över telefon och e-post. En del innesäljare bevakar också leveranser, administrerar transporter och gör fakturaunderlag.

Studier

Det finns idag ett flertal säljutbildningar med olika inriktning. Du kan studera till säljare både inom ramen för högskola/universitet och via yrkeshögskola, men det finns också flera olika yrkeshögskoleutbildningar med inriktning mot bland annat försäljning, internationell försäljning, marknadsföring och account management.

Tandhygienist

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs intervjuer med utbildade tandhygienister på vår hemsida:

Jessica på saco.se/jessicase

Birgitta på saco.se/birgittas

Eva-Karin på saco.se/eva-karinb

Jobbet

Tandhygienisten undersöker, diagnostiserar och ger behandlingar för att förebygga karies och tandlossning. Tandhygienist kan även arbeta med uppsökande verksamhet som omfattar äldre och funktionsnedsatta. Arbetsgivarna är ofta folk tandvårds-kliniker eller specialistkliniker inom oralkirurgi, tandlossning och barntandvård men även privatpraktiserande tandläkare, vid sjukhus eller vid högskolor med tandvårdsutbildningar. Tandhygienister kan även arbeta som egenföretagare med privat mottagning/klinik.

Lönen

Ingångslön (median) för nyexaminerade är 27 900 kr/mån, vid 35 års ålder (ca 10 år efter examen) 33 700 kr/mån och vid 45 års ålder (ca 20 år efter examen) 37 200 kr/mån. Jämför lönen för den här utbildningen med andra löner på saco.se/jamforloner

Finns det jobb?

För nyexaminerade: Idag regionala skillnader mellan balans och brist på arbetsmarknaden – efterfrågan på tandhygienister väntas öka. För yrkeserfarna: Förväntad brist på yrkeserfarna tandhygienister på arbetsmarknaden. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Tandhygienistutbildningen omfattar 180 högskolepoäng och leder till kandidatexamen i oral hälsa – Degree of Bachelor of Science in Oral Health.

Sacos experter: SRAT/Sveriges Tandhygienistförening.

Tandläkare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs intervjuer med utbildade tandläkare på vår hemsida:

Adrian på saco.se/adrian

Carina på saco.se/carinaB

Jobbet

Som tandläkare undersöker du patienterna, ställer diagnos och bestämmer vilken behandling som ska genomföras. Det kan vara allt från förebyggande åtgärder till omfattande operativa ingrepp: Laga hål i tänderna, göra rotfyllningar och behandla tandköttinflammationer är vanliga arbetsuppgifter och det är du som leder arbetet i teamet. Den vanligaste anställningen är inom folktandvården men du kan också vara anställd av större privata bolag eller på mindre kliniker drivna av enskilda tandläkare. Som egen företagare kan du driva din egen praktik.

Lönen

För nylegitimerade allmäntandläkare mellan 31 000 och 39 000 kr/mån. Medianlönen för distriktstandläkare 10 år efter examen ca 44 500 kr/mån. De flesta distriktstandläkare har vid pension 50 000-67 000 kr i månaden. Jämför lönen för den här utbildningen med andra löner på saco.se/jamforloner

Finns det jobb?

Idag råder det liten konkurrens om jobben för nylegitimerade tandläkare. Även för erfarna tandläkare är det liten konkurrens om jobben. Arbetsmarknaden präglas dock av stora regionala variationer. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A-Ö.

Studier

Tandläkarutbildningen omfattar fem års heltidsstudier på universitetsnivå. Efter slutförd utbildning ansöker du om legitimation hos Socialstyrelsen vilket krävs för att få arbeta som tandläkare. Efter legitimation och två års kliniskt arbete har du möjlighet att utbilda dig till specialist.

[Sacos experter: Sveriges Tandläkarförbund](http://www.saco.se).

Tandtekniker

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som tandtekniker jobbar du med att tillverka individuellt avpassade ersättningar för förlorade eller skadade tänder, till exempel kronor, broar och helproteser. Du gör också tandställningar för att reglera felställda tänder. De flesta tandtekniker arbetar på privata laboratorier men kan även jobba inom den medicintekniska industrin.

Studier

Tandteknikerprogrammet omfattar tre års studier på högskolenivå.

Teckenspråkstolk/Dövblindtolk

Se språkyrken

Tolk

Se språkyrken

Toxikolog

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Toxikologer studerar med hjälp av olika modeller hur olika ämnen påverkar människors hälsa. Det kan till exempel handla om att bedöma risken för att olika kemiska ämnen kan orsaka fosterskador och sjukdomar som exempelvis cancer. Många toxikologer arbetar på Kemikalieinspektionen och andra myndigheter. Andra forskar eller arbetar som konsulter eller experter på olika företag. Läs mer under **Biolog**.

Trädgårdsingenjör

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Som trädgårdsingenjör arbetar du med växter. Du kan vara odlingsansvarig på trädgårdsföretag som producerar prydnadsväxter, grönsaker och frukt men också fungera som rådgivare med expertkunskap om vilka växter som trivs på en viss växtplats. Att utveckla och kundanpassa trädgårdsföretagets sortiment är en annan viktig uppgift tillsammans med marknadsföring och försäljning. Trädgårdsingenjörer kan jobba på plantskolor, dagligvarubutiker som Konsum och ICA, frukt- och grönsaksgrossister, kommuner m.m.

Lönen

Trädgårdsingenjörer inom Naturvetarna tjänade 2019 mellan 25 900 och 44 600 kr per månad (medianlön 32 400 kr). Underlaget är litet, så se siffrorna som en indikation om löneläget.

Finns det jobb?

Det är balans på arbetsmarknaden. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

En trädgårdsingenjörsexamen kräver heltidsstudier på högskolenivå under fyra terminer och ges endast vid SLU, Sveriges lantbruksuniversitet.

[Sacos experter: Naturvetarna](http://www.saco.se/expert: Naturvetarna).

Turismyrken

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Till yrken inom turismnäringen räknas jobb inom till exempel hotell- och restaurang, konferens, camping, resebranschen och trafikföretag. Inom den offentliga sektorn finns institutioner och myndigheter som arbetar med att främja turismen på olika nivåer i samhället. Även inom utbildnings- och konsultområdet finns arbetsuppgifter för turismtjänstemän. Arbetsuppgifterna kan omfatta allt från olika guidejobb, marknadsföring och försäljning till affärsutveckling och produktutveckling.

Lönen

Lönenivån varierar beroende på tjänstens svårighetsgrad och den enskildes kompetens och erfarenhet.

Finns det jobb?

Det är svårt att bedöma arbetsmarknadsläget för turismtjänstemän, eftersom de arbetar inom flera vitt skilda branscher.

Studier

De som rekryteras till kvalificerade befattningar har ofta någon form av turismutbildning men kan också vara ekonomer, informatörer, kultur- och samhällsvetare m.m. Specifikt turisminriktade program finns vid ett antal högskolor och universitet och utbildningarna är ofta mellan tre till fem år långa beroende på inriktning och fördjupning.

Sacos experter: DIK.

Universitetsadjunkt

Se Lärare/Forskare vid universitet och högskola

Universitetslektor

Se Lärare/Forskare vid universitet och högskola

Utredare

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

En utredare handlägger ärenden genom att ta fram fakta, analysera och skriva utlåtanden. På en statlig myndighet gör du utredningar, utarbetar förslag och skriver remisser inför riksdagsbeslut. På länsstyrelsen arbetar du med att se till att riksdagsbeslut och lagar följs på regional och lokal nivå. Du kontrollerar exempelvis att en fabrik inte gör för stora utsläpp, eller utreder om tillstånd kan ges till ny industriverksamhet. Inom landstinget eller en region utreder du frågor inom hälso- och sjukvård, exempelvis hur sjukvården ska bli mer effektiv. Utöver dessa arbetsplatser kan utredare vara anställda av kommuner, företag, organisationer eller fackförbund.

Studier

De flesta utredare/kvalificerade handläggare har högskoleutbildning. Inriktningen varierar och ofta är utredaren specialist inom ett område, exempelvis naturvård, samhällsplanering, sociologi, statsvetenskap eller nationalekonomi och har därför också en utbildning inom sitt specialområde. De flesta utredare har även läst kurser i statistik.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad utredare på vår hemsida:

Tara på saco.se/taraW

Webbdesigner

Se Designer

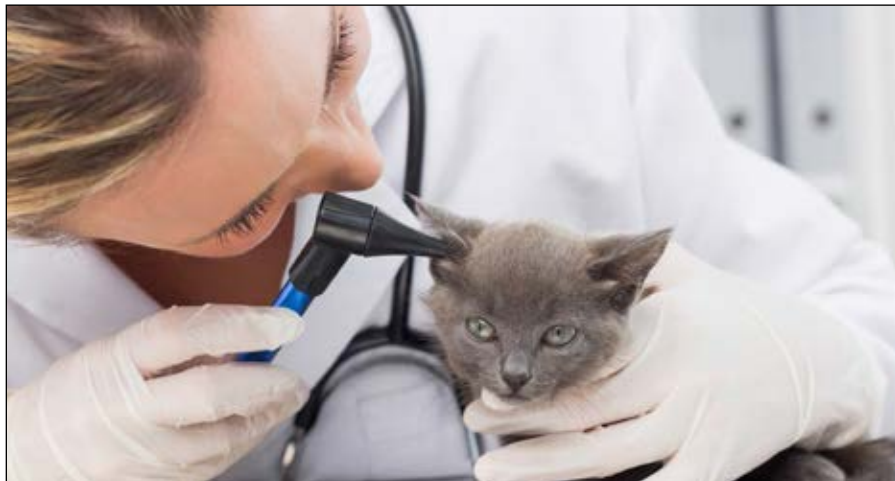
Webbredaktör

Se Språkyrken

Veterinär

Läs allt på www.saco.se/yrken.

Jobbet

Veterinärer arbetar främst med djursjukvård. Det kan handla om akut eller förebyggande djurhälsovård men också livsmedelshygien, forskning och utbildning. På djurparker och inom lantbruket ser veterinären till att djuren skyddas mot sjukdomar och får bra skötsel. Vård av sällskapsdjur och sporthästar bedrivs av veterinärer som är anställda vid djursjukhus och kliniker. Veterinärer som arbetar med livsmedelskontroll finns främst på slakterier med ansvar för bland annat köttkontroll och hygien. Inom läkemedelsindustrin är veterinärerna sysselsatta med forskning och utvecklingsarbete.

Lönen

En vanlig ingångslön är 29 000–33 500 kr. Medianlönen för alla kategorier är efter 10 år ca 40 000–54 000 kr och efter 20 år 45 000 kr–60 000 kr beroende på var man jobbar och vilken tilläggsutbildning/specialisering man har. Jämför lönen för den här utbildningen med andra löner på saco.se/jamforloner.

Finns det jobb?

Det är balans på arbetsmarknaden. Läs om vad det betyder och hur du ska tolka prognoser i avsnittet "Framtiden" efter Yrken A–Ö.

Studier

Veterinärutbildningen omfattar 5,5 år och den sista terminen innehåller examensarbete och fördjupning. Efter avslutad utbildning ansöker du om veterinärlegitimation som utfärdas av Jordbruksverket.

Sacos experter: Sveriges Veterinärförbund.

Yrkeshygieniker

Läs allt på www.saco.se/yrken.

INTERVJU

Läs en intervju med en utbildad yrkeshygieniker på vår hemsida:

Helen på saco.se/helenw

Jobbet

Yrkeshygienikers arbete går ut på att bedöma om det finns något i arbetet eller hemmet som kan innebära en hälsorisk. På samma sätt som en sjuksköterska kan ta blodtrycket på en patient för att bedöma om det är högt eller lågt så bedömer yrkeshygienikern om patientens exponering är hög eller låg. Vid exponeringsutredningar använder yrkeshygienikerna ofta Arbetsmiljöverkets författningssamlingar. Där anges exempelvis gränsvärden för en lång rad exponeringar, som kemikalier och vibrationer. Yrkeshygienikern gör sedan en uppskattning av hur patientens exponering ligger i förhållande till eventuella gränsvärden.

Studier

Yrkeshygienikerna kan ha olika bakgrund, det finns ingen specifik utbildning till detta yrke. Några läser biomedicin kombinerat med arbets- och miljömedicin. Andra läser biologi eller något tekniskt ämne. Det finns även de som börjat som arbetsmiljöingenjörer och senare gått vidare till arbete som yrkeshygieniker. För den som arbetat en tid går det att bli certifierad yrkeshygieniker, med det är inget krav att vara certifierad för att få arbete som yrkeshygieniker i Sverige.

Sacos experter: [Naturvetarna](#).

Åklagare

Se Jurist

Översättare

Se Språkyrken

Sacos prognoser – ett bra stöd i ditt studieval

För dig som ska välja en utbildning är det bra att ha en uppfattning om framtidsutsikterna för de yrken som verkar intressanta för dig. Då är prognoser ett bra underlag. För att prognoserna ska vara till så stor nytta som möjligt tittar vi på arbetsmarknaden år 2025. Detta eftersom det tar cirka fyra, fem år att bli klar med en akademisk utbildning. En prognos för arbetsmarknadsläget handlar om hur lätt eller svårt det är att få det jobb i ett visst yrke. Prognoserna delas in i tre kategorier:

- Liten konkurrens om jobben – om fem år kommer det enligt prognosen att finnas fler jobb än utbildade. Möjligheterna att få jobb är mycket goda.
- Balans – om fem år kommer det enligt prognosen att råda balans mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft. Det innebär att det kommer att finnas ungefär lika många utbildade som det finns arbeten. Möjligheterna att få jobb är goda.
- Stor konkurrens om jobben – om fem år kommer det att finnas fler utbildade än jobb. Det kan vara svårt att få jobb och framförallt att få en tillsvidareanställning eller relevanta arbetsuppgifter. Stor konkurrens om jobben innebär en relativt högre risk för arbetslöshet.

Utbud och efterfrågan – så många jobb finns inom ett visst yrke och så många kan söka och få dem

Prognoserna bygger på balansen mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft för ett visst yrke, eller personer med en viss utbildning, i framtiden. Den är summan av en lång rad antaganden och bedömningar.

- Utbudet av arbetskraft inom yrket – antalet som vill och kan arbeta inom ett yrke vid ett givet tillfälle. Det kan till exempel vara hur många som studerar en viss utbildning och sedan tar examen. Hur många som går i pension och vad de som redan har utbildat sig väljer att arbeta med. Men även in- och utvandring spelar roll.
- Efterfrågan på arbetskraft. Här spelar befolkningens ålderssammansättning roll. Fler födda kan på sikt innebära ett ökat behov av till exempel lärare. Och fler äldre kan betyda ett ökat behov av personal inom vård och omsorg. Andra exempel som påverkar är politiska prioriteringar och beslut och tekniska innovationer.

”Det kan finnas många förklaringar till att arbetsmarknadsläget varierar inom ett yrke eller en utbildning. Det kan bero på inriktningen och det kan vara lättare eller svårare att hitta ett jobb i storstäderna jämfört med ute i landet eller på en studieort. När det är stor variation inom yrket beskriver vi det i prognosen.”

Liten konkurrens om jobben är inte alltid bra

En situation med liten konkurrens om jobben innebär inte självklart att utvecklingsmöjligheterna, arbetsmiljön och löneläget kommer att vara bra. Liten konkurrens om jobben kan låta bra men det kan också bero på att

det finns problem. När du ser signaler om att det kommer att vara lätt att få jobb bör du fråga dig varför. Försök ta reda på varför så få väljer att utbilda sig inom ett visst yrkesområde. Sacoförbunden svarar gärna på frågor och ger bra information om villkor och arbetsförhållanden inom sina respektive utbildnings- och yrkesområden.

Även bra prognoser är kvalificerade gissningar

Alla prognoser är som bäst kvalificerade gissningar. Jämför med en väderprognos, ibland har meteorologerna fel. Det beror

på att okända faktorer påverkar utfallet. Prognoserna från Saco bygger på att Saco-förbunden har god insyn i arbetsmarknaden. Utöver arbetsmarknadsstatistik har de återkommande samtal med arbetsgivare och medlemmar om varsel eller nyanställningar som sker och som är på gång. Ibland gör de också egna rapporter och analyser. I Framtidsutsikter har Sacoförbunden också jämfört och hänvisat till andra källor exempelvis från Statistiska centralbyrån och Arbetsförmedlingen. Prognoserna bygger på faktakunskap om ett antal kända faktorer och på antaganden om det som är okänt. I praktiken har dock okända faktorer och ändrade förutsättningar ofta stor betydelse för hur det verkligen blir ett visst år.

Varför är vissa prognoser osäkra?

Eftersom prognoser är osäkra är det viktigt att vara uppmärksam på de olika antagandena. Hur stor risk är det att prognosen slår fel? Vilka är de viktigaste osäkerhetsfaktorerna? I en del prognoser förutspår vi stora förändringar av arbetsmarknadsläget. Ställ gärna frågor om förändringens orsaker: Vad är orsakerna till förändringen och hur sannolik är den? För att underlätta för dig som läsare redovisar Sacoförbunden en rimlighetsbedömning om hur osäker prognosen är. De har uppskattat prognosernas osäkerhet på en skala mellan 1 och 5 och redogör vad osäkerheten beror på.

Utbildningen är din investering i ett bra arbetsliv

Med en akademisk utbildning i bagaget och en vilja att fortsätta utvecklas genom arbetslivet är du väl rustad för en föränderlig och spännande framtid. Men en

högskoleutbildning är en stor investering, i både tid och pengar. Det är viktigt att din utbildningsinvestering leder till ett spännande jobb, bra lön eller vad som är viktigast för dig och din drivkraft. Framförallt vill vi att du slipper obehagliga överraskningar. Om prognosen för den utbildning du är intresserad av ser dystert ut, eller om du vet att det är tuffa villkor och relativt lägre lön är det särskilt viktigt att tänka igenom ditt val. Väg nackdelar och risker – till exempel perioder av arbetslöshet, flytt till annan ort, deltidsjobb, kortare anställningar och låg lön – mot utbildningens möjligheter och fördelar. Det är alltid klokt att fundera på vad som är viktigast, och tänka över olika alternativa vägar att nå sina mål.

Vill du läsa mer...

Arbetsmarknadens historiska utveckling
Du som vill veta mer om arbetsmarknaden för ett visst yrke kan också ha stor nytta av information om den historiska utvecklingen. Uppgifter om vad som har hänt i samband med tidigare lågkonjunkturer kan ofta ge en god bild av vad som är rimligt att förvänta sig vid en framtida nedgång. Sacoförbunden har därför i den här skriften beskrivit hur arbetsmarknaden har sett ut tidigare. Det kanske viktigaste är om arbetsmarknaden har kännetecknats av stora eller små skillnader i arbetslöshet mellan hög- och lågkonjunktur, det vill säga om konjunkturläget gör det svårare eller lättare att få jobb.

Med en akademisk utbildning är du väl rustad för en föränderlig framtid

Arbetsmarknaden förändras mycket och snabbt just nu. Ditt yrkesliv kommer att se

annorlunda ut än det gjorde för dina föräldrar. Du kommer att möta arbetsuppgifter och uppdrag som är mer komplexa. Du kommer förmodligen byta jobb oftare, även behöva mer kunskap om teknik eftersom digitalisering och AI påverkar och kommer påverka arbetsmarknaden allt mer. Att genom hela karriären försöka ta till sig ny kunskap, metoder, teknik och så vidare är en nyckel såväl för akademiker som andra på arbetsmarknaden för att fortsätta vara attraktiv på en allt mer föränderlig arbetsmarknad. Många yrken förändras snabbare nu. Uppdrag och arbetsuppgifter är allt mer komplexa. Det är ofta inte heller lika

klara och tydliga roller som det var för några år sedan. Roller går in i varandra. Digitaliseringen och AI kommer leda till att jobb försvinner och nya kommer till. Att nya specialiseringar uppstår och andra försvinner är inget nytt men däremot går det snabbare nu än någonsin.

Här finns våra prognoser för 2025 – saco.se/framtid

Hitta bostad

Andrahandskontrakt

Var alltid försiktig när du tecknar andrahandskontrakt! Det förekommer tyvärr bedrägerier och därför är det viktigt att du kollar upp noga att lägenheten faktiskt finns, och att den som hyr ut den har rätt att göra så.

Du behöver känna dina rättigheter och vara noga med vad du skriver på, så att du inte binder dig till ett osäkert eller olagligt kontrakt. Be någon mera erfaren om hjälp om du är osäker. Om du känner att du blivit lurad eller felaktigt behandlad kan du i efterhand göra en anmälan till hyresnämnden och eventuellt få tillbaka pengarna. Spara därför all dokumentation, inte bara kontrakt utan också eventuell mejlkonversation och annat som kan fungera som bevis ifall du skulle bli lurad.

Var inte för kräsen med VAR du vill bo

Det är oftast lättare att hitta en lägenhet längre ut från centrum och det kan mycket väl vara enda sättet för dig att få den första bostaden. Ta reda på hur transporten fungerar, speciellt på kvällar och helger. Går pendeln, tåget eller bussen raka vägen till jobbet, skolan, flick-/pojkvännen eller bästisen. Det mest effektiva är att själv resa ut till olika förorter för att bilda sin egen uppfattning.

Vissa kommuner och/eller högskolor har bostadsgarantier

Hyresgarantier kan vara en möjlighet, som inte alla kommuner erbjuder, men som kan

vara till hjälp. Kontakta den aktuella kommunen och fråga vilka möjligheter som finns.

Bo tillsammans med andra

Om du kan tänka dig att bo tillsammans med andra har du fler möjligheter, eftersom ni då kan välja en större bostad och dela på kostnaden. På vissa orter kan det vara lättare att hitta en fyra än en etta. Ofta krävs det att endast en person står för kontraktet, vilket kan bli besvärligt om någon av dina sambor får för sig att plötsligt flytta. Skriv därför ett kontrakt med ömsesidig uppsägningstid med varandra. Eller kontrollera om hyresvärderna kan erbjuda "kompiskontrakt".

Berätta för så många som möjligt om att du söker bostad

Använd ditt kontaktnät effektivt, t.ex. olika mejlinglistor eller använd bostadssajter.

Du vet aldrig när ett bostadserbjudande dyker upp, därför ska dina papper alltid vara redo. Det gäller oftast personbevis, anställningsintyg, referenser, inkomst, bankutdrag och antagningsbevis om man ska börja plugga m.m. Försök ordna en borgensman om du misstänker att dina papper inte duger. Genom att vara förberedd skapar du både trovärdighet och visar att du är ordningssam, vilket ökar chansen att skaffa ett kontrakt. Ge ALDRIG upp! Även om det ibland känns hopplöst, ska man alltid vara trevlig och artig. Man vet aldrig vem som kan tänkas bli ens framtida hyresvärd!

Välj det bästa från två världar – bli reservofficer!

Som reservofficer kombinerar du din civila karriär med tjänstgöring som officer i Försvarsmakten. Du gör en viktig insats för samhället samtidigt som du får utmärkt utbildning i ledarskap och erfarenheter som får dig att växa som människa.

Försvarsmakten behöver fler reservofficerare.

Läs mer om hur du blir en av oss på www.reservofficerarna.se.

Läs mer på: www.reservofficerarna.se

Vad händer med arbetsmarknaden efter corona – på lång sikt?

Sverige och övriga länder i världen har sedan coronapandemins utbrott haft fokus på att minska spridningen av COVID-19. Det har helt förändrat vår vardag. De flesta av oss kände inte till något om viruset i början av året eller vilka stora konsekvenser det kunde få. Enskilda personer drabbas, hela samhällen har i perioder stängt ned och våra möjligheter att röra oss inom och mellan länder har begränsats. Med tiden har vi lärt oss mer om smittspridningen och hur den kan begränsas och successivt anpassat oss till en vardag med en pågående pandemi. Många har av olika anledningar mått dåligt och blivit oroade av utvecklingen men då är det ännu viktigare att fundera över din framtid, ditt yrkesval eller vilken utbildning du vill veta mer om. Allt för att kunna göra ett medvetet studieval där du minimerar obehagliga överraskningar.

Under våren blev många av med jobben eller tvingades jobba deltid och den ekonomiska aktiviteten bromsade in rejält. De som kunde arbeta hemma gjorde det och utbildning på distans blev snabbt vardag. Färre människor gick till affärer, restauranger och använde tjänster där det var svårt att hålla den rekommenderade sociala distansen. Gränser mellan länder stängdes, flygplanen stod stilla, hotellen var tomma

och många fabriker tvingades minska ned eller pausa sin produktion.

En digital explosion som ingen kunde förutspå

Det nya livet skapade också nya betenden och lärdomar. På mycket kort tid flyttades undervisningen i högskolan från klassrummet och föreläsningssalen till nätet. Digitaliseringen slog igenom snabbt

Snart dags att välja utbildning efter gymnasiet. Hur ska man tänka nu?

och med stor kraft i utbildningssystemet. Högskolestudenten har läraren i en ruta på datorn, trycker på en ikon för att räkka upp handen och ställa en fråga, och kursen tenteras hemma framför datorn. Dagens studenter upplever säkert också många problem. Men lärarna har redan blivit skickligare, tekniken mer anpassad till utbildningarnas krav och sammantaget gjort den internetbaserade utbildningen bättre. Digitaliseringen av undervisningen kan även få positiva effekter. Det öppnar möjligheter för att högskolorna gör fler kurser tillgängliga online. Dessutom kan de lägga ut föreläsningar inom olika ämnesområden där studenter som är osäkra på sina val kan få en tydligare bild av vad det innebär att plugga ämnet. Det kan till och med bli enklare att komma i kontakt med äldre studenter och ta reda på vilka typer av jobb som utbildningen leder till.

Även på arbetsmarknaden ersatte från en dag till en annan det digitala mötet det personliga genom olika former av videolösningar. Kunskapen och erfarenheten av att vara med på och leda videomöten exploderade. Och funktionerna i videoapparna utvecklades med nya smarta lösningar. Kapaciteten byggdes på några

få veckor ut då tusentals behövde ha möjlighet att träffas via videomöte inom och mellan olika arbetsplatser vilket förutsatte avsevärt mycket större kapacitet på de flesta arbetsplatserna.

En unik kris

Utvecklingen de senaste åtta, nio månaderna är helt unik. Försämringen av ekonomin beror i den här krisen inte på att det var något som fungerade dåligt förut, utan på att bekämpning av smittspridning gör att företag inte kan göra det som normalt behöver göras. Detta i kombination med att människor måste hålla sig hemma för att inte smitta varandra. Den ekonomiska

aktiviteten har därefter ökat i takt med att vi blir bättre på att skydda oss mot risken att smittas. Respekten för social distans, användningen av handsprit och glesare placering av bord på restauranger har gjort att vi känner oss lite säkrare. Detta har också snabbt fått betydelse för hur vi beter oss. Det har blivit alltmer okej att vara ute och det har gjort att samhällsekonomin har förbättrats. Samtidigt har arbetslösheten generellt stigit som en konsekvens av det försämrade ekonomiska läget. Men även om stora delar av ekonomin går dåligt finns det delar som går bra.

Men nya jobb kan finnas långt från bostadsorten eller kräva annan utbildning än den man har. Därför kan det ibland behövas lite ytterligare utbildning eller en flytt för att få ett nytt jobb. Det är också viktigt att komma ihåg att det också finns branscher som har ett konstant behov av arbetskraft oavsett ekonomins läge. Det är en viktig sak att tänka på när man funderar på sitt val av utbildning.

Ny teknik driver utvecklingen

Arbetsmarknaden förändras hela tiden. Utvecklingen drivs av teknisk utveckling som tar över många arbetsuppgifter som människor utför. Men ny teknik leder också till att nya företag skapas, nya branscher växer fram och med dem nya arbetsuppgifter och nya yrken. Yrkeslivet är i det moderna samhället ett livslångt lärande. En högskoleutbildning är alltid en bra grund att stå på och ger de bästa förutsättningarna att utvecklas med arbetslivets nya förutsättningar. Det är helt enkelt lättare att ta till sig nya kunskaper med en bra högskoleutbildning som grund.

Akademiker är viktiga för samhällsutvecklingen

Hanteringen av smittspridningen är helt avgörande för hur ekonomin och arbetsmarknaden utvecklas på lite längre sikt. Ju snabbare vi får kontroll över smittspridningen desto snabbare kommer ekonomin och arbetsmarknaden tillbaka till ett mer normalt läge. För Sverige är det också viktigt att även andra länder snabbt får kontroll över smittan, eftersom handel med omvärlden är viktigt för ekonomins utveckling. Minskad osäkerhet gör också att det går bättre att planera för resor och studier i andra länder. Pandemin har visat vilka utmaningar ett samhälle ställs inför när en extern chock drabbar oss alla. I det här fallet ett virus som snabbt sprids i befolkningen men det kan också vara en annan typ av kris. Pandemin har också visat hur snabbt arbetsmarknaden och människors betenden kan förändras när vi inte har något val. Minskat resande har gett oss en bättre miljö i stora delar av världen. När färre människor måste vara på ett kontor för att sköta sitt

jobb kan det leda till förändringar av stadsbilden. En konsekvens kan bli mer bostäder i stadskärnorna om fler kan jobba några dagar i veckan på distans. Vilka ytterligare effekter som den här krisen kommer leda till framöver är svårt att förutspå. Många akademiker har varit delaktiga i att analysera pandemins effekter och i många fall har det till och med skapat nya möjligheter. Olika utbildningsinriktningar behövs för samhällets utveckling och pandemin har satt särskilt fokus på vissa. Men det finns mycket att välja på och det gäller att noga väga sina intressen mot tillgängliga utbildningar.

Viktigt att snabbt ta till sig ny teknik

Ny teknik är viktigt och en förutsättning för hela samhällets utveckling. Tekniska förändringar är det som förändrar och utvecklar arbetsmarknaden. Den tekniska utvecklingen pågår hela tiden och oftast tänker vi inte på det. Det är bara en pryl vi har i handen. Men dagligen utvecklar någon en app, ett spel eller en sak som gör att många människor får nya jobb framöver. I företagen funderar personal på hur arbetsuppgifter kan utföras enklare och på hur produkterna kan bli bättre. På universiteten utvecklar studenter och forskare nya idéer som kanske slår igenom i samhället om ett tiotal år. Det är alltid svårt att säga hur tekniken kommer förändra arbetsmarknaden och vilka nya jobb som kommer att skapas. Ny teknik slår igenom både långsamt och plötsligt. Den första roboten kom inom industrin redan i slutet på 1960-talet, numera är industrirobotar en naturlig del av industrin. Artificiell intelligens

utvecklar idag kontorsjobben och datorprogram hanterar redan många löpande arbetsuppgifter. Utvecklingen kommer att fortsätta påverka jobben för många högskoleutbildade både genom att ta över arbetsuppgifter och tillföra nya. Med en bra högskoleutbildning är det enkelt att lära sig nytt under yrkeslivet, utvecklas och ta till sig ny teknik.

Din högskoleutbildning gör dig rustad för framtiden

Klimatförändringar påverkar alla länder i världen, men på olika sätt. Vissa delar av Sverige brottas med återkommande vattenbrist, andra får anpassa samhället till en långsiktig höjning av havsvattennivån. Det krävs inte bara tekniska lösningar utan också kunskap om hur samhället påverkas i allmänhet och vilka anpassningar som krävs av samhällets institutioner för att hantera klimatpåverkan och miljöförändringar.

Inom många ämnesområden kommer det behövas göras riskbedömningar av klimatförändringar. Samarbete mellan länder är avgörande för att minska klimatpåverkan. Det kommer krävas många typer av kunskaper för att lösa klimatrelaterade problem.

Så oavsett vilket utbildningsområde du väljer kommer din högskoleutbildning göra dig rustad för en framtid i utveckling. Vi brukar säga att man ska välja lika mycket med hjärtat som med hjärnan. Kanske är det så att hjärtat ska få lite större utrymme just nu eftersom vi nu inte har alla fakta om framtiden på plats.

UNIVERSITET & HÖGSKOLOR

Beckmans Designhögskola

www.beckmans.se

Blekinge tekniska högskola

www.bth.se

Chalmers tekniska högskola

www.chalmers.se

Dans- och cirkushögskolan

www.doch.se

Ersta Sköndal högskola

www.esh.se

Förbundet S:t Lukas utbildningsinstitut

www.sanktlukas.se

Försvårshögskolan

www.fhs.se

Gammelkroppa skogsskola

www.gammelkroppa.se

**Gymnastik- och idrottshögskolan
i Stockholm (GIH)**

www.gih.se

Göteborgs universitet

www.gu.se

Handelshögskolan i Stockholm

www.hhs.se

Högskolan Dalarna

www.du.se

Högskolan i Borås

www.hb.se

Högskolan i Gävle

www.hig.se

Högskolan i Halmstad

www.hh.se

Högskolan Kristianstad

www.hkr.se

Högskolan i Skövde

www.his.se

Högskolan Väst

www.hv.se

Johannelunds teologiska högskola

www.johannelund.nu

Jönköping University

www.ju.se

Karlstads universitet

www.kau.se

Karolinska institutet

www.ki.se

Konstfack

www.konstfack.se

Kungliga Konsthögskolan

www.kkh.se

**Kungliga Musikhögskolan
i Stockholm**

www.kmh.se

Kungliga Tekniska högskolan (KTH)

www.kth.se

Linköpings universitet

www.liu.se

Linnéuniversitet

www.lnu.se

Luleå tekniska universitet

www.ltu.se

Lunds universitet

www.lu.se

Malmö universitet

www.mah.se

Mittuniversitetet

www.miun.se

Mälardalens högskola

www.mdh.se

Newmaninstitutet

www.newman.se

Operahögskolan i Stockholm

www.operahogskolan.se

Röda Korsets Högskola

www.rkh.se

Sophiahemmet Högskola

www.sophiahemmethogskola.se

Stockholms dramatiska högskola

www.uniarts.se

Stockholms Musikpedagogiska Institut

www.smi.se

Stockholms universitet

www.su.se

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)

www.slu.se

Södertörns högskola

www.sh.se

Teologiska Högskolan, Sthlm

www.ths.se

Umeå universitet

www.umu.se

Uppsala universitet

www.uu.se

Örebro Teologiska Högskola

www.orebromissionskola.com

Örebro universitet

www.oru.se

ÖVRIGA EFTERGYMNASIALA UTBILDNINGAR

Folkhögskolornas Informationstjänst

www.folkhogskola.nu

Yrkehögskolan

www.yrkeshogskolan.se

Vuxenutbildningen

Se din kommuns hemsida.

MYNDIGHETER INOM UTBILDNINGSMRÅDET

Centrala studiestödsnämnden (CSN)

www.csn.se

Skolverkets utbildningsinformation

www.utbildningsinfo.se

Svenska Institutet

www.si.se

Universitets- och högskolerådet, UHR

www.studera.nu

och www.antagning.se

SACO och FÖRBUNDEN

Saco – din partner i studievalet

www.saco.se

Akademikerförbundet SSR

för beteendevetare, ekonomer, personalvetare, samhällsvetare och socionomer, mm.

www.akademssr.se

Akavia

för jurister, ekonomer, samhällsvetare, personalvetare, IT-akademiker och kommunikatörer.

www.akavia.se

DIK

för de som jobbar inom kultur & kommunikation

www.dik.se

Fysioterapeuterna

www.fysioterapeuterna.se

Kyrkans Akademikerförbund, Kyrka

för präster, diakoner, församlingspedagoger och andra tjänster inom Svenska kyrkan

www.kyrka.se

Lärarnas Riksförbund

för lärare och studie- och yrkesvägledare inom grundskolan, gymnasiet, högskolan och vuxenutbildningen

www.lr.se

Naturvetarna

för högskoleutbildade med naturvetenskaplig inriktning, t. ex. fysik, kemi, biologi, miljö, jord, skog och datavetenskap

www.naturvetarna.se

Officersförbundet

www.officersforbundet.se

Reservofficerarna

www.reservofficerarna.se

Sjöbefälsföreningen

för alla befäl och annan personal i chefsställning inom sjöfarten

www.sjobefalsforeningen.se

SRAT

för specialister, kvalificerade tjänstemän och chefer inom hälsa, kommunikation och förvaltning

www.srat.se

Sveriges Arbetsterapeuter

www.arbetsterapeuterna.se

Sveriges Arkitekter

för arkitekter, inredningsarkitekter, landskapsarkitekter och planeringsarkitekter

www.arkitekt.se

Sveriges Farmceuter

för apotekare och receptarier

www.sverigesfarmaceuter.se

Sveriges Ingenjörer

för högskoleingenjörer och civilingenjörer

www.sverigesingenjorer.se

Sveriges läkarförbund

www.slff.se

Sveriges Psykologförbund

www.psykologforbundet.se

Sveriges Skolledarförbund

för chefer inom utbildningsområdet, t.ex. skolledare och rektorer

www.skolledarna.se

Sveriges Tandläkarförbund

www.tandlakarforbundet.se

Sveriges universitetslärarförbund, SULF

för forskare, doktorander och undervisande personal på högskolan

www.sulf.se

Sveriges Veterinärförbund

www.svf.se

A

Akademikerförbundet SSR	152, 161
Akavia.....	107

C

Campus France.....	29
Campus Varberg.....	4

D

DIK.....	139
----------	-----

F

Folhögskola nu.....	21
---------------------	----

G

GIH	15
Greybird	11

H

Handelshögskolan i Stockholm	72
Högskolan i Halmstad	17

K

Karlstad Universitet.....	19
---------------------------	----

L

Linnéuniversitetet.....	2-3
-------------------------	-----

N

Naturvetarna.....	113, 143
-------------------	----------

R

Reservofficerarna	187
-------------------------	-----

S

Skandinaviska Kiropraktorhögskolan	115
SRAT	103
Svensk Byggindustri.....	Baksida
Sveriges Arkitekter	59

Y

Yrkeshögskolan	13
Yrkeshögskolan Konst & Kultur.....	117
Yrkeshögskolan Tolk.....	170

A

Advokat	50
Agronom	50
Aktuarie	94
Ambassadör. Se Diplomat	
Analytiker	51
Antikvarie. Se Kulturmiljöyrken	
Apotekare	52
Arbetsförmedlare	53
Arbetsmiljöingenjör	54
Arbetsmiljöinspektör	55
Arbetsterapeut	56
Arkeolog	57
Arkitekt – Byggnadsarkitekt	58
Arkitektyrken	57
Arkivarie	60
Art Director. Se Kommunikationsyrken	
Astronom	61
Audionom	62

B

Banktjänsteman	63
Barnmorska	64
Behandlare	65
Beteendevetare	66
Bibliotekarie	67
Bilolog	68
Bioinformatiker	68
Biomedicinare	69
Biomedicinsk analytiker	70
Bioteknolog. Se Biolog	
Biståndsbedömare	71
Brandingenjör	71

C

Chef	72
Civilekonom	73
Civilingenjör	74
Controller	75

Copywriter	75
Cytodiagnostiker	76

D

Dansare	77
Datavetare. Se IT-yrken	
Designer	78
Diakon	79
Dietist	80
Diplomat	81
Djursjukskötare	82
Djurskyddsinspektör	83
Doktorand. Se Lärare/Forskare vid universitet och högskola	
Dokumentingenjör	84
Domare. Se Jurist	
Dramapedagog	84
Dövsblindtolk. Se Språkyrken	

E

Ekonom. Se Civilekonom	
Entreprenör	92

F

Familjerådgivare	85
Familjerättssekreterare	85
Farmaceut	85
Fastighetsmäklare	86
Flygledare	87
Forskare	87
Fotograf	88
Frivårdsinspektör	89
Fysiker	90
Fysioterapeut	91
Fältassistent	92
Företagare	92
Förhandlare. Se Ombudsman	
Förlagsredaktör	92
Församlingspedagog	93

Förskollärare	94
Försäkringsmatematiker	94
Försäkringstjänsteman	94

G

Geolog. Se Geovetare	
Geovetare	95
Grafisk formgivare. Se Designer	

H

Handläggare	96
Hippolog	97
Hortonom	98
HR-specialist. Se Personalvetare	
Hydrolog. Se Geovetare	
Hälsovetare	99
Hälsovetare – Folkhälsa	102
Hälsovetare – Hälsa & Friskvård	100
Hälsovetare – Idrott	101
Högskoleingenjör	104

I

Informationsarkitekt	106
Inredningsarkitekt	105
IT-yrken	108

J

Journalist	109
Jurist	110
Jägmästare	111

K

Kemist	112
Kiropraktor	114
Kommunikationsyrken	116
Konservator	116
Konstnär	117
Konsult	118
Konsumentvägledare	118
Kostekonom	119

Kostvetare	119
Kronofogde	120
Kronoinspektör	120
Kulturmiljöyrken	120
Kulturproducent	121
Kurator. Se Socionom	
Kyrkomusiker	122

L

Landskapsarkitekt	123
Landskapsingenjör	124
Lantmästare	125
Lantmätare	126
Lektor. Se Lärare/Forskare vid universitet och högskola	
Livsmedelsinspektör. Se Miljö- och hälsoskyddsinspektör	
Logistiker	127
Logoped	128
Lots	129
LSS-handläggare	71
Läkare	130
Lärare	131
Lärare/Forskare vid universitet och högskola	132

M

Matematiker	133
Meteorolog	134
Miljö- och Hälsoskyddsinspektör	135
Miljövetare. Se Miljöyrken	
Miljöyrken	137
Molekylärbiolog. Se Biolog	
Museum och övrig utställningsverksamhet	138
Musiker	140

N

Naprapat	141
Naturvetare	142

Nutritionist 144

O

Oceanograf 145

Officer 146

Optiker 147

P

Perfusionist 148

Personalvetare 149

Pilot 150

Planeringsarkitekt 151

Polis 153

Präst 154

Psykolog 155

Psykoterapeut 156

R

Receptarie 157

Regissör 158

Rektor. Se Skolledare

Reservofficer 159

Revisor. Se Civilekonom

S

Samhällsvetare 160

Sjukgymnast. Se Fysioterapeut

Sjukhusfysiker 162

Sjukhusgenetiker. Se Biolog

Sjuksköterska 163

Sjöbefäl 164

Skogsmästare 165

Skolledare 166

Skrivtolk. Se Språkyrken

Skådespelare 167

Socionom 168

Specialistofficer 146

Språkyrken 169

Statistiker 170

Studie- och yrkesvägledare 171

Systemarkitekt. Se Systemvetare

Systemvetare 172

Säljare 173

T

Tandhygienist 174

Tandläkare 175

Tandtekniker 176

Teckenspråkstolk. Se Språkyrken

Tolk. Se Språkyrken

Toxikolog 176

Trafikflygare 150

Trädgårdsingenjör 177

Turismyrken 178

U

Universitetsadjunkt. Se Lärare/Forskare vid universitet och högskola

Universitetslektor. Se Lärare/Forskare vid universitet och högskola

Utredare 179

V

Veterinär 180

Webbdesigner. Se Designer

Webbredaktör. Se Språkyrken

Y

Yrkeshygieniker 181

Å

Åklagare. Se Jurist

Ö

Översättare. Se Språkyrken

VART ÄR DU PÅ VÄG?

VI HJÄLPER DIG ATT HITTA RÄTT!

På Sacos nya YouTube-kanal hittar du bl.a.

- ✓ fakta & inspiration inför studie- och karriärsvalet
- ✓ tips om t.ex. studieteknik och livet som student
- ✓ info om både svenska & utländska utbildningar
- ✓ filmade seminarier från Saco Studentmässan

PLUGGA VIDARE

Kanalen för dig som är
blivande eller ny student

INÅT Vem är du? Beskriv din personlighet.

Vad är du bra på? .....

.....

Intressen .....

.....

Vad vill du uppnå i livet? .....

.....

Värderingar – vad är viktigt för dig?.....

.....

Ev. hinder (går de att lösa?).....

.....

UTÅT Vad finns? Vilka alternativ intresserar dig?

Yrken .....

.....

.....

.....

Utbildningar (både i Sverige och utomlands) .....

.....

.....

.....

.....

FRAMÅT Prioritera

Matcha ihop INÅT med UTÅT. Se mall på nästa sida.

Resonera med dig själv och med andra. Prata med en studievägledare.

Prioriteringsmall, exempel

Egenskaper	Yrke/utbildning	Yrke/utbildning	Yrke/utbildning	Yrke/utbildning
Utbildning	LÄKARE	ÄMNESLÄRARE MATTE & KEMI	SOCIONOM	WEBBDESIGNER
Utbildningens längd	Lång utbildning (5 år + 2 år AT + specialistutb.) MINUS	5,5 år	3,5 år. Inte så lång utbildning. PLUS	YH-utbildning ca 2 år Kort utbildning = PLUS
Antagningskrav (antagningspoäng på statistik.uhr.se)	Betygen räcker inte, måste göra högskoleprovet MINUS	Kommer nog in PLUS	Betygen räcker inte, måste göra högskoleprovet MINUS	Kommer nog in PLUS
Studieort	Flera, kan ev. bo kvar hemma. PLUS	Flera, kan ev. bo kvar hemma. PLUS	Flera, kan ev. bo kvar hemma. PLUS	Flera, kan ev. bo kvar hemma. PLUS
Utlandsstudier/möjlighet till utbyte	Ett alternativ om jag inte kommer in i Sverige. PLUS?	Utbyte utomlands Kul, PLUS	Utbyte, praktisk möjlig utomlands PLUS	Möjligt om jag vill PLUS
Bostadsituation på utbildningsorten				
Lön/löneutveckling	Bra lön PLUS	Håller på att bli helt OK. PLUS	Ganska låg lön MINUS	Kan bli bra, beror på skicklighet. PLUS
Arbetstider	Jourtjänstgöring, obekväma arbetstider. MINUS	OK arbetstider, men mycket arbete hemma? MINUS?	Olika, men kan vara mycket stressigt. MINUS	Olika, men kan vara stressigt beroende på projektfas
Resor i jobbet	Möjligt	Nej	Inte vanligt	Beror på var man jobbar
Utlandsarbete	Ja	I viss mån	I viss mån	Ja
Arbetsmarknaden – jobbchanser	Bra arbetsmarknad, men svårt med AT-plats. MINUS	Mycket bra arbetsmarknad PLUS	Bra arbetsmarknad PLUS	Bra arbetsmarknad PLUS
Arbetsuppgifter		Känns roligast för mig. PLUS		
Karriärmöjligheter/utvecklingsmöjligheter	Bra utvecklingsmöjligheter PLUS	Förstelärare PLUS	Chefsroll, ovanligt? MINUS	Inte så bra utvecklingsmöjligheter utan vidareutbildning. MINUS
Stämmer med mina värderingar	Ja. PLUS	Ja. PLUS	Ja. PLUS	Tja
Annat			Går att vidareutbilda sig till psykoterapeut. PLUS	
Kolla upp	Prata med några läkare, prata med SYV	Prata med några ämneslärare, prata med SYV	Prata med några olika socionomer, prata med SYV	Kolla upp vilka utbildningar som har bäst praktikplaser, prata med SYV
SUMMA PLUS/MINUS	5 PLUS, 4 MINUS,	8 PLUS, 1 MINUS?	6 PLUS, 4 MINUS	6 PLUS, 1 MINUS

Prioriteringsmall Fyll i eller gör en egen.

Egenskaper	Yrke/utbildning	Yrke/utbildning	Yrke/utbildning	Yrke/utbildning
Utbildning				
Utbildningens längd				
Antagningskrav (antagningspoäng på statistik.uhr.se)				
Studieort				
Utlandsstudier/möjlighet till utbyte				
Bostadsituation på utbildningsorten				
Lön/löneutveckling				
Arbetstider				
Resor i jobbet				
Utlandsarbete				
Arbetsmarknaden – jobbchanser				
Arbetsuppgifter				
Karriärmöjligheter/utvecklingsmöjligheter				
Stämmer med mina värderingar				
Annat				
Kolla upp				
SUMMA PLUS/MINUS				

Prioriteringsmall Fyll i eller gör en egen.

Egenskaper	Yrke/utbildning	Yrke/utbildning	Yrke/utbildning	Yrke/utbildning
Utbildning				
Utbildningens längd				
Antagningskrav (antagningspoäng på statistik.uhr.se)				
Studieort				
Utlandsstudier/möjlighet till utbyte				
Bostadsituation på utbildningsorten				
Lön/löneutveckling				
Arbetstider				
Resor i jobbet				
Utlandsarbete				
Arbetsmarknaden – jobbchanser				
Arbetsuppgifter				
Karriärmöjligheter/utvecklingsmöjligheter				
Stämmer med mina värderingar				
Annat				
Kolla upp				
SUMMA PLUS/MINUS				

Prioriteringsmall Fyll i eller gör en egen.

Egenskaper	Yrke/utbildning	Yrke/utbildning	Yrke/utbildning	Yrke/utbildning
Utbildning				
Utbildningens längd				
Antagningskrav (antagningspoäng på statistik.uhr.se)				
Studieort				
Utlandsstudier/möjlig- het till utbyte				
Bostadsituation på utbildningsorten				
Lön/löneutveckling				
Arbetstider				
Resor i jobbet				
Utlandsarbete				
Arbetsmarknaden – jobbchanser				
Arbetsuppgifter				
Karriärmöjligheter/ut- vecklingsmöjligheter				
Stämmer med mina värderingar				
Annat				
Kolla upp				
SUMMA PLUS/MINUS				

Prioriteringsmall Fyll i eller gör en egen.

Egenskaper	Yrke/utbildning	Yrke/utbildning	Yrke/utbildning	Yrke/utbildning
Utbildning				
Utbildningens längd				
Antagningskrav (antagningspoäng på statistik.uhr.se)				
Studieort				
Utlandsstudier/möjlighet till utbyte				
Bostadsituation på utbildningsorten				
Lön/löneutveckling				
Arbetstider				
Resor i jobbet				
Utlandsarbete				
Arbetsmarknaden – jobbchanser				
Arbetsuppgifter				
Karriärmöjligheter/utvecklingsmöjligheter				
Stämmer med mina värderingar				
Annat				
Kolla upp				
SUMMA PLUS/MINUS				

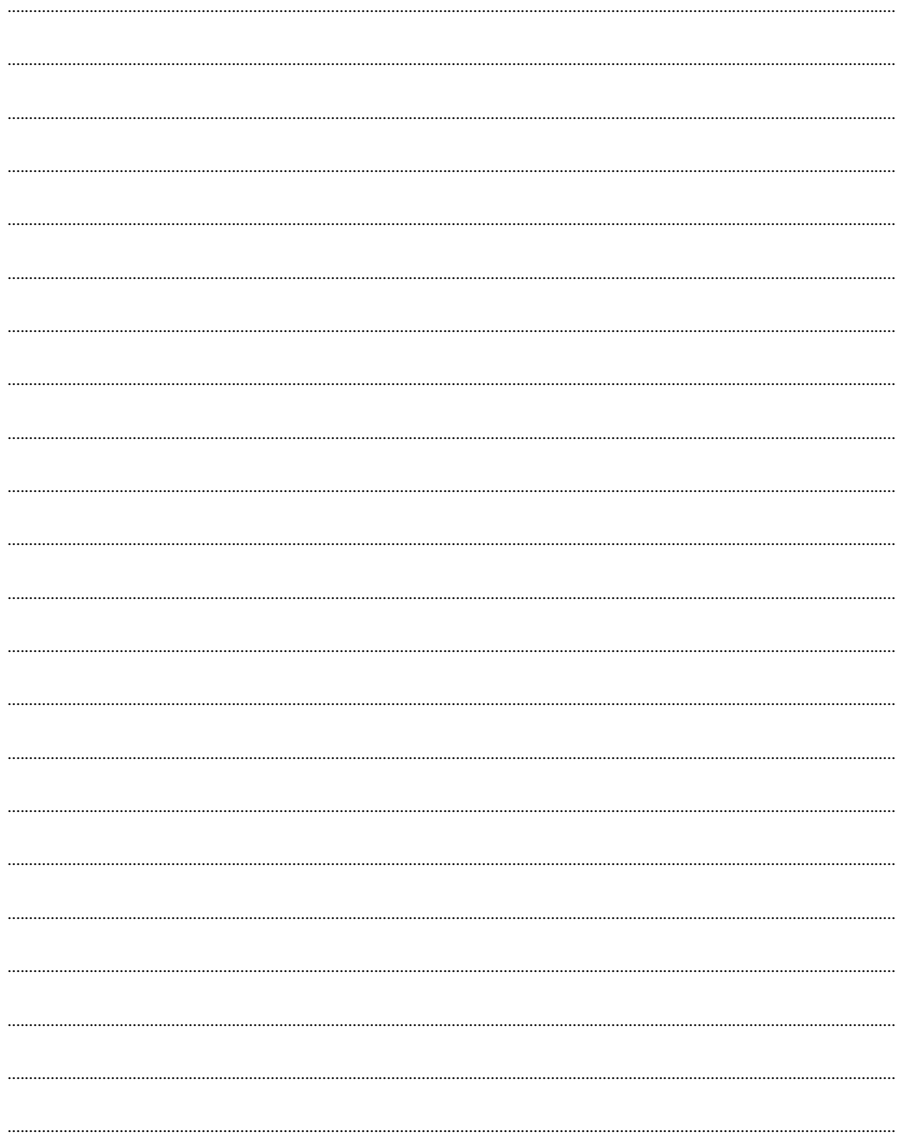

Vilket samhälle drömmer du om?

Var med och bygg en hållbar framtid
- sök utbildningar inom samhällsbyggnad!

BYGGFÖRETAGEN

Läs mer på studentum.se/byggforetagen